

EVANGÉLIKUS Élet

Év végi leltár

A megújulás
reményével
- fiatal lelkészek
az emlékévről

Miért lett szent
a gagyí?

4500 Ft

MEGJELENT

ECSEDI ZSUZSA (SZERK.): ÉNEKKINCSTÁR

Az evangélikus éneklésről és korálokról szóló enciklopédikus kötet elkészítésével régi adósságot törleszt a magyarországi egyházzenei-közösség.

Az Énekkincstár sokrétű használatra alkalmas: az egyházzenei tanulók számára himnológia-tankönyv, az érdeklődő gyülekezeti tagok számára információforrás, a lelki táplálékot keresőknek meditációs gyűjtemény.

Ajánljuk kötetünket minden igényes és érdeklődő embertársunknak: aki elmélyülésre törekszik, vagy aki új információkat keres.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út. 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A végén és az elején

Sokáig és erősen vártuk a lutheri reformáció indulásának ötszázadik évfordulóját, az emlékévet, amely alkalmat adott arra, hogy koncentráltan mutathassuk meg a világnak a magyar protestantizmus s különösen a hazai lutheránusság által létrehozott és máig híven képviselt értékeket. Ha valaki visszatekint egy fél évezredre, hajlamos lehet arra, hogy csak a múltat lássa. Ám a naptár szerint éppen záruló emlékévként az egyik legfontosabb üzenete az, hogy a múlt csak a szilárd fundamentum, amelyre közös jövőnknek kell építenünk.

Fabiny Tamás elnök-püspök sokszor és sok helyen elmondta, hogy leginkább azon kell töprengenünk, mihez fogjunk október 32-én. Az év utolsó *Evangélikus Élet*-számába írt *Égtájéoló*-jában ő is leltárt készített. Sorra veszi az emlékévként legfontosabb eseményeit, felidézi az emlékezetes találkozásokat, s a Deák téri záróalkalmáról szólva azt mondja, hogy ha valóban előre akarunk haladni az Úr által kijelölt úton, akkor legyen ránk jellemző a reformátorok szenvedélyes istenkérése és mindenkor az Igére épülő hitelménye, mert ez lehet a valódi 500+.

És – Krisztus mellett – ki másra bízhatnánk az egyház jövőjének építését, mint a „frontharcosokra”, a lelkészekre? Közöttük is az ifjabb generációra hárul különös

felelősség, hiszen életkoruknál fogva talán ők lehetnek azok, akik a legőszintebben és leginkább vonzóan tudják megszólítani azokat a fiatalokat, akikben a közösség fennmaradását, épülését látjuk. Öt fiatal, vidéken szolgáló lelkészünket kértük meg arra, hogy az esztendő fordulóján egy pillanatra megállva tekintsenek vissza az emlékévkre, felleltározva mindazt, amire az elkövetkező időben a gyülekezetépítés, a lelkigondozás munkája során majd támaszkodhatnak.

Ha már közös közelmúltunk szóba került, tekintünk egy kicsit távolabbra is. Ugyancsak az emlékévkéhez kapcsolódó, fontos esemény volt az Evangélikus Országos Múzeum (EOM) állandó kiállításának megújítása és újrainyitása. A látogató hajlamos csak a tárlókban látható régi tárgyakra figyelni, s alig veszi észre, hogy a múzeumban hús-vér emberek is jelen vannak. És nem is akármilyen, hanem elhivatott, képzett, munkájukat nagy odaadással végző emberek! Az EOM vezetője ezúttal egyik idősebb és egy nemrégiben szerződöttes munkatársát szólaltatta meg. A páros interjúban ők mesélik el, hogyan lehet megtölteni étellel egy olyan teret, amelyben a főszerepet mégiscsak a múlt relikviái játsszák.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Kürt a víz alól

A valaha volt Luther Otthon egyik növendéke 1946-ban a Galga folyóban talált egy ökörszarvból készült kürtöt, amely utóbb érdekes szerepet játszott az evangélikus fiúkollégium lakóinak

életében. A különös esetről Dénes Lóránt, az otthon egykori lakója szól a vele készült interjúban, visszaemlékezve a testvéri közösség hétköznapijaira is.

24. oldal

A gagyí kísértése

A Kötőszó evangélikus közéleti blog állandó szerzője, Kovács Barbara az egyházban felbukkanó igénytelenségről ír, lelkésztársai, Farkas Ervin pedig reflektál a felvetésekre. Párbeszédük a mű-

lánggal villódzó gyertyákon és más, hasonlóan „gagyí” vallási csecsebecséken túllépve eljut a közösségi, hitéleti igényesség vagy igénytelenség fontos kérdéseire.

36. oldal

Ő akarja, mi tegyük!

Isten akarja, hogy a hitben egyek legyünk, függetlenül attól, hogy ki miféle rítus, hagyomány szerint találja meg Krisztust. Ezért vállalnunk kell, hogy Isten eszközei legyünk ebben a munkában, még akkor is, ha ehhez időnként némi bátorság, elszántság szükséges is. Nagyjából így lehet összefoglalni annak az előadásnak a legfőbb üzenetét, amelyet Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes a felekezetek közötti párbeszéd távlatairól tartott a budavári evangélikus szabadegyetemen. Tudósításunkban a Párbeszéd Háza vezetőjének egyik verse is olvasható, amelyet a reformáció indulásának ötszázadik jubileumára írt.

49. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Propp Kristóf diák – Szekszárd. Évek óta járok hittanra, de csak a konfirmáció előtt keresztelkedtem meg. Azért döntöttem úgy, hogy megkeresztelkedem, mert fontosnak éreztem, hogy Isten gyermeke legyek. A hittanórákon ismertem meg Istent, elkezdtem hinni Jézusban. Úgy érzem, hogy az Istenben való hit pluszt ad az életemnek. Lelki megnyugvást ad, hogy elmondhatom és felvállalhatom a hitemet.

A gyülekezeti ifjúsági csoport alkalmai és a hittanórák is nagyon jó hangulatúak, jó közösség vagyunk. Viccelődni, játszani is szoktunk, sokszor játékosan tanuljuk meg a bibliai történeteket. Jézus feltámadásának a története fontos számomra. Igaz, hogy nehéz elképzelni, de ez bizonyítja: Isten létezik. Tudom, hogy Isten figyel ránk, és saját életét adja, hogy mi nyugodtan élhessünk a világban.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Ferenc pápa átírná a Miatyánk szövegét

A Miatyánk egyik sorának a megváltoztatására szólított fel Ferenc pápa. A katolikus egyházfő szerint az imádságban szereplő „ne vigy minket kísértésbe” kifejezés nem a helyes fordítás, mivel Isten szándékával ez ellentétes: Isten ugyanis nem viszi kísértésbe az embert, vagyis nem miatta esünk bűnbe. A pápa erről egy olasz televízióknak adott interjúban beszélt – írja a *BBC News*.

Az egyházfő ezért a „ne engedd, hogy kísértésbe essünk” kifejezést javasolja a

Miatyánk szövegébe emelni. A francia katolikus egyház már a Miatyánk új verzióját alkalmazza, de Ferenc pápa szerint az egész világon a „ne engedd, hogy kísértésbe essünk” kifejezésre kellene áttérni.

A Miatyánk vagy az Úr imádsága egyébként az egyetlen olyan imádság, amelyet Jézus a saját szavaival hagyott tanítványaira. Ráadásul az új változata mindinkább közelebb vihet a Krisztus által ránk hagyott szövegváltozathoz.

■ Forrás: MNO

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Urunk, kegyelmes menyeyei Atyánk! Köszönjük, hogy az elmúlt napokban, az ünnep forgatagában megtartottál bennünket, és együtt lehattunk szeretteinkkel. Köszönjük azt is, hogy ismét megerősítettél bennünket, és Megváltót adtál ennek a világnak. Kérünk téged, Urunk, erősíts meg bennünket, hogy a továbbiakban is a te utadon járjunk. Te látod, hogy mennyire nehéz sokszor a szívünk: gondok, aggodalmak, bűntudat, félelmek nehezedenek ránk. Egyedül csak hozzád fordulhatunk új szívért, új lehetőségért. Egyedül csak te ajándékozhatasz meg bennünket szeretettel, megnyugvással, hittel.

Kérünk téged, bocsásd meg nekünk mindazt a sok gondolati és cselekedeti bűnt, amellyel oly sokszor megbántottunk. Bocsásd meg szeretetlenségünket, irántad és testvéreink iránt való bizalmatlanságunkat, csüggedtségünket, passzivitásunkat és bizony keresztény életünkhöz méltatlan, inkább az e világhoz alkalmazkodó, földhözragadt gondolkodásunkat.

Áldd meg, Urunk, mindazokat, akik most nincsenek velünk, mert úton vannak. Add, hogy megtalálják a hazafelé vezető utat, és biztonságban megérkezzenek szerető családjuk körébe. De áldd meg azokat is, akik betegségben szenvednek. Adj nekik reménységet, hitet, hogy egyszer meggyógyulnak, cselekedj velük a te atyai szíved irgalmassága szerint. Erősítsd meg, Urunk, azokat is, akik most gyászolnak elköltözött szeretteik miatt. Adj az ő szívükbe is hitet és reménységet, hogy egyszer találkozni fognak mindazokkal, akiket elhívott ebből a világból a mi Urunk és Teremtőnk.

Amíg azonban még ebben az ideigvalóságban vagyunk, kérünk téged, Urunk, hogy levetkezve a bűnök óemberét, felöltözhessük az újat, és ezáltal új életben járjunk, a bennünk lakozó Szentlélek által!

Ámen.

Karácsony utáni vasárnap – Ézs 41,8-14

Továbbblendítő záróakkord

Vasárnapal búcsúzhathatunk a 2017-es esztendőről, ami izgalmas kihívás az igemagyarázóknak éppúgy, mint az igeolvasóknak. Nyilvánvaló, hogy december 31. a legtöbbünk számára elsősorban szilveszter, az óév vidám búcsúztatása, és kevesen figyelnek arra, hogy ez egyben vasárnap is az idén. Mégpedig a karácsony utáni vasárnap, amelynek agendánk szerinti kulcsszava a jól ismert ézsaiási tömör hitvallás: „Immánuél”, azaz „velünk az Isten”. Ez a bátorító fényugárként felragyogó prófécia bomlik színeire alapigénkben. A rövid szakaszban háromszor is felcsendül az isteni bátorítás: „Ne félj, mert én veled vagyok...” Vajon kaphatnánk-e ennél jobb, hála indító évzárást és ennél biztatóbb évkezdést intonáló igét? Bontsuk színeire ezt az irányfényt, vagy egy másik képpel élve: bontsuk szét ezt a mennyei hármashangzatot!

„Kiválasztottalak...” Ez nemcsak a múlt esztendő, de egész létünk titka: az Úrnak terve volt és terve van velünk! Nem azért, mert olyan kiválóak és alkalmasak lennének Isten tervének megvalósítására. Ellenkezőleg... Bár kicsiny „férgeskék” vagyunk, csupán „maroknyian”, de ő nem vet el minket. Mindezek ellenére mégis megragadott, elhívott „a föld végétől” (Zsolt 61,3), és kiválaszt, kitüntet bizalmával, amikor így szólít meg: „Szolgám vagy!” Ez a kiválasztó kegyelem nem velünk kezdődik. Több évezredes csodálatos kegyelmi folyamat láncszemei lehetünk, ahogy alapigénk első versében olvashatjuk: „...szolgám, Izráel, Jákób, akit kiválasztottam, barátomnak, Ábrahámnak utóda!”

Igazán a karácsonyi evangélium fényében láthatjuk meg ennek az átfogó isteni üdvtervnek legmélyebb gyökereit és szédítő távlatait. Az ézsaiási prófécia igéje testesül meg a betlehemi jászolban: „Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. [...] Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!” (Ézs 9,5) Az ő szolgálatára választattunk ki és hívtunk el az elmúlt 2017-es évben éppúgy, mint az Úr kegyelmének hamarosan reánk köszöntő 2018. esztendejében.

„Megerősítelek...” Jézus az ősi prófécia beteljesülésének erős Istene, akit a vasárnap evangéliumának egyik főszereplője, az agg Simeon már a Szűz Mária karjai között fekvő kisgyermekben meglát és megénekel. Ő az az üdvösség, amelyet Isten készített minden nép szemé láttára, Izráel dicsőségére, sőt mi több: a pogányoknak is világosságul.

Ennek a világosságnak a továbbadására választattunk ki. Erre szól küldetésünk, amelyet a közelgő vízkereszt, a megje-

lenő világosság ünnepe hirdet majd meg egyértelműen: „...múlik a sötétség, és már fénylik a igazi világosság.” (1Jn 2,8) Ebben a sötétség és világosság közötti küzdelemben nem nélkülözhetjük a felülről jövő megerősítést, hiszen alapigénk sem hall-

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

gatja el, hogy az ő szolgálata harci helyzetet jelent. Ezért van szükségünk „győzelmes jobbjának” támogatására mindazokkal szemben, akik perbe szállnak az Úrral, sőt gyűlölik, támadják, és ellene harcolnak. Ebben az összefüggésben is jó újra tudatosítanunk, hogy az év utolsó vasárnapja, akárcsak a többi ötvenegy, Jézus Krisztus húsvéti győzelmét hirdeti minden sötét erő felett!

„Megsegítelek...” Az alkalmankénti megerősítésen túl folyamatos isteni megsegítésre, vezetésre is rászorulunk, amelynek ígérete gyönyörű képpel szólal meg igénkben: „...erősen fogom a jobbot...” Ha figyelmes és hálás szívvel tekintünk vissza az elmúlt háromszázhatvanöt napra, minden bizonnyal többször is megtapasztalhattuk ennek az erős Kéznek a megtartó szeretetét, rendkívüli krízishelyzetekben éppúgy, mint a hétköznapokban.

Isten általi kiválasztás, megerősítés, megsegítés – hangzik a búcsúzó év harmonikus záróakkordja, amely bátorítóan lendíthet át minket földi vándorlásunk következő szakaszába, az Úr 2018. esztendejébe, az ő kiválasztó, megerősítő és megsegítő kegyelmének éltető reménységével.

■ GÁNC S PÉTER

Imádkozzunk! „Vezess, Jézusunk, / S veled indulunk. [...] Fogjad hát kezünk, / Míg megérkezünk!” (EÉ 443,1) Ámen.

Óéveste – Hős 10,12

Korai szántás, új vetés,
győzelmi aratás

Korai szántás. „Le kell takarítani a kertet” – szolt nagymamám minden egyes évben, amikor a terménybetakarítás végéhez érve készültünk az őszi szántásra. Minden gondos földműves ősszel szántja a földet, nem pedig tavasszal. Nem újság ez. Évek, évtizedek óta hangoztatták, mégis akadnak ma is, akik nem fogadják meg ezt a jó tanácsot. Még úgy van sok helyütt a tarló, ahogy learatták. Kigazosodott, gyúrja, tiporja a legelő jószág. Olyan kemény már a fekete, búzatermő föld tarlója, mint a szérűskertben régen a nyomtatóhely volt. Égette, szárította a forró nyári napsugár, folytatja ezt a munkát az őszi szél. Az ilyen kemény föld nem veszi be a téli nedvességet: az eső, hólé lefut róla.

SZINYEL MERSE PÁL: HŐVIVADÁS (1884-1895)

Az ősszel szántott föld ellenben olyan, mint a szívacs. A reáhaló esőt, olvadó hólevet felszívja, nem engedi lefutni, tavasszal és nyáron pedig lassan-lassan átadja a növényeknek. Korábban lehet az ősszel megszántott földön a tavaszi vetést elkezdni. A korai vetésnek pedig minden gazda tudja a hasznát. Az ősszel szántott földnek tavasszal könnyebb a megmunkálása, mert az őszi szántáskor felvetett hantot a tél fagya szétzúzza, és a fogas nyomán szétesik, mint a hamu. Egyszerűen jobb a minősége, mint a tavasszal szántott földnek.

Talán így vagyunk életünk minőségével is. Az év utolsó napján visszatekintünk az elmúlt év eseményeire, amelyeknek a fókuszában az Én áll, és előrettekintünk egy új kezdet felé. A visszatekintésben az öröm, a nagyszerű és feledhetetlen pillanatok mellett megvillannak az elfeledni kívánt rossz döntések, vargabetűk, az új kezdet előtt pedig minden ismeretlen. Hogyan kezdjem az új évet? Miben kell változtatnom? Mitől leszek jobb, figyelmesebb, megértőbb, türelmesebb, emberségesebb, vagy mitől leszek bátrabb, megelégedett vagy hálás?

Talán tehetünk egy próbát: készítsük fel szívünket az Isten igéjének, szeretetének, kegyelmének befogadására, ahogyan a termő-

földet is felkészítik az újabb vetésre. Kezdjük nyitottsággal az új esztendő, legyen ez az, amelyben közelebb akarunk kerülni teremtő Istenünkhöz, amelyben táplálkozni akarunk az isteni szeretetből, amelyben készek vagyunk megtapasztalni az isteni kegyelmet.

Mit vessünk a szívünkbe? Jól ismerjük a közmondást: „Ki mint vet, úgy arat.” A hóseási igében a szántás és vetés az ugarra szórt vetőmag beforgatását jelenti, tehát egyetlen műveletet. Kemény munka, de ígéretes, mert aki így vet igazságra, az Isten kegyelmét és ragaszkodását fogja aratni. Ideje hát keresni Istent – sürgeti őket a próféta –, mint a jó gazda, aki fölismerete a soron következő mezeti munka halaszthatatlanságát. Ha elindulnak e töredelmes úton, az eljövendő Istennel fognak találkozni, aki igazságot tanít nekik, esőként hullatja rájuk.

Ha a jelenben gonoszságot aratnak, és eszik a hazugság gyümölcsét, ez azért van, mert igazságtalanságot szántottak és vetettek. Ezért kell új ugart törniük. Lehet sok ember szíve olyan, mint az ugar, mint az a föld, amelyet nem műveltek, vagyis sok olyan szív van, amelybe nem hullott az Isten igéjének magja. Ez az ige most rólunk szól és arról, mit kezdünk az Isten által ránk bízott örökséggel, a szívünk talajára hullott evangéliummal.

A termést hozó élet győzelmet arat. Ha úgy tudunk minden egyes évet kezdeni, hogy előkészítjük szívünket az örök evangélium befogadására, akkor életünk termő, mégpedig jó gyümölcsöket termő lesz. Az az élet, amelynek gyümölcssei az ige magjából fakadnak, elnyeri végül a legnagyobb ajándékot, az örök életet.

Adja a mindenható Isten, hogy így tekintsünk minden egyes nap felé, és így induljunk el minden egyes új esztendő hajnalán. Túrmezei Erzsébet így fogalmaz egyik versében erről:

*Mintha minden napom a legelső volna,
új feladatokba vezetne, sodorna;
hisz a tegnap útja már mögöttem maradt,
vétke, mulasztása Jézus vére alatt.
Előre siettet mindig új kegyelme,
mintha minden napom a legelső lenne!
És mintha utolsó lenne minden napom
végső lehetőség, utolsó alkalom...
Úgy váljak valóra, legyen terve tette,
mintha soha többé holnap nem követné.
Hadd nézzek, Istenem, minden új napomra:
mintha első lenne és utolsó volna.*

■ ARATÓ LÓRÁND

Imádkozzunk! „Ne vond meg tőlünk szent igéd, / Lelkünk igaz eledelét! / Óvj meg a hitetlenségtől, / És óvj minden tévelygéstől!” (EÉ 178,3)

Újév – 5Móz 11,26–28

Mózes és az újévi fogadalmak

Nyomasztók tudnak lenni az újévi fogadalmak. Az év első napján azt hallom mindenkitől, hogy ezt vagy azt fogadta meg, így kezd az év első napjával új életet. Én pedig a legtöbbször nem fogadok meg semmit, mert nem akarom már az év első pillanataiban azt a nyomasztó feszültséget érezni, hogy mi van akkor, ha nem sikerül. Minden fogadalomban ott van a „ha – akkor” feszültsége. Ha sikerül, akkor egészségesebb leszek, lefogyok, türelmesebb leszek a családommal, és így tovább. De ha nem sikerül? Akkor megint azt élem át, hogy úgymint mindig belebukom ezekbe a próbálkozásokba. Az újévi ünnep pillanataihhoz nem illik a „ha – akkor” elviselhetetlen feszültsége.

Mózes szavai mégis ilyen helyzet elé állítanak minket. Mózes útjára bocsátja a népet, amely készül elfoglalni az ígért földjét, éppen bevonul Kánaánba. Mózes elénk adja a választás lehetőségét, két utat mutat nekik. Ha – akkor! Ha Istennel járnak, ha megtartják a törvényeket, ha erre tanítják a gyermekeiket is, akkor áldás kíséri majd őket, bőségben és teljességben élnek. Ha azonban elfordulnak Istentől, ha másba vetik a bizalmukat, akkor a következmény is egyértelmű: ellenségeik legyőzik őket, földjeik kiszáradnak, az életet dobják el maguktól.

Mintha ezek a szavak bennünket is egy újévi fogadalomra kényszerítenének, egy olyan fogadalomra, amely kikerülhetetlen, és amelynek óriási a tétje. Belépsz az új évbe. Két út van előtted. Ha – akkor. És itt mintha tényleg elviselhetetlen lenne a feszültség. Ha nem sikerül mindent jól megvalósítanom, akkor Isten haragja fordul ellenem? Tényleg ezzel a félelemmel kezdjem az új évet? Az Istennel való kapcsolatomban tényleg olyan, mint egy újévi fogadalom? Vagy sikerül, vagy nem?

Amikor Mózes ezt a két utat adta Izráel népe elé, akkor nem felejtette el, hogy Izráel mindig is Isten kiválasztott népe marad. És az sem vált homályos emlékké, hogy Egyiptomból Isten kegyelmes szeretete mentette meg őket. Tudta Mózes, hogy ha bemegy a nép az ígért földre, Isten szeretete és kegyelme, amelyet megtapasztaltak, nem fog megváltozni. Az ember tettei nem befolyásolják Isten irántunk való szeretetét és kegyelmét, legfeljebb reflektálni tudnak arra.

Tudta Mózes: ha a nép úgy lép be az újba, hogy emlékezik Isten hűségére és szeretetére, és a tetteit ez az alapélmény határozza meg, akkor tényleg új élet kezdődik, a megígért új élet. De azt is tudta, hogy az új kezdet Isten nélkül lehetetlen lesz. Ha az emberek úgy lépnek be az újba, hogy elfordulnak Istentől, és minden másban jobban bíznak majd, mint a saját Teremtőjükben, akkor végük, esélytelenek.

Ahogy Izráel népe az Egyiptomból való szabadulásban tapasztalta Isten szeretetét, úgy mi Jézus Krisztusban találkoztunk

MICHELANGELO MÓZES-SZOBRA A RÓMAI SAN PIETRO IN VINCOLI-BAZILIKÁBAN

azzal. Benne, az ő születésében, életében, halálában és feltámadásában értettük meg igazán Isten szeretetének az erejét.

Amikor most belépünk az új esztendőbe, nem félelemmel indulunk. Nem kell rettegnünk attól, hogy mi lesz, ha elrontjuk, mert mindenek felett biztosak lehetünk abban, hogy Isten Krisztusban megismert szeretete nem változik! 2018-ban is igaz, hogy Isten szeretetétől semmi sem választhat el minket, még a halál sem, nemhogy a hibáink, elrontott fogadalmaink.

Minden, amit teszünk, mondunk, gondolunk ebben az új évben, az innen indulhat el. Isten szeretetére válaszolhat az életünk! Miért bízánk helyette halandó emberekben? Miért követnénk hírességeket vagy hatalmasságokat? Miért bízánk anyagi javainkban, amelyek tönkremennek, amelyeket elvehetnek tőlünk?

Az új évet ne fogadalmakkal kezdjük! Csodálkozzunk inkább rá Isten szeretetére, gondoljuk végig, mit jelent úgy indulni egy új évnek, hogy ez a szeretet mindig velünk lesz. Minden más csak ezután következik.

■ KRÁMER GYÖRGY

Imádkozzunk! Úr Jézus Krisztus! Te megmutattad az Atya szeretetét, amikor közöttünk voltál, és értünk meghaltál a kereszten. Köszönjük, hogy megtapasztalhattuk az Atya szeretetét. Köszönjük, hogy azzal a reménnyel indulhatunk ebben az új esztendőben, hogy semmi el nem választhat minket ettől a szeretettől. Engedd, hogy egész életünk hálaadás lehessen ezért. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 31.) Mert úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Jn 3,16 (2Móz 3,7; Lk 2,[22–24]25–38[39–40]; 1Jn 1,1–4; Zsolt 103; Lk 12,35–40; Róm 8,31b–39; Zsolt 103) Az év utolsó percei-másodpercei izgalommal töltenek el: felvillannak a legszebb vagy legfájdalmasabb pillanatai. Egy kis szorongás is elfoghat minket: mi vár ránk 2018-ban? Nem tudhatjuk. Egyvalamiben azonban biztosak lehetünk: Isten irántunk érzett szeretete nem fog változni. Ha hiszünk az ő megszületett Fiában, akkor nemcsak a következő évre tekinthetünk reménységgel, hanem soha véget nem érő, örök életünk felett is örvelezhetünk.

Hétfő (január 1.) Tartsátok meg és teljesítsétek azt, amit Istenetek, az Úr megparancsolt nektek, ne térjete el attól se jobbra, se balra! 5Móz 5,32 (Jn 15,8; Lk 4,16–21; Jak 4,13–15; Zsolt 97) „Ebben az évben többet sportolok!” „Naponta fogok imádkozni!” Minden évben teszünk hasonló ígéreteket, amelyekről egy idő után el is feledkezünk. Miért? Mert rájövünk, hogy saját erőnk-ből képtelenek vagyunk teljesíteni a kitűzött feladatokat. Isten igéje arra ösztönöz, hogy mostantól másképp gondolkodjunk. Ne a saját fogadalmainkra koncentráljunk, hanem keressük az ő akaratát az életünkben! Imádkozunk azért, hogy alá tudjuk rendelni akaratunkat az ő akaratának, és ragaszkodni tudjunk az ő parancsaihoz. Akkor sem jobbra, sem balra nem fogunk eltérni: eltökélten haladhatunk a legfőbb cél felé.

Kedd (január 2.) Jézus mondja: Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Mt 11,28 (Ézs 61,1.3a; Józ 24,1–2a.13–18.25–26; Jn 1,19–28) Túlterhelt életet élünk. A nap végén nagy szükség lenne arra, hogy megtaláljuk a nyugalmunkat, azonban nemegyszer éppen este robban ki belőlünk a felgyülemlett feszültség. Nagy áldás, ha ilyenkor meghallgat bennünket valaki. Jézus pontosan ezt ígéri: odalép a megfáradtakhoz, és békeségét adja nekik. Tegyük le előtte bizalommal a mai nap terheit is, hogy nyugodtan hajthassuk álomra a fejünket!

Szerda (január 3.) Az én Istenem pedig be fogja tölteni minden szükségteket az ő gazdagsága szerint dicsőséggel Krisztus Jézusban. Fil 4,19 (Zsolt 116,7; 2Móz 2,1–10; Jn 1,29–34) Elégedett vagyok azzal, amim van? Karácsony ünnepe után sokakban még most is hiányérzet lehet, amiért nem vehették meg azt, amire vágytak. Pál apostol arról az Istenről tanúskodik, aki minden szükségünket betölti. Mit jelent ez? Azt, hogy aki benne hisz,

az nem szenved a hiányérzettől. Boldog és elégedett lehet akkor is, ha nélkülöznie kell: szegénységében, betegségében is örvelezni tud annak, hogy Isten vele van. Ez pedig minden ajándéknál többet ér!

Csütörtök (január 4.) Azokat választotta ki Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek, és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket, hogy egyetlen ember se dicsekedjék az Isten színe előtt. 1Kor 1,28–29 (5Móz 7,7–8; 1Móz 21,1–7; Jn 1,35–51) „Koldusok vagyunk, ez az igazság.” Luther előtt és után is sokan és sokféleképpen megfogalmazták ezt az igazságot. Jób könyvében például ezt olvashatjuk: „Meztelenül jöttem ki anyám méhéből, meztelenül is megyek el.” (1,21a) Félelem töltheti el a szívünket, ha arra gondolunk, hogy mindenünket elveszíthetjük: pénzünket, egészségünket, kapcsolatainkat. Nem szeretnénk a társadalom perifériájára sodródni, így mindent megteszünk azért, hogy biztosítsuk az életünket. Istenhez azonban éppen a nincstelenség kerülhetnek a legközelebb. Azok, akik hittel vallják: „Semmi vagyok. Általad és benned mégis valaki lehetek: a te gyermeked.”

Péntek (január 5.) Amikor kiáltottam, meghallgattál engem, bátorítottál, lelkembe erőt öntöttél. Zsolt 138,3 (1Pt 5,10; 1Móz 9,12–17; Jn 2,1–12) Kiből lehet olimpiai bajnok? Abból, aki kiemelkedően tehetséges, elszánt, és – ami talán a legfontosabb – akinek tapasztalt edzője van. Az igazán elhivatott edzők nemcsak fizikailag, hanem lelkileg is edzik a sportolókat: erősítik az önbizalmukat, átsegítik őket a mélypontokon. Ha nem sportolunk is rendszeresen, szükségünk van Edzőre. Számptalan probléma gördül elénk, amelyeken csak kiváló lelki kondícióval tudunk túljutni. Isten megerősít minket. Bátorít, ha megfáradnánk. Kivezet mélypontjainkról, és hűségesen elsegít minket az örök életre.

Szombat (január 6.) Múlik a sötétség, és már fénylik az igazi világgosság. 1Jn 2,8 (Ézs 40,10a; Lk 1,78–79; Mt 2,1–12; Ef 3,2–3a.5–6; Jn 2,13–25) Nagy ajándék az, ha egy csillagász hittel tájékozódik a világban. A napkeleti bölcsek tudták, van Valaki, aki az összes égi jelenség felett uralkodik. Van Valaki, akinek még az sem lehetetlen, hogy egy fénylő csillag által vezessen el az addig látott legkülönlegesebb fényforrásig. Ha a három titokzatos idegen alakjára pillantunk, abban erősödhetünk meg, hogy sokféle úton juthatunk el a jászolhoz: akár tudományos indíttatásból és kíváncsiságból is. Bennünk vajon megvan-e az ő elszántságuk? Hajlandók vagyunk-e hosszú útra indulni azért, hogy személyesen találjunk rá a világ világgosságára?

■ KOCH SZILVIA

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

ORATIO
OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Egyszülött Fiad nevében kezdjük az új esztendő. Jézusért adunk hálát. Köszönjük, hogy hozzá tartozhatunk. Ő köt hozzád minket. Tarts meg ebben a kötelékben! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg minket!

Uruk, olykor egyetlen nap vagy pillanat is óriási teherként nehezedik ránk. Őrizz meg a félelemtől, amikor háromszázhatvanöt nap tornyosul előttünk kikutathatatlanul. Erősítsd bennünk a bizonyosságot, hogy jó pásztorunk vagy. Nyájad előtt jársz, vezetsz, őrzöl minket. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg...

Szeretnénk jobban bánni az időnkkel. Hadd tudjunk különbséget tenni fontos és lényegtelen között. Hadd rendezhessük, amit már régóta görgetünk magunk előtt. Hadd jusson több figyelmünk egymásra. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg...

Kérjük igéd világosságát döntéseinkben. Add, hogy ne legyünk foglyai semminek, egyedül a te szeretetednek. Hadd ízleljük meg annak örömét, hogy felszabadítasz a jóra, és továbbadhatsz irgalmasságodat. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg...

Uruk, Istenünk! Tégy nyitottá új találkozásokra, erőpróbákra, új ismeretekre, tapasztalatokra. Tégy bizakodóvá, hogy veled találkozhatunk, kezzed nyomát ismerhetjük fel útjainkon és útítársainkban. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg...

Könyörgünk egyházadért, hogy Krisztus testeként éljen a világban. Könyörgünk teremtett világodért. Erősítsd a békeesség követőit. Őrizz minket a háborútól, a gyűlölelettől. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg...

Mennyei Atyánk, hallgass meg könyörgésünket. Vezess földi utunkon egészen a célig, a te országodba.

Ámen.

2018. január igéje

„De a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak a nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon, se te, se fiad, se leányod, se szolgálád, se szolgálóleányod, se ökröd, se szamarad és semmiféle állatod, se a lakóhelyeden élő jövevény.” (5Móz 5,14a)

Havi igénk a Tízparancsolat harmadik igéje, a szombat vagy szabbat törvénye, amely a megpihenés, a nyugalom ünnepe. Az eredeti héber szó jelentése „megszűnni, abbahagyni, felhagyni valamivel”. E szerint a szabbat a munkától való megszűnés, a nyugalom napja. Pihenőnap. A Tízparancsolat a teremtés rendjével indokolja ezt: Isten is hat nap alatt teremtette a földet, a hetedik napon pedig megszünt munkájától, és megpihent. Az ember számára is ez a rend: hat napon át munkálkodik, a hetedik napon pedig pihenj meg – mondja Isten. Ma a modern társadalmakban kiterjesztettük ezt, és két pihenőnapot biztosítanak a munkaadók.

Pár évtizeddel ezelőtt svéd szociológusok jöttek rá, hogy a nyugalom napja, ez a hat plusz egyes ritmus belénk van kódolva. Ez biztosítja optimális pihenésünket és ezzel összefüggésben hétköznapjainkban az optimális teljesítményünket. Más ritmus nem működik. A nagy francia forradalomban az egyház hatását el akarták törölni, és az élet, a munka ritmusát megváltoztatták, a hét helyett bevezették a tíznapos ciklust. Hamarosan kiderült azonban, hogy nem működik. Ugyanezt a módszert kísérelték meg a Szovjetunióban is, de ott is csak a negatív hatásait tapasztalták.

Isten rendjénél nincs jobb, ma is ez a rend biztosítja normális életvitelünket. Hat munkával töltött nap felhasználja, lemeríti energiáinkat, szükségünk van a pihenésre, a feltöltődésre. Ezt a napot arra adta Isten, hogy életünk, erőnk, egészségünk, képességeink regenerálódjanak. A nyugalom napjának törvénye minket véd, a legfontosabb célja az élet. Olyan ez, mint ahogyan mobiltelefonjaink is lemerülnek a használatban, fel kell tölteni őket.

Mindez arra mutat, hogy a nyugalom napja nem csupán egy ószövetségi, vallásos rendelkezés, hanem ez az emberi élet egyik alapeleme, amelyet Isten a teremtéskor határozott meg, és amely a teremtés történetében van leírva.

Nem érti meg azonban a nyugalom napjának lényegét és célját az, aki ebből az egészéből kikapcsolja Isten. Az előbbi mobiltelefonos hasonlatnál maradván: ha a telefonunk elkezd lemerülni, az nem oldja meg a gondot, ha kikapcsoljuk. Attól legfeljebb lassabban fogy belőle a működéséhez szükséges energia, de nem fog feltöltődni. Feltölteni csak úgy lehet, ha rákapcsoljuk az energiaforrásra, az elektromos hálózatra.

Életünk energiái sem regenerálódnak attól, ha csupán kikapcsolódunk. Kell a kikapcsolódás is a természetben, a szórakozásban, sportban, egy jó könyvvel, a családdunk közösségében, ezek segítenek megőrizni energiáinkat. Ahhoz azonban, hogy életünk feltöltődjön, szükségünk van a lelki energia utánpótlására is, arra, hogy rákapcsolódjunk Isten hálózatára. Ezt jelenti Isten szava: szenteld meg a nyugalom napját. Bibliái szóhasználatban a szent azt jelenti, hogy elkülönített, az Istené. Vagyis a nyugalom napja Isten napja kell, hogy legyen. Találkozási pont a látható világ, az ember világa és a láthatatlan világ, Isten világa között. Tehát a kikapcsolódás kevés ahhoz, hogy igazán felfrissüljünk, megújuljunk. Bekapcsolódásra is szükségünk van.

Pilinszky János írja: „Az ünnep s a keresztény ünnep mindenekelőtt a pihenés, a hálaadás, a megszentelés napja kellene hogy legyen. A »kikapcsolódás« erre kevés; hiányzik belőle az ünnepteremtő erő. Valójában »bekapcsolódásnak« kellene lennie. A modern munka szükségszerű megosztottsága után az ünnep az élet egészébe való visszatérés lehetőségét kínálja.”

Tudunk-e ünnepelni? Vagy az ünnepeinket, a nyugalom napját csupán elszórakozzuk, elszórjuk a kapott szabad időt, amolyan „szentheverdel” napjának tekintjük?

Tekintsük a nyugalom napját Isten ajándékának, szent napnak, amikor vele is együtt lehetünk. Istentisztelet, Isten igéjének hallgatása, az úrvacsora szentségével élés, a keresztény gyülekezet közössége teszi lehetővé a jelen lévő Istennel való találkozást, ezek által kapunk lelki felfrissülést, megújulást, erőt hétköznapi feladataink ellátásához, terheink hordozásához. Így lesz teljessé számunkra a nyugalom napja.

■ BALICZA IVÁN

Munkahelyes adventi ünneplés

Az épületegyüttes ékességének számító józsefvárosi templom terében tartott zsinati ülés alkalmával egyházunk „hivatalosan” november 24-én vette birtokba a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Üllői úti, gyönyörűen felújított székházát. Bár a munkatársak már a nyár végén visszaköltöztek a komplexumba, a kisebb-nagyobb munkálatok némileg késleltették az „otthonérzetet”. Az adventi időszak beköszöntével immár zavartalanul szerethetővé vált intézmény dolgozói számára december 13-ra szerveztek programokban bővelkedő délutánt a nagyjából három év elteltével sikerült visszaköltözés megünneplésére.

A *Belakás* címen meghirdetett esemény nyitánya szintén a templomtérben volt, ahol – pontban kettőkor – Krámer György országos irodavezető köszöntötte a szerdai munkanapjukat örömmel megszakító dolgozókat és a vendégeket. Gáncs Péter püspök mellett az országos presbitérium részéről Mészáros Tamás nyugati (dunántúli) egyházkerületi felügyelő tisztelte meg jelenlétével az alkalmat, de – részben szer-

vezőként – jelen voltak a felújítás megtervezésében és kivitelezésében érintett cégek vezető képviselői is.

Krámer György az „öröm” és a „megbecsülés” szóba tömörítette azt a közösen megélhető tapasztalást, amelyet egyházunk adminisztrációs központjának teljes körű megújulása jelent – valójában egész evangélikus közösségünk számára. Méltatva a hároméves munkában közvetve-közvetlenül részt vevők áldozatos

fáradozását, személy szerint is köszönetet mondott a leginkább érintetteknek. Köszönetet mondott a generálkivitelező, a Thermo-Építő Kft. ügyvezetője, Ihsász Ferenc is: a bizalomért és a kivételesen jó együttműködésért.

S hogy a minden szegletében renoválódott százötven éves – műemléki védelem alatt álló – épület mostani külleme ne számúzza a feledés homályába a múltat, a pályázati és fejlesztési osztály vezetője, Kocsis István jóvoltából egy humorral átszótt, rövid filmösszeállítás idézte fel a kiköltözés előtti (és alatti) állapotokat.

Mosolyt és meglepettséget egyaránt az arcokra csalt az a prezentáció, amelyvel Sudár Péter projektvezető mutatta be a több mint másfél milliárd forint összköltségű beruházás munkálatainak fázisait. Leginkább az „ilyen volt – ilyen lett” párhuzam tudatosíthatta a jelenlévőkben a vállalkozás volumenét – és sikerességét. *(Lásd alsó képeinket.)*

Érzékeltetésül álljon itt néhány beszédes adat. A bontási munkák során ezernyolcszáz köbméter törmelékét szállítottak el. (A bontás különösen izgalmas feladat volt, hiszen az eredendően földszintes épületre a 19. században több ütemben épültek az emeletek, más és más szerkezeti megoldásokkal.)

Ami a mostani szerkezetépítési feladatokat illeti, összesen kétszázötven köbméter betont és vasbetont építettek be, tízezer darab téglát bontottak ki, tisztítottak meg és építettek vissza... E téren például a fűdémerősítés, az erkély-visz-

szaeépítés, a liftaknaépítés jelzi a munka összetettségét. Sokat elárul az építkezés nagyságáról, hogy – a templomablakokon kívül – háromszázhuszonnégy új és felújított ablak, háromszáz új és felújított ajtó került a helyére, és hogy összesen tizenkilencezer-hatszáz négyzetméter falfelületet kellett lefesteni... Nem részletezzük az üvegudvar, a függőfolyosók, a korlátok, a lépcsők „kihívásait”, s a gépészeti feladatokon túl csupán jelezzük, hogy a teljesen új, lecserélt elektromos rendszer automatikája immár napkollektorokkal is számol.

A templomi együttlét végén a tervező, Benczúr László Ybl- és Prima Prímissima díjas építésmérnök, nyugalmazott egyházkerületi felügyelő mondott köszönetet a kivitelezőknek, az országos iroda közel száz dolgozójának pedig a Járosi Andor kolozsvári lelkészttől „megörökölt” Bibliájából helyezett szívére egy igét: „...hála az Istennek, aki a diadalt adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által! Ezért, szeretett testvéreim, legyetek szilárdak, rendíthetetlenek, buzgólkodjatok mindenkor az Úr munkájában, hiszen tudjátok, hogy fáradásotok nem hiábavaló az Úrban.” (1Kor 15,57–58)

A délután hátralevő részében különböző foglalatosságok, illetve programok közül választhattak az épületet „belakók”. Lehetett kézművesedni, levéltárat látogatni, volt „szabadulószoza”... Malacsültes közös ebédre mindenki a kivitelező vendége volt, s aki utána még gyönyörködni akart a zárt és a nyitott udvarrész harmóniájában, az – Végh Szabolcs és muzsikus barátai révén – igényes zenei harmóniákat is hallgatva hörgölgethetett kora estig üdítőt, sört vagy forral bort.

■ T. PINTÉR KÁROLY

FOTÓK: CSORBA GÁBOR

FOTÓK: SUDÁR PÉTER

Ízlelgezzük a Biblia ígét, s akkor a lelkünk jóllakik!

Gasztroteológiai előadás a Deák téri múzeumban

A Magyarországi Luther Szövetség és egyházunk reformációi emlékbizottsága szervezte idei, jubileumi előadás-sorozat utolsó alkalmán dr. Orosz Gábor Viktor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének egyetemi docense tartott előadást. A meglehetősen talányos és összetett cím - Asztali örömök - örömök az asztal körül (ízeltő) - az első hallásra bizarrnak, de legalábbis szokatlannak tetsző gasztroteológia világába kalauzolta el a december 14-i est hallgatóságát.

Bevezető áhítatában dr. Lackner Pál, egyházunk püspöki tanácsának titkára arról beszélt, hogy bármennyire uralja is a karácsonyt a fogyasztás bűvölete, Krisztus születése ünnepének a közelgő és valóságos megváltásról kell szólnia. Komolyan fel kell készülnünk arra, hogy megálljunk az Úr ítélszéke előtt, s ehhez egy mélyen, valóságosan megélt karácsony segítséget adhat.

Orosz Gábor Viktor öt téma köré csoportosította gondolatait. Az első az asztalközösség volt. Két képet vetített egymás

ságében ugyancsak az asztalközösséget hagyta ránk. Ugyanakkor az asztalközösség a kommunikáció lehetősége is, hiszen a közös étkezés alkalom arra, hogy valóban megismerjük egymást. Az úrvacsorai ostyá és a bor, vagyis Krisztus teste és vére önnön testünk részévé válik, ám ennél is fontosabb, hogy amit magunkhoz vettünk, az sokkal inkább a lelki eledel.

A misztérium örömről és annak hirdetéséről a tudós teológus, Eberhard Jüngel gondolataira is építve Orosz Gábor Viktor arról beszélt, hogy Isten léte nem szük-

hogy olyan szabad Istenünk van, aki számunkra a világ titka, aki az emberi energiák forrása, s aki Jézus Krisztusban jelent meg közöttünk. És aki találkozik a titokkal, az új emberré válhat – jelentette ki az előadó. Erről a titokról a keresztényeknek mindenkor felelősen kell beszélniük, akár asztalközösségeinkben, úgy, hogy az Urat hagyjuk szóhoz jutni, aki az Ige ereje által eseményszerűen van jelen.

A Biblia olvasásának örömről szólva August Hermann Francke gondolatait is segítségül hívta az előadó. Arról beszélt, hogy Krisztus megismerése lényegében a hit megélésének tapasztalata. A kísértés és a kételkedés része a hívő ember életének – mondta Orosz Gábor Viktor. De segít, ha helyesen forgatjuk a Bibliát, ha ízlelgetjük a benne talált ígéket, mert ezek jóllakítják, táplálják a lelkünket. Akkor jár el okosan a bibliaolvasó ember, ha lefejt – akár egy mogyoróról – az Írásra rakódott, gyakran megtévesztőnek tűnő történeti héjat, és a valóban tápláló magot, Krisztus tanítását veszi magához.

Krisztus megízlelte a halált, hozzánk hasonlóan része lett az életének – mondta a megváltottság örömről szólva az előadó. Majd hozzátette: Luther Márton mindig a való élet tapasztalatai alapján közelítette meg a legbonyolultabb kérdéseket. Jó példa erre, hogy a reformátor azt mondta: egy korty víz vagy sör elűzi a szomjúságot, egy falat kenyér elűzi az éhséget, ám Krisztus elűzi a halált is.

Végezetül pedig a Luther által ránk hagyott hilaritásról szólva Orosz Gábor Viktor idézetekkel szemléltette, hogy a reformátor mindenkor derűvel közelített az asztal örömeihez. Igyál tiszta, jó sört, de ne feledd, hogy míg az előbbi emberi hagyomány, addig a bor a Szentírásban is fontos szerephez jut – vélekedett Luther. A reformátor egész életműve azt sugározza, hogy okunk van a derűre, hiszen megváltottak vagyunk, az asztalközösségben pedig, legyen az templomi vagy éppen otthoni, mindig jelen van közöttünk Krisztus – zárta előadását Orosz Gábor Viktor.

■ I. L. L.

FOTÓ: MOLNÁR MÁTÉ-LÁSZLÓ

mellé: egy festményen Luther Márton és Melancthon Fülöp sokadmagával ülte körül az asztalt, amelynek közepén a Krisztust idéző bárány volt látható; míg a másik fotón egy afrikai család a vendégeivel falatozott a banánlevelekre helyezett, közös fogyasztásra felkínált ételből. Az előadó azt mondta, hogy a valaha közösen vadászó és a megszerzett ételt a törzs tagjaival megosztó őseinktől örökölt legrégebbi, hagyományos együttlétünk az asztalközösség, Krisztus pedig az úrvacsora szent-

ségszerűség, hiszen a teremtett világ törvényszerűségei Isten nélkül is megérthetők. Ugyanakkor el kell fogadnunk, hogy Isten önmagában is érdekes, nem kell őt a földi létünk kereteit adó világ egyik „fogaskerekének” tekintenünk.

A vallás el akarja érni Istent, de rá kell döbbernünk, hogy saját erőnkől erre képtelenek vagyunk, s így csak igaz hittel, Krisztuson keresztül juthatunk el a helyes istenismeretre. Ha így teszünk – tette hozzá az előadó –, akkor megtapasztalhatjuk,

Feljebb való hatalomnak felelősen

Fabiny Tamás kapta idén a Rát Mátyás-díjat

A reformáció jubileumi emlékévében dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke vehette át a Protestáns Újságírók Szövetségének (Prúsz) életműdíját. Mint laudációjában a szövetség elnöke, Novotny Zoltán hangsúlyozta, a Rát Mátyás-díj szakmai elismerés, Fabiny Tamásra is sokrétű, több évtizedre visszatekintő, kimagasló színvonalú médiamunkája miatt esett a választás. A nyár végén meghozott elnökségi döntést sikerült titokban tartani; a kitüntetést december 12-én, a Prúsz évzáró ünnepi alkalmán nyújtották át.

FOTÓ: KISS TAMÁS

kell, hogy emelkedjen az általános újságírásból, mert a jó írással nemcsak a kenyéradóknak vagyunk felelősek, hanem a még feljebb való hatalomnak – ami az igazmondás kötelezettségét rója ránk” – hangsúlyozta.

Az elnök-püspök szerint ez tisztességet, elkötelezettséget és gondolatszabadságot is jelent, emiatt fontosak az érvek, az alternatívák és a nézőpontok. „Nem kell függenünk a közvetlen környezetünktől, a pártoktól vagy a gazdasági szereplőktől, amelyek meghatározzák a médiát – tette hozzá. – A keresztyén újságírás az Úristen előtti felelősséget képviseli.” Bár korábban még nem fordult elő, hogy püspök kapta volna meg a Rát Mátyás-díjat, Fabiny Tamás számára az írás is a szolgálat része, melynek segítségével közelíthet egymáshoz eltérő nézőpontokat.

Vacsora után, az adventi este második részében a Protestáns Újságírók Szövetségének azon jelen lévő tagjai, akiknek az esztendő folyamán önálló kötete, avagy általuk szerkesztett könyv jelent meg, idén is lehetőséget kaptak ezek rövid bemutatására. Ebben az évben tíz szerző munkásságára irányult a figyelem. A Rát Mátyás-díjjal korábban kitüntetett Fenyvesi Félix Lajos és Pósa Zoltán mellett az ugyancsak Rát Mátyás-díjas író-költő-publicista, Petrőczy Éva idén négy művet is felmutathatott. Rajtuk kívül Boda Zsuzsa, Bánó Attila, Béres Attila, Faggyas Sándor, Háló Gyula, Szabó András és Vizsy Ferenc jelentkezett egy-egy új kötettel.

■ FARKAS ZSUZSANNA

Forrás: Reformatus.hu

A Protestáns Újságírók Szövetsége ez évben a Rózsák terén, a budapesti Evangélikus Középiskolai Kollégiumban tartotta hagyományos adventi vacsoráját. Az együttlét Bóna Zoltán református lelkész áhítatával vette kezdetét. A *Theologiai Szemle* főszerkesztője Mária és Erzsébet találkozása (Lk 1,26–47) alapján beszélt a karácsony csodájáról. Mint mondta, a karácsony üzenete az, hogy az ember belesimulhat abba a történelembe, amelyben már nincs egyedül...

Novotny Zoltán laudációja után a Rát Mátyás-díjat Faggyas Sándor, a Protestáns Újságírók Szövetségének alelnöke nyújtotta át Fabiny Tamásnak (képünkön). A kitüntetett az ünnepség után arról is beszélt, mit jelent számára a keresztyén újságírás. „Látnunk kell egymást, hogy láthatók legyünk, hallanunk egymást, hogy hallhatók” – idézte az evangélikus

püspök Csoóri Sándor költő sorait, hozzátéve: „Mi is akkor leszünk láthatók, ha látjuk egymást, és hallhatók, ha először meghallgatjuk egymást.” Mint mondta, a keresztyén újságírók számára nélkülözhetetlen a hálózat, de az is, hogy ragaszkodjanak a bibliai és reformátori hagyományokhoz. „A keresztyén újságírás ki

Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház 1959-ben született elnök-püspöke 1996 és 2006 között a Duna Televízió külső munkatársaként vallási műsorokat szerkesztett. Ebben a minőségében 2001-ben Kamera Hungária díjat nyert, 2002-ben pedig egy általa szerkesztett dokumentumfilm kapta meg a nemzetközi ökumenikus filmfesztivál különdíját. 1990 óta összesen hat könyve jelent meg: részben biblikus, részben egyháztörténelmi tárgyú körben, illetve fiataloknak szóló kiadványként. Jelenleg is közreműködik az MTVA Püspökkenyér című műsorában, és egyik jegyzetírója a rádiós Vasárnapi Újság Lélektől lélekig rovatának. Folyamatosan jelentek és jelennek meg publikációi az *Evangélikus Életben*, püspökké választása óta (2006-tól) az *Égtájoló* rovatban négy-, illetve háromheti rendszerességgel. Fabiny Tamás a Protestáns Újságírók Szövetségének egyik alapító tagja, éveken át a szövetség alelnöke volt.

Útközben a reformáció

Fórumbeszélgetés-sorozat a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben

A lutheri reformáció fél évezredének emlékét állító 2017-es év programjai sokféleképpen koszorúzták a protestáns egyházak számára különleges jelentőségű évfordulót. Mind többet lehet hallani: a reformáció folyamat, melynek az ötszázadik év is csupán egy állomása. Erre emlékeztet a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület fórumbeszélgetés-sorozatának a címe: Útközben a reformáció.

A 17–18. században a keresztyén gondolkodást megújítani kívánó pietista mozgalom már világossá tette: a reformációval nem fejeződött be, sőt inkább csak elkezdődött az egyház megújulása. Nem a pietizmus zászlaja alatt kívántuk programunkat útjára indítani, de mindenképpen merítünk abból a szellemi örökségből, amely felhívja a figyelmet például a megtérés fontosságára, amely pedig az újjászületés záloga; vagy éppen emlékeztet olyan értékekre, melyek a keresztyén ember életét, gondolkodását teljesebbé tehetik.

Hatküllős szimbólum. Napjainkban a vallásos szemlélet, a Krisztus-követő élet egyszerűen kiment a divatból! Sorozatunkban tehát a múlt örökségének feltárása mellett – nehéz feladatról van szó – kísérletet tettünk a jövőképe és a tennivalók megrajzolására is. Hogy tudniillik hat alkalommal, beszélgetésenként más-más témára fókuszálva vizsgáljuk meg, honnan indult, hol jár most, és merre tart a reformáció. Ezért lett egy kerék a sorozat szimbóluma, amely egyszerre emlékeztet a hajó kormányára és kocsikerékre. Jel-

zi, hogy állandóan mozgásban vagyunk, és figyelmeztet bennünket a felelősségre, hogy az irányítás nagyrészt a mi kezünkben van.

Az alkalmak tervezésekor hat egyházmegyére osztottuk el a sorozat helyszíneit. Útközben a reformáció kereke így körbejár az egyházkerületben. A témák feldolgozására és a disputák moderálására Galambos Ádám evangélikus teológust kértük fel.

A reformáció távlatai az egyházak és a világ jövőképében. Első alkalommal, szeptember 22-én Celldömölkön dr. Pángyánszky Ágnes lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője, dr. Hafenschner Károly, egyházunk zsinatának lelkészi elnöke, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa és Kamarás István OJD író, szociológus, akadémiai doktor mondták el a témával kapcsolatos gondolataikat.

A beszélgetés kiindulópontja egy alapvető kérdés volt. A történelmi korszakváltásokat és az életünkben bekövetkező változtatásokat – szinte kivétel nélkül – valaminek a hiánya teszi szükségessé. Ebből egyértelműen következik a kérdés: mi hiányzott az egyházból 1517-ben? Luther Márton megszólalását követően világossá vált, hogy az Istenbe vetett hit újraértelmezése elengedhetetlen az egyház és a hívek számára.

Szükséges volt számos elméleti és gyakorlati fogalom magyarázata: mit jelent a hit, a Biblia olvasása vagy éppen a gyülekezeti élet. A beszélgetésben elhangzott szociológiai adatok szerint napjainkra az egyházból „kifutó modell” lett. Joggal merül fel tehát újra a kérdés: mi hiányzik napjaink egyházából?

Kamarás István vallásszociológiai elméletekre hivatkozva megosztotta egy működőképes alternatíva, a participatív (részlet vevő) egyház modelljének vízióját.

Élő egyház csak élő közösségekben elképzelhető, és élő közösségek is csak élő egyházban jöhetnek létre.

Békévé oldja az emlékezést? Dr. Korányi András professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorhelyettese és dr. Kránitz Mihály professzor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának dékánja szeptember 25-én Pápán beszélgetett, és az ismert költői mondatból alkotott kérdést igyekezett megválaszolni. Van-e valódi megbékélés a történelmi egyházak között? Van-e vagy lehet-e valós ökumené felekezeteink között? Ha igen, melyek azok a pontok, amelyeken változtatni kell, és vajon mindez milyen távolságban van?

Mindkét előadó kiemelte a minőségi emlékezés fontosságát. Az emlékezésben csak igaz bűnbánattal és megbocsátással szabad részt venni, mert csak ez vezet tovább. Ugyanakkor Kránitz Mihály azokra a különbözőségekre is felhívta a figyelmet, amelyek – minden megbékélést szorgalmazó gesztus és közeledést sürgető szándék dacára – egy ideig még minden bizonnyal inkább elszigetelik, mintsem összekötnék az evangélikus és a római katolikus egyházat. Jó hír azonban, hogy ember és szándék is van ehhez a közeledéshez; kiváló alkalom erre minden olyan párbeszéd, amely a nyitottság jegyében zajlik.

Ne legyen más istened? Az *Idegen valláskultúrák a reformáció tükrében* alcímű beszélgetésen Sulok Zoltán Szabolcs, a Magyarországi Muszlimok Egyházának elnöke és Szeverényi János, egyházunk országos missziói lelkésze ült egy asztalhoz szeptember 29-én Oroszlányban. Első ránézésre akár provokatív is tűnhetne egy

ilyen találkozás, de mindkét meghívott a tájékoztató és egyben előremutató párbeszédre koncentrált. Ugyanis nem lehet célja sem az e téma körül zajló disputának, sem bármely egyháznak az amúgy is napirenden lévő ingerültség további generálása. Sajnos a közvélemény a fősodratú médiából tájékozódik, amely abból szerzi a profitját, hogy minél megosztóbb információkkal terhelje a minél szélesebb tömegeket. Világossá kell tenni, hogy nem kívánunk ennek az áramlatnak az oldalvívén hajózni.

Kultúra és művészet a reformációban. Győrben szeptember 30-án Zászkaliczky Zsuzsanna művészettörténész, múzeum-pedagógus, az Evangélikus Országos Gyűjtemény közművelődési igazgatóhelyettese és Medveczky Ádám Kossuth-díjas karmester volt a vendége annak a beszélgetésnek, amely a kultúra és a művészet értékein keresztül igyekezett szemléltetni, miként formálódik hangokká vagy képpé a

teológia. Milyen társult tartalmakkal gazdagodhat a művészet, ha annak ihletője maga a hit? Az értékek ápolásának, megőrzésének és az értékes művészet támogatásának a feladata is megfogalmazódott ezen az estén.

Egyház az államban? Állam az egyházban? Kényes kérdések egymás után. Nem beszélve arról a fel nem tett, de bűvópataként csörgedező harmadik kérdéstről: függetleníthetők-e egymástól ezek a rendszerek? Ezekre kereste a válaszokat október 13-án Keszthelyen Széles Sándor Győr-Moson-Sopron megyei kormány megbízott és dr. Csepregi András evangélikus lelkész.

A beszélgetőtársak eszmecseréjét végighallgatva meghatározó különbségként látszik, hogy az egyház és az állam távlati lényegesen mások. A politika ciklikus gondolkodása alapvetően határozza meg az egyházhoz való viszonyát is. Ebben a bizonytalan közegben adhat biztos kapaszkodót az Isten szeretetének állandóságáról tanító egyház. Ez az egyetértésben megfogalmazott gondolat zárta a keszthelyi beszélgetést.

Az *Útközben a reformáció* sorozat utazásáról részletesebben is olvashatnak a program saját Facebook-oldalán. A beszélgetések pedig teljes terjedelmükben meghallgathatók egyházunk központi portáljának, az *Evangélikus.hu*-nak a YouTube-csatornáján. A sorozat utolsó, soproni állomásán *A reformáció értéke a család* lesz a téma 2018 januárjában. Erre az alkalomra is szeretettel várunk minden érdeklődőt!

■ SZÜCS PÉTER PÁL

A szerző a sorozat főszerzője, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Püspöki Hivatalának munkatársa

FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

Év végi leltár

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus
Egyházkerület

Egyházunk reformációi emlékbizottságának elnökeként eseményekben – és reménység szerint áldásokban – gazdag esztendő végén készíthetnek amolyan év végi leltárt, némileg vissza is tekintve az elmúlt nyolc évre, amelyben elkötelezett munkatársakkal tehetjük a dolgunkat. Nekik ezúton is köszönetet mondok. Ezen a helyen elsősorban az egyházi bizottság által szervezett munkát összegzem.

Gondolatban visszamegyek az ökumenikus imahét országos megnyitó istentiszteletére, ahol az előző évben kiadott, *A szembenállástól a közösségig* című kötetre alapozó *Közös imádság* című füzet elemeit használtuk.

Örvendetesen sok kiadványunk jelent meg, ezekre most szinte csak jelzésszerűen utalhatok. Legnagyobb vállalkozásunk a *Luther Válogatott Művei* sorozat, amelyből az elmúlt években öt vaskos kötet jelent meg. Mintegy négyezer-ötszáz oldalon szólaltatja meg reformátorunk a tiszta evangéliumot igényes magyar fordításban! Az Evangélikus Missziói Központ *Csak Krisztus légyen Mesterünk – Ötszáz idézet Luther Márton írásaiból a reformáció 500. évfordulójára, 1517–2017* címmel remek válogatást jelentetett meg Luther Márton írásaiból Reuss András professzor szerkesztésében. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem tematikus évekre felfűzött kiadványsorozatának idei kötete – szerkesztője Szabó Lajos professzor – *Teológia és reformáció* címmel vehető kézbe. A nagyobb lélegzetű munkák mellett praktikus kiadványok (az *500 nap imádság reformációért* című körlevelek, *5 perc 500*) hozták közelebb mindannyiunkhoz a reformáció gondolatkörét. Egyházunk zenei életét is gazdagítani kívántuk számos kiadvány és az országos kórustalálkozó támogatásával.

Az augusztusi wittenbergi napokat éppen csak megemlítem ezen a helyen, hiszen erről az eseményről bővebben tudósított az egyházi és a világi sajtó.

Külön kell szólnunk arról, hogy a katolikus egyház hazánkban is nagy figyelmet szentelt a reformációnak. Ennek jegyében magam is számos konferencián és könyvbemutatón szerepeltem. A dialógusfolyamatot segítheti Hermann-Joseph Frisch *Kedves Márton testvér! Kedves Ferenc testvér!* című, frissen megjelent kötete. (Ismertetés olvasható róla előző, december 17-i lap-

számunk 39. oldalán. – A szerk.) Magyarul, németül és angolul újra kiadtuk a *Luther Márton végrendelete* című szép könyvet, amelyet id. Fabiny Tibor írt. Az egyházunk tulajdonában lévő eredeti testámentum nagy sikerrel megjárta Németországot, és ez áll Evangélikus Országos Múzeumunk állandó kiállításának középpontjában is.

Folytatódik egyházunk nagyszabású digitalizációs projektje. A *Gutenbergtől a Google-ig* szlogen jegyében évek óta zajló munka egyszerre szolgálja egyházi örökségünk nehezen hozzáférhető forrásainak megjelenítését, de arra is láttunk példát, hogy egy-egy újonnan publikált, értékes rétegiadvány ezen a csatornán keresztül tudja elérni olvasóit.

December elején mutattuk be a Luther életéről szóló rajzfilm záró, tizedik epizódját. A közel ötvenfős stáb bensőséges ünnepség keretében köszöntötte Richly Zsolt művészeti vezetőt. Közben készül a sorozat angol, német, brazilai portugál és finn verziója, elindult az orosz és a litván változat előkészítése, és jelenleg tárgyalunk a szlovén és lengyel megjelenésről. Hamarosan kézbe vehető a digitális tananyagcsomag, amely elsősorban a hitoktatást, a gyülekezeti és iskolai csoportokban zajló feldolgozást segíti alapos történelmi háttérrel és játékos feladatokkal. Az emlékbizottság szervezésében és támogatásával számos tudományos eseményre került sor az ünnepi évben is. A teljesség igénye nélkül említem meg a Magyar Nemzeti Levéltárral közösen szervezett őszi konferenciát, valamint a rendszeres film- és könyvbemutatókat.

Egyházunk hagyományos rádió- és tévéadásai bővegesen foglalkoztak a reformáció témáival. A *reformacio500.hu* honlap és az október 31-re időzített élő Facebook-bejelentkezések sokasága elsősorban egyházunk számára tette jól láthatóvá az ünnepet. A *Reformáció hétről hétre*, *A reformáció kincsestára* és *A reformáció üzenete* című műsorok pedig a szélesebb nyilvánosságot kívánták elérni.

Anyagi forrásaink mértékében számos hazai és határon túli pályázatot tudtunk támogatni. Nagyszerű volt látni, hogy milyen sok gyülekezet és iskola élt a lehetőséggel, és szervezett gazdag helyi programot. Szeretnénk majd mindezt valamilyen formában dokumentálni.

A november 11-én a Deák téri templomban megrendezett záróalkalmunkon a folyamatos megújulás szükségességét hangsúlyoztuk. A kerek évforduló bővületétől talán elszakadva felszabadultan szeretnénk előretekinteni. Ha valóban az Urunk által kijelölt úton kívánunk haladni, akkor a reformátorok szenvedélyes istenkeresése, iget tanulmányozása és hitelménye kell hogy jellemezzen minket is. Ez lenne az igazi 500+... ■

Evangélium háza

Húszéves az Evangélikus Missziói Központ

Aki autóval suhan át a budapesti XVI. kerületi békés, kertvárosi utcán, nem is sejt, hogy az egykor romos, két évtizede azonban megújult hajdani iskolaépületben milyen áldott, teret és időt átlépő munka folyik. Az újjávarázsolt ház a homlokzatán viseli a nevet: Evangélikus Missziói Központ. Az intézmény huszadik születésnapjára háláadásra méltó ünnepére – napra pontosan! – december 13-án délután került sor a Cinkotai Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében.

Az ünnepi alkalomra a központ régi munkatársai, alapító tagjai, egykori és jelenlegi külsősök és belsősök gyűltek össze, és jelen volt D. dr. Harmati Béla püspök is, aki két évtizede felszentelte az épületet. A torta, hiszen születésnapot ültünk, mi más is formázhatott volna, mint egy gyönyörű, „retro” rádiókészülékét...

A nap apropóján most álljon itt néhány szívéből jövő vallomás.

Gáncs Péter püspök: Életem egyik legnehezebb és legkockázatosabb lépése volt, amikor 1996 őszén úgy döntöttem, hogy 1997-ben, tizenhat évi boldog gyülekezeti lelkészi szolgálat után búcsút veszek a szeretett Nagytarcsától, és elvállalom az országos missziói lelkészi állást, amelynek része az evangélikus rádiómiszió vezetése is.

Isten áldását látom abban, hogy a finn és norvég rádiómiszió, valamint Harmati Béla püspök támogatásával alig egy év alatt a cinkotai romos iskolaépület teljes átépítésével megszületett a ma is működő Evangélikus Missziói Központ rádió-stúdióval, irodákkal, szolgálati lakásokkal. Hálás vagyok a remek munkatársakért, akik igazi csapatmunkában, részben önkéntesként vállalták, és szívvel-lélekkel, odaadó hűséggel végezték éveken át velem együtt ezt az úttörő munkát. Örülök, hogy ma is folyik egyházunknak ez a fontos missziói szolgálata, amelyet kísérem továbbra is Urunk gazdag áldása!

Szeverényi János országos missziói lelkész, a központ igazgatója: Jól éreztem magam korábbi szolgálati helyeimen, de amikor Gáncs Péter – elődöm a missziói lelkészi munkában – püspöki szolgálatot vállalt, megdobbant a szívem: igen, ez az én utam. Isten megnyitotta a kaput, és

teret adott a szolgálatban. Évente ötvenhatvan gyülekezet, konferencia, evangelizáció, előadások, lelkigondozás, tanácsadás, médiamunka, internet, határon túli magyarok közötti szolgálat. Isten kegyelmesen elhordozott, megtartott, megerősített. Egyedül övé a dicsőség!

Bálint Gyöngyi: Tíz éven át lehettem a központ munkatársa, de már 1993-tól részt vettem a rövidhullámon sugárzott keresztyén műsorok készítésében, gondozásában. Mérföldvonal Isten találmányai, amellyel gondjaimra bízta a hallgatókkal való kapcsolattartást, a levelezést, a visszajelzéseket, a konferenciák szervezésében való részvételt. Hittem és éreztem: helyemen vagyok.

Mérföldvonal volt szolgálatunk gyümölcse, nem lehetett számszerűsíteni a valóságot, ez pedig egyszerre kívánt találmányt és alázatot. Igaz ez a lelki munka minden területére, de a rádiómiszió esetében fokozottan az. Mérföldvonal Isten hordozó és megtartó szeretete olyankor is, amikor minden borul, és megszűnik a „helyemen vagyok” bizonyossága. Személyes vallomásom, hogy Isten új helyet, új feladatokat, megújuló erőt és örömet ad. A missziói központ szolgálatát szívügyemként kísérem figyelemmel a jövőben is.

Börönte Márta lelkész: „Erős vár a mi Istenünk! Rádiómiszió! Hallgatom önt!” – így köszöntöttem hallgatóimat a láthatatlan gyülekezetemben hat éven át, kéthetenként a Kossuth rádió *Evangélikus félórájának* elhangzása utáni órákban. Isten kegyelméből négyezer-száznegyvennégyezer vehettem fel a telefont. Húsz év távlatából is tartom egy-egy hallgatóval a kapcsolatot. A gyermekek között végzett

szolgálat mindig fontos volt számomra, ezért készítettük el a missziói központban az *Írok Neked, Istenem* és *A titkok naplója* című audiokazettákat az írásaimból. Mentálhigiénés szakemberként diplomamunkámat a gyász témájából írtam. Így született meg a *Veled vagyok, fogom a kezéd!* című hanganyag. Fontos számunkra a szeretet továbbadása, mert naponta tapasztaljuk: a Mindenható fogja a kezünket.

Hulej Enikő lelkész: Nem akartam rádiózni, Isten terve volt, hogy belecsöppenem. Gáncs Péter akkori országos missziói lelkésznek a teológusotthonbeli előadása után ültem be először a mikrofon mögé elsőéves teológuskoromban. A norvégiai ösztöndíjam során megismerhettem Terray Lászlót, a magyar rádiómiszió atyját, s a negyvenéves jubileum kapcsán vele készítettem el életem első interjúját. Szeverényi János számított a régi önkéntesekre: tőlem rendelt egy körinterjút a humorról a következő *Misszió* magazinba és havi egy rádióműsort – az elsőt körülbelül egy hétig vágtam. 2005-től aztán öt éven át a pestszentlőrinci gyülekezeti szolgálat mellett félállásban az Evangélikus Rádiómiszió munkatársa lettem. Az interjúk elkészítése, a *Híd* magazin cikkeinek szöveggondozása, a nemzetközi partnerekkel való kapcsolattartás sok-sok áldást jelentett számomra. Ma is hálás vagyok érte!

Stifner-Kóháti Dorottya lelkész-újságíró: A pályám meghatározó első éveit köszönhetem az intézmény vezetőjének és a hangulatos stúdióknak, a vadonatúj irodának, amelybe 1998 táján léphettem be először. Rádióban még soha nem dolgoztam, újságba már írogattam korábban, amikor feltártul előttem a Batthyány Ilona utcai ház kapuja és egy izgalmas, színes világ. A teológiáról és a felsőfokú újságíró-iskoláról frissen kikerülve, segédlelkészi szolgálat után már sajtómunkára beosztott lelkészként lapszerkesztői feladatokat kaptam a központ akkori vezetőjétől, Gáncs Pétertől. A mai napig az

FOTÓ: KISS TAMÁS

„elszülöttnek kijáró elérzékenyüléssel” tekintek az akkoriban cseperedő *Misszió* magazinra, amelyben igazán szárnyalhatom: remek témákat, interjúkat készíthetem, és Péter oldalán tanulhattam a médiamunka, a lapkészítés és a marketing csínját-bínját.

Nemcsak az újságszerkesztés, hanem egy váratlan fordulat is itt ért: a profin berendezett rádióstúdióban Tagai Peti vezényelte mellett elkezdtem felvételeket készíteni. De még mindig tartogattott az Isten meglepetést számunkra. Egy nap Gáncs Péter közölte a jó hírt: egyelőre havonta egyszer mi készítjük „a nagy Magyar Rádió” *Evangélikus félóráját* a Kosuth adón. 1999 januárjában jött el a nagy nap, az izgalomtól meg-megreme-gő hangomat kár tagadni, őrzi a felvétel. Az akkor frissen doktorált Fabiny Tamás, korábbi teológiai tanárom válaszolt nekem, az újdonsült „rádióriporternek” a 14-es stúdióban...

A fiatalságom és a pályakezdésem elvehetetlen szépségét őrzi az épület falai. Bálint Gyöngyi testvérként fogadó szeretete, munkatársaim, a Gáncs család, köztük Tamás mindig derűs jelenléte, milliányi emlék, utazás, adventi gyertyagyújtások és nyári konferenciák... Gyorsan bezárom emlékeim albumát, de olyan

polcon őrzőm, hogy mindig könnyen elő tudjam kapni, ha támogatásra van szükségem.

Erdészné Kárpáti Judit munkatárs: Hét és fél éve az életem része a központ. Már az ismerkedés időszakában éreztem, hogy ebben a kis csapatban megtaláltam a helyemet. Befogadtak, ezerféle új tapasztalatot, tudást szerezhettem. A hitem, a családi életem formálódásában is nagy szerepe van annak a sok-sok találkozásnak, beszélgetésnek, útnak, olvasmánynak, amellyel Isten gazdagított a missziói központnál eltöltött időszakom alatt. Eközben ő folyamatosan segített engem – és most is segít –, hogy továbbadhassam, amit kaptam.

Essék szó azokról is, akik ugyan nem az Evangélikus Missziói Központ munkatársaként végezték áldott szolgálatukat, de oszlopoi voltak a magyar nyelvű protestáns rádiómisszióknak, illetve tevékeny támogatásukkal álltak a központ mellett.

Terray László, Pósfay György és Kelemen Erzsébet: Terray László 1948-ban a Lutheránus Világszövetség ösztöndíjával került Norvégiába. Majdnem negyedszázadon keresztül a Norvég Egyházi Misz-

zió által fenntartott, Monte-Carlóból sugárzott rádióműsorok felelős szerkesztője volt. Pósfay György lelkész 1986. július 1-jével vette át Terray Lászlótól az Európai Rádiómisszió magyar nyelvű adásainak irányítását. Az adásokat a monte-carlói rádióadó közvetítette kelet felé. A magyarországi helyzet változásával Gáncs Péternek adta át a stafétabotot. Kelemen Erzsébet diakonissza testvér 1966-tól 1991-ig a Württembergi Magyar Protestáns Gyülekezetben, Stuttgartban éveken át gépelte az *Útitárs* című magyar evangéliumi lap cikkeit „kutyanyelvekre”, száz és száz hallgatói levélre válaszolt fáradhatatlanul a monte-carlói magyar nyelvű rádióadásban.

...és északi testvéreink: Per-Olof Malk finn rádiómissziós igazgató, Martin Birke-dal, a norvég rádiómisszió szerkesztője és Juha Auvinen, a finn rádiómisszió igazgatóhelyettese felbecsülhetetlen segítséget, anyagi, szellemi és hitbeli támogatás nyújtott a csírázó magocskának, az Evangélikus Missziói Központnak, hogy szárba szökkenjen. Amikor tehették, ellátogattak a nyári piliscsabai konferenciákra is, és tapasztalataikkal nagyban segítették a rádió-, kazetta- és iratmissziós munkát.

■ S.-K. D.

Szólítsuk meg a gyermekeket és a szülőket!

Pszichológia helyett teológiát tanul Jakab Johanna

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkészi hivatásra készülő hallgatóit szövegezzük meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Jakab Johanna negyedéves teológushallgató családi háttéréről, a jövő egyházáról és a lelkészi felelősségről is beszél.

– **Miért választottad az Evangélikus Hittudományi Egyetemet?**

– Lelkészyermek vagyok, az egyház mindig is az életem volt. A felvételi jelentkezésnél nem volt egyszerű a választás, sokan kérdezték, hogy miért akarok én is lelkész lenni. A teológia mellett pszichológiára és germanisztikára is jelentkeztem, mind egyik helyre felvettek, de a teológiát választottam. Tizennyolc évesen minden, amit a teológiáról tudtam, nagyon érdekelt, és mivel tudtam, hogy emberekkel szeretnék foglalkozni, ezért úgy láttam, hogy ez az én hivatásom.

– **A németországi Heidelbergben voltál ösztöndíjon. Mit tanultál ott?**

– Tetszett, hogy az ottani egyház nagy emberi erőforrást fordít az egyes területekre, sokan dolgoznak egy-egy projekten. Sok jó gyakorlatot láttam, amelyet szeretnék majd itthon is alkalmazni. Két gyülekezeti gyakorlaton is részt vettem, ahol a gyülekezeti élet minden területébe betekintést nyerhettem. Ez gyarapította a látókörömet, és egyre inkább felkeltette az érdeklődésemet a lelkészség sokoldalúsága iránt.

– **Milyennek képzeled el a jövő egyházát?**

– A lelkésznek nagyon intenzívnek kell lennie, egyszerre számos területen szükséges jól helyállnia. Azt hiszem, hogy ez nem egyszerű feladat. Látnunk kell, hogy az emberek érdeklődési köre jelentősen megváltozott, ami a gyülekezetbe járók átlagéletkorán is látható. Ma új fórumokat kell találnunk, amelyeken keresztül az embereket meg tudjuk szólítani. El kell gondolkodnunk azon, hogy a jövő egyházát úgy építjük, ha a szülők és a gyermekek érdeklődési köreit is figyelembe vesszük. Csak így tudjuk a jövő generációt megszólítani és a közösségbe behívni.

– **Hogy lehet ma a szülőket, gyermekeket megszólítani?**

– Az iskolai oktatáson keresztül új lehetőségek nyíltak meg az egyház számára. A lelkész, hitoktató személyisége, kisugárzása valószínűleg döntő fontosságú. Nem mindegy, hogy a gyermek mit mesél el otthon a hittanóráról, hogy jól érzi-e magát ezeken az órákon. A szülők megszólítása is új lehetőség. Például egy anyák napi istentiszteletre meg lehet hívni az iskolai hittanosok szüleit is, akikhez ilyenkor oda lehet fordulni. Megérthetjük velük, hogy jó, ha nemcsak itt vannak velünk, hanem szeretettel vegyenek részt az alkalmakon. Hiszem, hogy hozzáállás és energia kérdése, mennyire tudunk megszólítók lenni.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– **Teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen fontossá a számodra?**

– Nagyon szeretem a nyelveket, a görögöt és a hébert. Nagyon sokat foglalkozunk ezzel a két nyelvvel, ami nemcsak arra jó, hogy ezáltal gyarapodjon a tudásunk, hanem ezek a nyelvek tanulni is megtanítanak minket. A bibliai történetek eredeti nyelven való olvasása nagy hatással van rám, sok új szemszöveget megmutat nekem, úgy érzem, ez kihatással lesz a munkámra is.

– **Melyik területtel szeretnél foglalkozni a lelkészi pályádon?**

– Az ifjúsági munka nagyon vonz. Amíg fiatal vagyok, addig szeretnék gyermekekkel dolgozni, tapasztalatokat gyűjteni és így eljutni a gyülekezeti lelkészi szolgálathoz.

– **Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai igé?**

– „Mert ahol a te kincsed van, ott lesz a te szíved is” [Mt 6,21] – ez volt a konfirmációs ígém is. Hiszem, hogy ez az egyetlen út. Teológusként, lelkészként a dinamizmust, a szeretetet és a barátságosságot kell képviselnünk, talán ez a legfontosabb ezen a pályán.

■ GALAMBOS ÁDÁM

BLOGAJÁNLÓ

Aranyanyu blogol

Kecskemétiné Szilvási Zsuzsanna, a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium magyartanára és igazgatóhelyettese – illetve november 16. óta már Aranyanyu is, ahogyan lapunkban is hírül adtuk – üdítően kedves blogot vezet az interneten. Sok személyes történettel, családi emlékekkel, a féltve őrzött családi fotóalbum fényképeivel mond el nekünk szívet melengető gondolatokat életről, anyaságról, hitről, iskoláról, családról, szépirodalomról, „mézédes szabolcsi tanyavilágról” – azaz: megtanult és kiküzdött igazságokról. Zsuzsa így mutatja be magát: „Ébrenlét és álom határán van egy hely, ami végtelen és meghatározhatatlan tér és idő. Az elveszett fél pár zoknik, napszemüvegek és önjelölt írók menedékhelye.”

„Lapozzunk” most bele *Családi szerepek* című írásába!

„Az ember mindig azt hiszi, mindenki élete olyan, mint az övé. Ha neki rossz élete van, feltételezi, hogy mindenkié ugyanolyan nehéz, de ha jó, akkor azt gondolja alapvetőnek. Ezért van az, hogy mindenki olyan családot álmodik maga köré, amilyenből ő maga érkezik, mert azt ismeri. Nem tudja, hogy másképp is lehet. Én mérhetetlen kegyelemben élek, és érdekes látni, mennyire nehéz lehetett ezt az érzést biztosítani, míg gyerekek voltunk, a

szüleim és nagyszüleim előtt le a kalappal. Mesebeli emlékek a nyári reggelek, mikor a nagymamám és a nagypapám minden reggel kaláccsal és »dupla habos kakaóval« ébresztett. Azért volt dupla hab, mert a finom, főzött, még meleg kakaó tetejére rakták a tejszínhabot, és hiába kanalaztuk gyorsan, elolvadt. Ilyenkor gyorsan jött a duplázás, kaptunk rá másik adag habot. [...]

A gyerek generációk óta a legnagyobb kincs nálunk, tehát gyereknek lenni a mi családban csodás, mint ahogy a lányomnak is az, mert nekünk is az volt. Emlékszem, engem is úgy szeretgetett a dédikém, mint őt a nagymamám, és tudom, milyen öröme voltam a nagyszüleimnek, amilyen öröm a kislányom a szüleimnek. Mindegy, hányszor megyünk egy héten, nem felejtik el megemlíteni, mennyire örülnek, hogy látják, kiül a lelkük az arcukra, és ragyogni kezd. Érdekes, mennyi mindent tanultam arról, hogy kell szeretni majd a gyermekemet. Például természetes, hogy nálunk a reggel mindig csendes, meghitt. Mi hárman voltunk tesók, anyukám és apukám reggelente mindig finoman, csendben ébresztett minket, hogy jól induljon a napunk, főiskolán még a kávéját is ágyba hozták. Szerencsésen választottam, sikerült olyan férjet találnom, aki ugyanolyan jó ember, mint az apukám, és

ugyanúgy szereti a lányomat, mint apukám engem. Ez volt a legfontosabb szempont, és azt hiszem, tudatos és ösztönös választás volt egyszerre.

A legtöbbet a családról a lányomtól tanulok. Rengeteg mókás, veszélyes vagy épp meghitt percet éltünk már át, és látom, hogy más a kapcsolatunk, mint nekem és anyukámnak. Ugyanolyan mély és erős, de kevésbé szenvedélyes, mert ő a férjem és az apukám végtelen nyugalma örökölte, én pedig tiszteltben tartom ezt, akkor is, ha néha félttem emiatt. Azt tanultam meg tőle leghamarabb, hogy nem úgy kell szeretni, ahogy azt én gondolom, hanem úgy, ahogy az neki jó. [...]

Én szóltam, végtelen kegyelemben élek.”

Forrás: kecskemetizsuzsa.blogspot.hu

LUTHER MEGMONDJA

...2018-ban is!

Reformáció 500 a karácsony jegyében

A fenti képek alapján megállapíthatjuk: vannak itt mélységek is... (Rajongóknak jelzem, az eBayen \$43,45-ért vihető!)

Forrás: Benkóczy Péter lelkes Facebook-oldala

Régi kincsek, új eredmények

Beszélgetés Ferenczi Ilonával,
A XVI. század magyar dallamai című kötet szerkesztőjével

Magazinunk december 3-i számában már hírt adtunk arról, hogy második, átdolgozott, bővített kiadásban jelent meg a 16. század magyar dallamait összegyűjtő kötet. Csomasz Tóth Kálmán református lelkész, himnológus munkája az irodalom- és zenetörténet számára évtizedek óta nélkülözhetetlen forrásanyag. Lapunk Cantate rovatának vezetője Ferenczi Ionát, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének tudományos főmunkatársát, a gyűjtemény szerkesztőjét és sajtó alá rendezőjét kérdezte.

– A XVI. század magyar dallamai – a Régi Magyar Dallamok Tárának [RMDT] első köteteként – először 1958-ban jelent meg. Miért volt szükség új kiadásra?

– Több mint fél évszázad telt el az első kiadás óta, nem lehetett tovább halasztani az új kutatási eredmények bemutatását. Csomasz Tóth Kálmán egy levelében már 1975 elején javaslatot tett a folytatásra; még azelőtt, hogy előkerült volna Huszár Gál 1560-as énekeskönyve.

– Miért olyan jelentős az énekeskönyv előkerülésének ténye?

– Az RMDT a megjelenés sorrendjében közli egy-egy dallam forrásait. Huszár Gál gyűjteménye sok ének esetében a legkorábbi forrás, így alapjaiban rendezti át az RMDT koncepcióját, felépítését.

– Hol bukkant fel Huszár Gál énekeskönyve?

– Borsza Gedeon irodalomtörténész fedezte fel 1975-ben Stuttgartban; mind a mai napig ez az egyetlen fellelhető példány ebből a fontos kötetből.

– Az RMDT hány új dallamát köszönhetjük ennek az énekeskönyvnek?

– Huszár Gál gyűjteményében negyvenkilenc ének eddig jórészt teljesen ismeretlen vagy eltérő és későbbi változatból ismert dallamát találjuk.

– Milyen fajta dallamok tára az RMDT?

– Nagyon sokszínű a kép: a középkori dallamoktól a 18. századi változatokig mindenre van példa. Mégpedig azért, mert például egy 16. századi dallamnak

lehetnek középkori előzményei; vagy 16. századi szövegekhez tartozhatnak későbbi dallamvariánsok, nótajelzések alapján ismerős dallamok is.

– Más-e a világi és az egyházi énekek stílusa?

– Nem vált szét a két stílus. Több egyházi ének világi dallamon alapul, és később is felhasználták az egyházi éneket világi szöveggel. Érdekes példa erre Luther éneke, az *Ach Gott, vom Himmel sieh darein* [Lásd meg a mennyből, Úristen; EÉ 257]: Mozart *A varázsfuvola* című operájában ezen a dallamon énekelte a két páncélost.

– Térjünk rá a kezdetekre. Mikor és hogyan kapta meg ezt a feladatot?

– 2002-ben, éppen Csomasz Tóth Kálmán születése századik évfordulójának évében kezdtük el a tanulmányok gépbe írását, a jegyzetek javítását, a dallamok grafikázását, majd néhány év múlva leállt a munka. Végül az állami Reformáció Emlékbizottság nagyszabású támogatása tette lehetővé az új kiadás munkálatait és megjelenését.

– Mi az új az ezerszáz oldalas második kiadásban?

– Minden dallam egységes átírásban szerepel. Szerkesztőként lehetőségem

<p>A SZENT LELEKERT</p> <p>Stenteld meg mi bűnűnket, Vilagolts elménket, Hogy értheűnc Igédert, Miedes Mesterűnket. Adgy Isteni felelmet, Es bizonyos értelmet, Igeduel taníts minket, Geriezd fel mi bűnűnket. Vigaftald meg elmenket, Mindenben segűts minket, Oregbűtsed hitűnket, Tauoztassad bűnűnket: Hogy teged az Aryaual, Es az ő bűnt Fiaual, Dicherheűsűnc minnyaian, Az fenyes menyorfűgban.</p> <p>II</p> <p>IER.</p>	<p>VALO KONYÓRGESEK</p> <p>IER mi kériűnc fent Lelket, Vélè ő bűtè az igaz hitett, Mikor ez vilagból ki mulunc, Aldott Isten oltalmaz minket minden gonofűtol, Irgalmaz nekűnc. Te igaz</p>
---	--

Jer, mi kérjünk Szentlelket – Luther énekének legkorábbi magyar fordítása Huszár Gál 1560-as énekeskönyvéből

volt arra is, hogy kérdéses esetekben a saját értelmezésemet is közreadjam.

– Mi volt a legnagyobb öröm és felfedezés a munka folyamán?

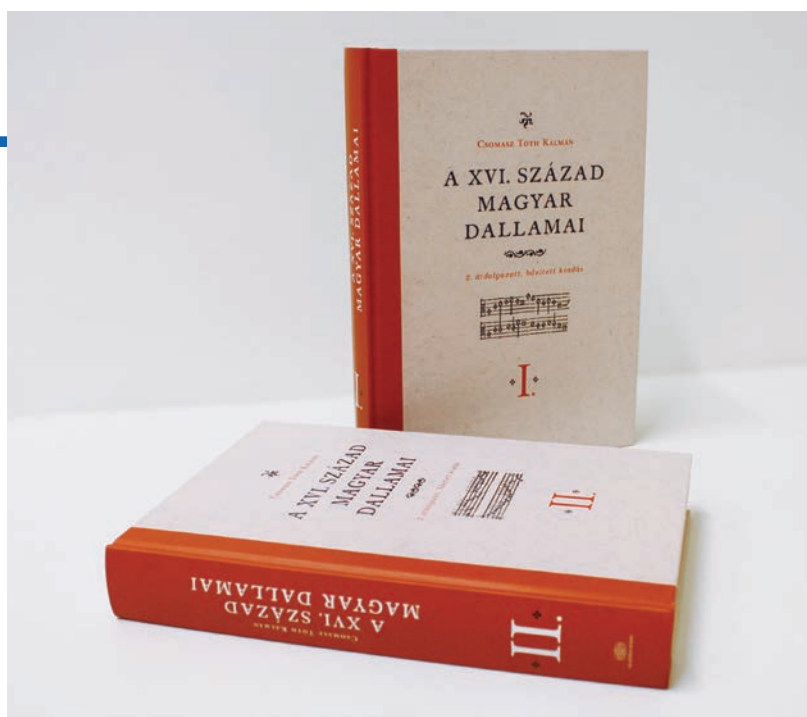
– Örömteli, amikor a kutatás új összefüggéseket tár fel. Például az Angyaloknak királyné asszonya, amely az A fényes nap immár elnyugodott rokon dallama, megtalálható az RMDT második – 17. századi – kötetében. De azért, hogy előkerült a Huszár Gál-énekeskönyv dallama „Kegyelmezz meg nekünk, nagy Úristen” szöveggel, az első kötetben van a helye.

– Milyen információkat tartogat ez a kötet egy nem szakmabeli, de érdeklődő evangélikusnak? Mivel tágítja az ismereteinket?

– Jó pár olyan éneket ismerhetünk meg, amelyik benne van a mai Evangélikus énekeskönyvben, a Gyülekezeti liturgikus könyvben is. Nyomon lehet követni, hogy a 16. századtól kezdve milyen szövegi és dallami variánsokban terjedt el egy-egy ének, és milyen formában maradt meg mára. Igen hasznos, hogy láthatjuk a különböző változatokat, és ez felszabadít minket arra, hogy ne ragaszkodjunk egyetlen alakhoz, hanem ha a szöveg vagy a fordítás igényli, merjük rugalmasan kezelni a dallamokat. Ehhez persze nagy szakmai felkészültség szükséges.

– Hány olyan dallam van a kötetben, amely ma is használatos?

– A gyűjtemény közel negyedének, kétszáznegyvennégyből ötvenkilenc dallamnak valamilyen változata megtalálható

Csomasz Tóth Kálmán: A 16. század magyar dallamai I–II. (Régi Magyar Dallamok Tára I.). 2., átdolgozott, bővített kiadás. Szerkesztette és sajtó alá rendezte Ferenczi Ilona. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2017. Ára 9800 forint.

a mai magyar evangélikus énekeskönyvekben. Ezek között persze vannak gregorián tételek, német korálok és cseh, illetve szlovák eredetű énekek is. Mi most böngészünk végig a régi magyar dallamos énekeket, a mai szövegkezdetek szerint. Rácsodálkozhatunk gazdag örökségünkre: Jövel, Szentlélek Úristen, lelkünknek vigassága [EÉ 234]; Ne hagyj elesnem, felséges Isten, keserűségemben [EÉ 79]; Ne szállj perbe énvelem [EÉ 412]; Nagy hálát adjunk az Atyaistennek [EÉ 48]; Irgalmazz, Úristen, immáron énnékem [EÉ 77]; Szent, örök Isten, nincsen hová lennem [EÉ 431]; Nékünk születék mennyei

Király [EÉ 179]; A pünkösdek jeles napján [EÉ 235]; Jézus Krisztus, szép fényes hajnal [EÉ 92]; Mondjatok dicséretet [EÉ 276]; Új világosság jelenék [EÉ 258]; Szent vagy örökké, Atya Úristen, a magas mennyekben [GyLK 817]; Hallgass meg minket, nagy Úristen [EÉ 275]; A fényes nap immár elnyugodott [EÉ 129]; Szent Ézsaiás így ír Krisztusnak szent születéséről [GyLK 802]; Téged, Úristen, mi keresztyének dicsérünk és áldunk [EÉ 41]; Jövel, Szentlélek Isten [EÉ 230]; Jer, dicsérjük az Istennek Fiát [EÉ 363]; Emlékezzél, hogy mi történt, Uram, mirajtunk [EÉ 403]; Mindenható Úristen, mi bűnös emberek [EÉ 405]; Bocsásd meg, Úristen, ifjúságomnak vétkét [EÉ 404]; Semmit ne bánkódjál, Krisztus szent serege [EÉ 261]; Imádkozzatok, és buzgón kérjetek [EÉ 88] – ez a Tinódi-dallam díszíti az egyik kötetünk borítóját.

– Milyen tapasztalatokat szerzett a munka folyamán?

– Elsősorban azt, hogy a sokrétegű anyaghoz fel kellett nőni. És ha esetleg nem érték is egyet Csomasz Tóth Kálmán minden megállapításával, tisztelettel adózom az elvégzett munka előtt, és nagyra értékelem a szerző befektetett energiáját, átfogó tudását. Ilyen nagyszabású kötetet ma már nemigen lehetne elkészíteni; nem kedvez a kor a hosszú, aprólékos munkának, amely nem hoz azonnali sikert. Hálával emlékezünk Csomasz Tóth Kálmánra, hogy összegyűjtötte ezt a gazdag repertoárt!

<p>APSÁLMV O KROL</p> <p>fegyverűnc ellenfeg ellen vanc is nec mostan minden felől az mi regi ellenfegűnc haborgat minket erő- vel fegyverrel es ezalardfogual es minden nagy hatalmassagual.</p> <p>Nintsen nekűnc semmi hatal- munc, kiuel neki ellene állyunc, viaskodic az Vr erettűnc, kit az Isten</p>	<p>ISTENI DICZERTEC.</p> <p>Itten boczator nekűnc: Ha kérdésed hogy ki legyen az, Seregek nec Vr kinel nints töb Isten, annal vagyon az gyözdödelem.</p> <p>Ha ez világ mind ördög volna, es el nyelni minker akarna, azért töle semmit ne féllűnc ezac Chris- tus ortalában bizzunc: no bator dihösködgyéc, no fenekedgyéc ez vilagnac Vr, nints raytunc ha- talma, Vrunc Christus ötrec meg birra.</p> <p>Meg áll az Istennec igecié, es nem állhat senki ellenc, az nagy Isten vagyon mi velűnc es bent lelkö lakozic bennűnc: Ha testűnc nekűnc el véß, ha marhanc el véß, hurűnc</p>
---	--

Erős várunk nekünk az Isten – Luther zsolttárparafraízisa Huszár Gál 1560-as énekeskönyvéből

■ ECSEDI ZSUZSA

Jézus miénk! Nekünk elég ő!

Gondolatok egy különös év végén

Nem unatkoztunk az eltelt esztendőben. Minden mozgásban van: a világ, az egyház, a politika, a társadalom, a népek, az erkölcsi értékek megítélése. Vörösmarty verssora aktuális: „Háború van most a nagy világban...” (A vén cigány)

A napokban láttam a *Volt egyszer egy Szíria* című belga filmet. Egy damaszkuszi lakásban játszódik a történet, napjainkban. Az ott élő család életén keresztül mutatja be a film a háború borzalmát, az emberek teljes kiszolgáltatottságát. Sok háborús filmet láttam már, de most szinte családtagként éltem át a félelmet, a tragédiát. Íme, az ember, aki nem tanul a múltból! Ma is kitérvelnek, indítanak forradalmakat, háborúkat, népeket és nemzeteket manipulálnak, ugrasztanak össze, felhasználva a valást, a szabadságvágyat, az igazságérzetet.

Unokatestvérem fia az amerikai hadsereg leszerelt tengerészgyalogosa. Vala-

mikor New Yorkból a Békés megyei Gendársra hozták, hogy megkereszteljem. Részesült a megelőlegezett isteni kegyelemben, áldást kértünk életére. Akkor még nem tudhattuk, hogy ez a gyermek milyen borzalmakat fog látni, átélni különböző országokban, pokoli frontokon. Többször kérte édesanyja, hogy imádkozzunk a fiáért. Szobatársai meghaltak egy helikopteres bevetésen. Ő túlélte a harcokat. De lehet-e szabadulni az emlékektől?

Természetesen létezik önvédelmi háború, amikor meg kell védeni a családot, a hazát az agresszióval szemben. Tévednek a pacifisták, amikor a jézusi tanításra hivatkozva helytelenítik a fegyverfogást. A próféták, apostolok és Jézus nem beszéltek teljes erőszakmentességről. A hit védelmében nem szabad erőszakot alkalmazni, de az erőtlenekeket, kiszolgáltatottakat meg kell védeni.

A háborúk túlnyomó többsége nem önvédelemről szól. Leginkább területért, hatalomért, energiaforrásokért folyik a harc. „Vér és arany” – ahogy Ady írta. Hazánk is része a nagy nemzetközi átrendeződésnek. Ha nem is nagy létszámban, de magyar fiatalok is ott vannak a háborús területeken. Tehát hadban állunk.

Háborús állapotok uralkodnak a világban, egyházban lelki-szellemi téren is. Idegesség, türelmetlenség, egymásnak feszülés érzékelhető sok területen. Mintha a gonosz, a *diabolosz* érezné a veszttét, ideje lejártát, és egymásnak ugrasztja az embereket. A világban élő Krisztus-test, az egyház soha nem tapasztalt ébredést, megújulást, növekedést él át kommunista és muszlim országokban is. Ugyanakkor soha nem tapasztalt antikrisztusi erők is tombolnak. Őt vallási üldözöttből négy keresztyén. Évente százezer hívőt ölnek meg hite mi-

FOTÓ: KEVIN FRAVEER / GETTY IMAGES

Ételosztás rohingyáknak Bangladesben, a balukali menekülttáborban szeptemberben

att, és százezrek sínylődnék börtönökben, lágerekben. A nyugati jóléti társadalmakban megtagadják a bibliai alapokat, pedig ezeken épült fel kultúránk. A „kötelező” egyházi világ elmúltával tombol az istentelenség, erkölcstelenség. Ennek a furcsa szabadságvágnak nincs határa, nincs tabu, minden lehetséges, mindenkinek igaza van a maga szempontjából. Az erkölcsi elhajlásokat normává teszik. Úgy tűnik, nincs megálás, de mi lesz ennek a vége?

Ebben a felbolydult, nyugtalan, feje tetejére állt világban emlékeztünk az ötszáz évvel ezelőtt indult nagy megújulásra, a reformációra. Tudjuk, az Istennél ezer esztendő egy nap, a fél évezred is csak sóhajtatási idő, de mi mégis csodálattal adtunk hálát, hogy annyi külső-belső baj, nyomorúság ellenére is megtartotta az egyházat az elmúlt századokban. A 16. században az egyház központja és jelentős része nem nullpontra volt, hanem mínuszban. Isten mégis elküldte az ő igéjét, megújította egy szerzetes-tanár életét, felrázta a világot és az egyházat általa.

A nagy reformátor nem Luther volt, hanem Jézus Krisztus. A reformáció nem a tételek közzétételével kezdődött, hanem egy emberszív megtérésével, megújulásával. Ez ma is így van. Ma is aktuális az üzenet: „Az igaz ember pedig hitből fog élni.” (Róm 1,17) A „solák”-hoz kell visszatérnünk: egyedül Krisztus, kegyelem, hit, Szentírás.

Kedves Olvasó, hidd el, hogy ez ma is elégséges. Az Isten országa közöttünk és bennünk van. Igéje ma is élő és ható, ha-

lottakat támaszt fel. Akik ebben nem hisznek, bizonytalanok, nem élnek át az evangélium erejét, szeretnék valamivel kipótolni, továbbfejleszteni, modernizálni a biblikus alapot. „...nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az, minden hívőnek üdvösségére, elsőként zsidónak, de görögnek is...” (Róm 1,16)

Melanchthon, korának magasan képzett professzora hirdette: *ad fontes* – vissza a forrásokhoz! „Jézus miénk! Nekünk elég ő!” – énekeljük 577. énekünkben. Jézus, tanítása, váltságműve ma is mindenre elég! Némelyek beszélnek a reformáció második, kálvini és harmadik, anabaptista útjáról. Azóta is – különösen a 20. században – gondolják némely lelkes hívők, hogy az evangéliumot ki kell egészíteni még valamivel. Nekik *János evangéliuma* 3,16 versének drága üzenete nem elég. Azt tanítják, hogy ez csak fél evangélium. Az örömhír másik fele a nyelveken szólás, a csodák, gyógyulások, bemerítkezés, diakónia, humanizmus, egyebek. Ezekkel együtt lesz az egyház „teljes evangéliumi” közösséggé.

Tévedés. Egy út és egy evangélium van, amelynek nincsenek különböző variációi, az pedig a bűnbocsánat, a megváltás jó híre. Ez a kapu az üdvösségre, a lényeg, a forrás, az élő víz. Minden, ami ezen kívül adatik, pluszajándék, következmény, gyümölcs. Ahol Szentlélek által hirdetik Isten igéjét, azt az Úr megerősíti jelekkel és csodákkal, életváltozásokkal. Ott lesznek gyümölcsök és ajándékok bőséggel. Csak az ige, legyen Ige! Nem elég az ígéről beszélni, elmélkedni,

meditálni, véleményt formálni, bizonyágot tenni. Arra a Szóra van szükségünk, amely valamikor elhangzott a tohuvabohu állapotában: Legyen! Arra az ígére van szüksége a ma egyházának, lelkészeinek és a gyülekezeti tagoknak, amely kihívta a negyednapos halottat a sírból: Jöjj ki!

Ott van egyház, ahol Isten hamisítatlan igéjét hirdetik – amely törvény és evangélium –, ahol a lelkészek és a gyülekezet tagjai napi megtérésben élnek. Ott van egyház, ahol élnek az isteni szentségekkel, a keresztségben kapott kegyelemmel és az úrvacsora ajándékával, a bűnbocsánattal, újrakezdéssel. Ott van egyház, ahol a keresztyének aktivitása nem merül ki a templomozásban, hanem a tagok számontartják egymást, terepen vannak, mint Mesterük. Keresik, megtalálják és hazaszeretik Isten családjába, a gyülekezetbe az elveszetteket. Ezek „követik a Bárányt, ahova csak megy...” (Jel 14,4)

Ott van egyház, ahol az evangélium alapján, annak szellemében készítik fel a híveket a szolgálatra, alakítják ki a miszsiót és evangelizációt leginkább segítő keretet, struktúrát. Ott van egyház, ahol a gyülekezetben lévő hiányok és többletek kiegyenlítődnek. Ott van egyház, ahol nem a világ hat a gyülekezetre, hanem a gyülekezet a világra.

Bármit hozzon az új esztendő, hisszük, tudjuk, tapasztaljuk, hogy „*akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.*” (Ézs 40,31)

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

FOTÓK: KISS TAMÁS

Gyengéd családi hajlék

Találkozás a Luther Otthon egykori lakójával, Dénes Lóránttal

„Lutheránus mindhalálig, magyar sírunk bezártáig.” Ez az öntudatos mondat volt a mottója az „evangélikus egyetemes egyház” – ahogyan akkor nevezték – 1909-től 1949-ig Budapesten működő főiskolás fiúkollégiumának, a Luther Otthonnak. Az intézmény a Józsefvárosban, az Üllői út 24. alatt, egyházunk országos székházának épületében várta tárt kapukkal a fővárosban tanuló evangélikus ifjakat. Egyik hajdani lakóját, Dénes Lóránt nyugalmazott mérnököt abból az alkalomból kértük személyes visszaemlékezésre, hogy az úgynevezett „Luther-kürtöt” – amelyet ő mind ez ideig hűségesen őrzött – dr. Hubert Gabriellának, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatójának adományozta.

– Amikor beléptem a nappaliba, azonnal feltűnt: rendszerető és rendszerező ember otthonába érkeztem. Kis katalógusszekrényke áll az egyik sarokban, katonás rendben sorakoznak a polcon a gondosan felcímkézett fotóalbumok. A beszélgetésünkre is alaposan felkészült, a dohányzóasztalra van téve egy „Luther Otthon” feliratú dosszié. Lássuk, milyen kincseket rejt... Itt van mindjárt az a tájékoztató, amelyben az első olda-

lakon a „mi a Luther Otthon?” kérdésre adott válaszként az olvasható, hogy „családi hajlék, gyengéd és szívélyes hangulatú, a távollévő édesapa és édesanya helyettesítője...” Valóban ilyen volt ez az intézmény?

– 1929-ben születtem, nyolcvannyolc esztendő vagyok, ennyi idő távolából persze már halványul az emlékezet, de azt tudom, hogy igazán nagyon vidám volt itt az élet. 1947-ben érettségiztem az Oroshá-

zi Evangélikus Gimnáziumban, ezután kerültem Pestre, és egészen a kollégium bezárásáig, 1949. június 30-ig lakhattam itt.

– Az *Evangélikus Élet* 2006. évi 52. számában olvasható, *Százéves az Üllői úti országos székház – A Luther Otthon története 1909–1949* című írás említi, hogy „a Luther Otthon nem volt nagy intézet, mindössze 27 szobával működött, közöttük 11 egyágyas, a többi 2–4 ágyas volt, összesen mintegy ötven diák részére. A lakók közösen használták a társalgót, ezenkívül 1200 kötetes könyvtárral ellátott olvasószoba, zongorával és harmóniummal felszerelt zeneszoba, illetve ebédlő állt rendelkezésükre.”

– Igen, nézze, mutathatok is önnek néhány képet erről a tájékoztatóban. *[Mutatja.]* Vasárnaponként pedig az épületben lévő templomba járhattunk istentiszteletre. Az én időmben harmincnyolcan laktunk a kollégiumban.

– Miként teltek a mindennapok, hogyan éltek itt?

– Hogyan éltünk? Egészen hétköznapi módon, mondhatni. Reggeli torna, tanulás, hétvégén foci vagy kirándulások, általában havonta érkezett egy meghívott vendég, és tartott egy-egy érdekes előadást. Étkezni természetesen a kollégium ebédlőjében étkeztünk, naponta háromszor. Mivel háború után voltunk, ezért minden leegyszerűsödött; aki csak tudta, pénz mellett természetben, vagyis élelmiszerek formájában fizette meg a kollégiumi díjat.

– Mind az étkezéseknél, mind bármely más program esetén jó szolgálatot tett az a bizonyos Luther-kürt is, amely nem sokkal ezelőttig az ön birtokában volt.

– Csupán azért volt épp nálam, mert az otthon bezárásakor, 1949-ben megtaláltam valahol, csak úgy odavetve, és gondoltam, nem hagyhatom veszni, így magammal hoztam. Aztán később mindig el is vittem minden találkozónkra. Ez egy ökörszarvból készült kürt, egy tarokkpartit követő fürdőzés után találta az egyik társunk 1946-ban a Galga folyóban. Vélhetően egy marhát arra terelő gulyás veszihette el. Akkor használtuk, ha valami szokatlan volt, vagy váratlanul össze kellett hívni a diákokat.

– Térjünk még kicsit vissza a kezdetekre! Manapság az elsőéves egyetemisták gólyatáborba mennek. Akkoriban, gondolom, még nem volt ilyen szokás. De volt helyette valami más esetleg...?

– Nagyon eleven emlékként él bennem az általában egy hónapos, úgynevezett „gólyatanfolyam”, amire egy kérvény megírásával kellett jelentkezni. Nézze, van is itt egy ilyen kérvény a következő szöveggel: „...mint tudatlan diák jöttem a Luther Otthonba, és beláttam, hogy ezzel a modortalanságommal Budapesten csak ellenséget szerezhetek magamnak. Hála azonban a tekintetes kisbizottság megértésének, fáradságot és türelmet nem ismerve azon van, hogy belőlem úri magyar fiatalembert neveljen.” Ez a kisbizottság intézte a napi ügyeket. No, ezt a nevelést, legalábbis a befogadás kezdeti időszakát egy bizonyos sajátos humor és ifonti hév jellemezte. Előfordult például, hogy az éjszaka közepén felkaptak, a fürdőszobába vittek, és – szó szerint – hideg zuhanyra ébredtem. Mindezek után hajnali fél ötkor várt a reggeli torna... A töb-

bi feladat – az úgynevezett gólyaórákon feltett tizenhat kérdés, például megszámolni, hány trafik van a Nagykörút egy adott szakaszán, vagy utánajárni annak, hogy a budai Márvány utca egy bizonyos épületében ki a házmester – jó volt arra is, hogy felfedezsem a fővárost. Mindenestre lassan csak megtaláltam a helyem, és beilleszkedtem.

– Melyik intézménynek volt a hallgatója?

– Egy évet a Pázmány Péter Tudományegyetem – ez lett később az Eötvös Loránd Tudományegyetem – matematika-fizika szakára jártam, majd mivel mérnök akartam lenni, a Műegyetemre, az akkor általános mérnöki, ma építőmérnöki karra jelentkeztem, ahová fel is vettem. Két év után lehetett szakosodni, én ekkor a hidépítést választottam.

– A Luther Otthonra visszatérve: azt mondta, hogy nagyon vidám volt ott az élet. Milyen alkalmakat kínált az intézmény a diákságnak?

– A fociról és a kirándulásokról korábban már esett szó; ezenkívül, ahogy ezen a tablóképen is láthatja, farsangi bállok is tartottunk. A Deák téri evangélikus leánygimnázium tanulói látogattak el hozzánk, persze szigorúan csak anyai kísérettel. [Nevet.] Emellett – mint már mondtam – körülbelül havi rendszerességgel tartottak előadásokat is a kollégiumban. Én a legelevenebben Cholnoky Jenőre emlékszem. Földrajztudós, író, egyetemi tanár, a Magyar Földrajzi Társaság elnöke volt, lebilincselően mesélt az utazásairól, kalandjairól. Valószínűleg azért is maradt ez meg bennem ennyire, mert magam is nagyon szerettem utazni.

– Az Evangélikus Élet tizenegy évvel ezelőtti, már említett összeállításában látom: „Meghívták például Gombocz Zoltán nyelvészt, az Eötvös-kollégium igazgatóját; Raffay Sándor püspököt, Bajcsy-Zsilinszky Endre országgyűlési képviselőt, Wolf

(Ordass) Lajos lelkészt, későbbi püspököt. Az irodalmi esteken az akkori irodalom nagyjait hallgathatták a diákok, például Sinka Istvánt, Cs. Szabó Lászlót, Kodolányi Jánost.” Mozgalmas lehetett az élet... Irigylem, hogy ennyi híres-nevessel emberrel találkozhatott, számos fontos szellemi hatás érte önöket az otthonban. Ezek azonban nem térítették el az eredeti elképzelésétől, mérnökként végzett. Egyedül készült mérnöknek a kollégium akkori lakói közül?

– A legjobb barátom, Koczor Dániel, akivel haláláig tartottuk a kapcsolatot, villamosmérnök lett, és mérnök volt a szeniorunk, Adamis Géza is.

– Apropos, szenior: nem melleleg érdekképviselet, diákönkormányzat is működött a Luther Otthonban.

– Valóban, és ennek a diákönkormányzatnak az élén állt az ifjúság által évente megválasztott szenior. Adamis Géza ma is él, több mint kilencvenesztendő; nemrég beszélünk egymással, elmondta, alig várja, hogy láthassa az egykori Luther Otthon frissen felújított épületét.

■ GAZDAG ZSUSZANNA

A Luther Otthon kollégistáinak ökörszarv kürtje, amelyet 1946-ban az otthon egyik lakója talált a Galgában. 1949-től 2017-ig Dénes Lóránt őrizte

Mint a világítótorony fénye

„...és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” Egy vallomással kezdem: amikor ezt a rovatot kitaláltam, bennem ez az ige szólalt meg. Arra gondoltam: ahogy nekem Mt 28,18–20 – úgy másnak valami más, és milyen jó lenne megosztani egymással ezeket az ígékhez kapcsolódó hitélményeket. Isten munkálkodását az életünkben egy-egy ige fényében megszemlélni saját magunk számára is tanulságos, pláne ha ugyanaz az ige némi idő elteltével mást és mást tud mondani.

Hat év teológia és húsz év egyházi szolgálat, több millió leírt karakter után állítom, ez a néhány jézusi szó az, amely kísér engem hol egyenes, hol kacskaringós utamon, mint vezérlő csillag; sugárzik a sötétben, mint egy világítótorony fénye. Nem tudom „levenni a szememet róla”, megmelenget, ha csak rágondolok. Biztonságérzetet ad. Hálás is vagyok érte nagyon, hogy van ilyen ígém, ilyen *elemi erővel nekem szóló*, engem személyemben megszólító – a „veletek”-et én kezdettől „veled”-ként hallok –, féltve őrzöm, dédelgetem a lelkem mélyén, belém vésődött mindörökre.

A mondat ritmusa, szavai is tetszenek. Tömör, lényegre törő megfogalmazás. Számomra az „evangéliumok evangéliuma”. A görög szöveget is ismerem tanulmányaimból, de így, anyanyelvemen is talán szabad rácsodálkoznom a szavak szépségére, dallamára... Legszívesebben most is szavanként elemezném, mint egy verset, áhítatsorozatot kerekítenék köré, hogy értse, hallja meg a világ: nem vagyunk magunkra hagyva, ne féljünk, ne gyűlöljünk, ne hadakozzunk, hanem adjuk át magunkat mindenestül Istennek, aki Jézus Krisztus személyében jött közénk.

Bevallom, hogy nem tudom, mikor érintett meg először. Azt viszont igen, hogy a teológusként használt, jegyzetekkel, aláhúzásokkal teli tanuló-Bibliámban (máig legkedvesebb; ez is féltve őrzött kincsem) már pirossal van bekeretezve.

S még egy emlék, szintén több évtizedes: Zeffirelli *A názáreti Jézus* című filmjének utolsó jelenete: „Ne féljete! Veletek vagyok mindennap a világ végéig.” Azóta, mint ott a filmben Péter, én

JANET BROOKS-GERLOFF: EMMAUS

is sokszor kérlelem: „Ó, Uram, maradj velem. Közeleg az éj, és leszáll a sötétség.” S a válaszok között mindig, mindig ott találok; élen áll ez az ige. Érzés, tudás, bizonyosság. Velem van. Találkozásokban, csendekben, sírásokban, nevetésekben, közösségben és magányban.

Minden napon... igen, a könnyű, jó, eseménytelen napokon ez persze másként kap súlyt. De elmondhatom, hogy velem volt ígérete szerint aznap is, amikor életem legfájdalmasabb napjára virradtam. Tudtam, hogy Jézus keze az, amely mindkettőnkét fogja, az én eltávozott Szerettemét és az enyémet is.

Szinte beleremeg az ember, ha végiggondolja: az a Jézus adja személy szerint nekem ezt az ígéretet, aki gyógyított, tanított, magával hívott, néven szólított,

beszélgetett, maga köré gyűjtött, odatelepedett, megvendégtelt, fáradozott, megszánt, könnyekre fakadt, odalépett, lehajolt, holtakat feltámasztott, szemekbe nézett, megérintett, imádkozott és imádkozni tanított, félrevonult magányába, az Atyával kettesben egy volt, megáldott gyerekeket, megbocsátott bűnöket, megigazított bűnösöket, és vitte az Isten országának hírét.

Ez az ige kiemel a kísértő, gyengítő kis félelmeimből, a szürke hétköznapjaimból. Magaslatról, távlatból nézhetek általa az életemre, a sorsomra, a jövőmre. Sok mindent belehallok Jézusnak ebbe az ígérétebe, s pont ezért csodálom, és vagyok hálás érte, hogy ő, aki ennyire ismer, éppen ezzel tartja bennem a L/lelket.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Az írás a Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! címmel kéthetente jelentkező evangélikus felőrájában elhangzott szöveg szerkesztett változata.

A megújulás reményével

Visszatekintő, avagy lelkészek a mögöttünk hagyott évről

A naptári év utolsó EvÉlet-számában fiatal, vidéken szolgáló evangélikus lelkészeket kérdeztünk arról, hogyan tekintenek vissza a jubileumi évre, amelyben a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára emlékeztek a protestánsok szerte a világon, és mi volt számukra az esztendő legnagyobb élménye.

Pongráczné Győri Boglárka (Kaposvár): Egy csodaszép, rengeteg említésre méltó emlékekkel teli évre tekintek vissza. A legszébb viszont az volt benne, hogy mindegyik esemény, program továbbvitt bennünket. Hozzájárult ahhoz, hogy ne csak a múltért és a jelenért adjunk hálát, hanem a jövőért is. Mert azt érezzük, van folytatás. Van bizodalmunk abban, hogy az Isten megtart továbbra is bennünket, és ez a gyülekezet továbbra is tud működni. Ennek szép példája, hogy jövőre már kétlelkészes gyülekezetté válik Kaposvár, és be lesz iktatva az ötödik evangélikus lelkész.

Sokszor elmondom és leírom: nem győzők hálás lenni Istennek, hogy ehhez a gyülekezethez vezetett. Itt, Kaposváron azt

FOTÓK: KISS TAMÁS

éljük át, amit Luther Márton is érezhetett. Az evangélium terjed, és egyre több ember hallja meg Isten hívását. Annak pedig külön örülök, hogy a városban már nem evangélistáknak hívnak bennünket, és nem zavartan néznek, amikor a templomkapuban kezdet fogunk, hanem azt mondják: „Erős vár a mi Istenünk!”

Elég nehéz lenne csupán egy élményemet leírni a jubileumi év kapcsán, hiszen annyi minden történt ez alatt az egy év alatt. A kaposvári evangélikus gyülekezet a *Reformáció 500* program kezdetével párhuzamosan ünnepelte megalakulásának századik évfordulóját. 1916-ban indult el Kaposváron az evangélikusok kicsiny közössége. A századik évfordulóra készülve előszedtünk régi anyakönyveket, hirdetőkönyveket, jegyzőkönyveket – ez utóbbiak között megtaláltuk a nőegyleti jegyzőkönyvet is, amelyben leírják, hogyan ünnepelték a reformáció kezdetének négy századik évfordulóját 1917-ben. Ez számomra meghatározó élmény volt, mert beleképzélhettem magam a fiatal kaposvári evangélikusok száz évvel ezelőtti működő közösségébe, hogy ők hogyan adtak hálát, és hogyan ünnepeltek. Olvasva a sorokat, az elődök neveit, akik sokat tettek azért, hogy ez a gyülekezet elindulhasson, és saját lelkésze legyen még abban a nehéz történelmi időben is, szerintem nem is lehetett volna akkor annál szebben ünnepelni.

Most, az ötszázadik évben a gyülekezet már nagyobb létszámú közösség, ahol kisgyermek és idős egyaránt megtalálhatja a helyét. És nyilván nem az a lényeg, hogy hány és milyen épülete van egy gyülekezetnek, de most, az ötszázadik esztendőben ez a közösség megérett az épületeinek bővítésére. Már nem volt elég két terem, hanem több kellett. 2017 januárjában felszenteltük a gyülekezeti házunk tetőterét, amelyben azóta is több programunk folyik. De nemcsak ezért adhattunk hálát a jubileumi évben, hanem azért is, hogy kórusunk fennállásának huszadik évfordulóját ünnepelhettük. Ez is nagyon szép emléket hagyott bennem. ►

Ribárszki Ákos (Pusztavám-Mór): Mindig izgalmas visszatekinteni az elmúlt esztendőre és számadást készíteni, különösen most, a jubileumi év kapcsán. Átgondolva az évet, idén különösen is a hála és köszönet szavai kell megszólaljanak. A 2017-es esztendőben először a családomért adok hálát Istennek, hiszen május 11-én megszületett második kislányom, így idén már négyesben készültük az ünnepekre.

A családom után hálaadással tartozom a móri és pusztavámi gyülekezetért. Nagy öröm közöttük megélni a mindennapokat és otthonra találni egy közösségben. Öröm, hogy együtt ünnepelethettük meg a reformáció indulásának ötszázadik évfordulóját. A gyülekezetek mindent megtettek, hogy méltó emléket állítsunk az idei esztendőnek. Luther-freskót restauráltattunk, gálaműsort szerveztünk, kirándultunk, előadásokat hívtunk, és lehetne folytatni a felsorolást. Ugyanakkor jó megélni a gyülekezetben, hogy a reformáció nemcsak egy múltbéli esemény, amelyet idén felidézünk, hanem ma is tartó folyamat. Új alkalmakkal, új emberekkel, új lehetőségekkel, a társadalom felé való nyitással. Persze fel lehetne tételesen sorolni ennek a jubileumi évnek az alkalmait, de nem ez a cél. A legnagyobb élményem az, hogy idén is jó volt evangélikusnak, sőt büszke evangélikusnak lenni.

Harmadik hálaadásom pedig mindazokért szól, akik részt vettek ennek a jubileumi évnek az előkészületeiben és megszervezésében. Szinte emberfeletti munka van a szervezők mögött, akik kiváló koncertekkel, előadásokkal, kiállításokkal, gálaműsorokkal, ötletekkel hozták közelebb a kor emberéhez a reformációt. Olyan sokan voltak, hogy nem is lehet neveket felsorolni, de mindenkiért szól a hálaadás, aki Magyarországon a jubileumi emlékévként megvalósulásához hozzájárult.

A hálaadás után pedig kívánom mindannyiunknak az új esztendőre, hogy ebben a gyorsan változó világban a reformátor őseinktől tanult bátorsággal tudjuk ezután is megvallani életünk egyedüli alapját, az értünk kereszthalált halt Jézus Krisztust.

Farkas Ervin (Lovászpata): Vegyes érzésekkel, de eltökélten tekintek vissza a jubileumi évre. Itt fogynak a falvak. Öregednek a gyülekezeti tagok. Nem sikerült egy, aztán két templomfelújítási pályázat sem, pedig Árpád-kori a templomunk

alapja, sőt az egyik első templom, amely az országban befogadta a reformációt! De mégis eltökéltem vagyok. Mert nyáron már hatan mentünk hittantáborba, mert rendszeresdni látszanak idén a gyermek-istentiszteletek, mert volt konfirmáció, és jövőre is lesz! És idén felnőtt konfirmandus is volt.

Nálunk nem volt semmi különleges vagy „jubileumi”, nálunk „csak” istentisztelet volt. És van! A jubileumi év is úgy ment, mint az azelőtti: hónom alá csapott úrvacsorai készlettel, beteglátogatással, hittanokra készüléssel, bibliaórákkal, beszélgetésekkel, találkozásokkal. Apró lépésekkel, amelyek talán a nekifutást vagy az ugrást vezetik fel.

A mérleg: fogyatkozó létszám, de egyre nagyobb lelkesedés! Úgy gondolom, hogy a magamfajta vidéki lelkészeknek, ha summázza magában az elmúlt évet, akkor hibákat és hiányosságokat kell keresnie a munkájában. Ezekből lehet ugyanis épülni! Tovább.

1517. október 31-én Luther nem azért hozta nyilvánosságra tételeit, hogy ötszáz év múlva a jubileumi nosztalgia tárgya legyen. Persze, félreértés ne essék: nemhogy illik, de kötelességünk is a múltunkról való megemlékezés! Luther Krisztusra mutatott. Így a reformáció ötszázadik évében mi is igyekeztünk rá mutatni. Vidékieken, falusiasan, néha lassan, néha felpörögve, látványos programok nélkül, sok teával és süteménnyel, ökumenikus adventre készülve, egy gyertyafényes húsvéthajnalal magunk mögött.

Számomra ezért a jubileumi év legnagyobb élménye a hittantábor volt. Nem azért, mert szokatlanok vagy extrák voltak a programok, hanem mert Lovászpatajáról és Csótról idén hatan mentünk. Öt gyermek és jómagam. S lehet, hogy ez a szerep hat fő talán megmosolyogtató a nagy gyülekezeteknek, de nekünk-nekem a jel, hogy így tovább! Mert már öten jönnek velem! Elég jó eredmény a nullához viszonyítva! Isten egy apró, hétköznapi csodája éjszakai túsámba, lufiborotválásba és gyerekkacajok mögé rejtve.

Asztalos Richárd (Debrecen): Bizakodva tekintek vissza, bízom abban, hogy a jubileumi év csupán kezdeti lendületet adott a megújulás reményét hordozó folyamathoz. 2017 februárjától egy mérőben új kezdeményezés jött létre Debrecenben *Szólj be a papnak!* címmel. Az eseménysorozat helyszíne nem egy szakrális tér, hanem egy belvárosi, közkedvelt szórakozóhely, ahol havonta egy alkalommal a történelmi felekezetek lelkészei várják azokat, akiknek talán nincs merszük egy templomba bemenni, de kérdéseik vannak az egyházzal és annak tanításával kapcsolatban, s ezekre szeretnének válaszokat kapni. Látva az érdeklődők sokaságát, a rendezvény szervezőinek az ötszázegyedik évre új, jóval nagyobb helyszínt kell keresniük az alkalmaknak, és ez öröm.

Ami a legnagyobb élményt illeti: a római katolikus püspök az arcán széles mosollyal ül az evangélikus templom papi padjában – félreértés ne essék, ez nem egy vicc első mondata. Valóban megtörtént ez az eset. A Debreceni Evangélikus Egyházközség a reformáció jubileumi évére már 2015-től tudatosan készült. A reformációi emlékbizottság támogatásával félévenként öt alkalommal szerveztünk havi rendszerességgel tartott előadásokat, melynek minden alkalmára egy-egy szakterület elismert képviselőjét hívtuk meg előadónak. A 2017. második félévi előadás-sorozatnak a címe meglehetősen provokatív lett: *Tényleg közös kincsünk a reformáció?*

A szemeszter első, szeptemberi alkalmának meghívott előadója Palánki Ferenc, a Debrecen–Nyíregyházi Egyházmegye megyesi püspöke volt, aki egyháza megújulási törekvéseiről szólt az egybegyűlteknek. Vele történt meg a fent említett eset, amikor is vendéglátóként kikészítettünk egy széket a mikrofonállvány mellett, hogy ott foglalhasson helyet, míg az egyházközség elnöksége köszönti őt – ő azonban játszi könnyedséggel beült a templom papi padjába.

Előadásában kitért arra, hogy miért is tett így: számára ez a természetes. Annak ellenére, hogy debreceni püspöksége óta először jár a helyi evangélikus templomban, szülőfalujában, Csesztvén ebben az ökumenikus nyitottságban nőtt fel. Ott csak két felekezet él egymás mellett, a római katolikus és az evangélikus, de a helybeliek számára mindig is természetes volt, hogy egymással testvéri kapcsolatban állnak, rendszeresen megtisztelték jelenlétükkel egymás ünnepeit, s a másik szolgálatát kölcsönösen nagyra becsül-

ték. Éppen ezért – mint ezzel a gesztussal is kifejezte – ő maga is így szeretne szolgálni Debrecen városában és egyházmegyéjében.

Mindennek fényében nem is adhatunk más választ az előadás-sorozat provokatív címében feltett kérdésre, mint azt: tényleg közös kincsünk a reformáció.

Szigethy Szilárd iskolalelkész (Orosháza): Hálával tekintek vissza a jubileumi évre. Sok mindenért és sokakért, amint azt kézzelfoghatóvá is tettük az őszi hálaadó istentiszteletünk során, amely egyben a *72 óra kompromisszum nélkül* eseménysorozat záróalkalma is volt. Több mint negyven fonott kosár tele terménnyel, zöldséggel, gyümölcssel, adományokkal, szeretettel. Iskolai osztályok, óvodai csoportok hálaadó gyűjtése, amelyek szavak nélkül is beszédek voltak. Vallottak Istenünk gondviselő szeretetéről. S mellettük ott voltak azok, akik megédesítik a mindennapjainkat. Szeretett diákok és tanárok, hűséges barátok és munkatársak, áldott gyermekek, szerető édesanyák és édesapák...

Megható volt azután a fél tonna adományélelmet kicsomagolva eljuttatni azokhoz a családokhoz, amelyek örömmel fogadták. Orosháza ateista tengerében vigyázni az evangélikus oázisra, amely a felüldülés szigete sokunknak.

Sok örömteli élmény gazdagította az évet. Kezdvé az erdélyi Tatrangban eltöltött ifiszilveszterrel, a harminckét fős konfirmanduscsoporton át az izlandi fiatalok fogadásáig sok-sok élményt tartogatott az év. A legtöbb izgalmat és rákészülést mégis a megyei protestáns jubileumi évforduló megszervezése jelentette. Házigazdaként igyekeztünk emlékezetessé tenni október 28-án ezeréves testvér ünnepnapját. A levesestálként funkcionáló ezer cipő megskalpolása és kibevezése az asszonytestvérekkel... a Békés megyei gimnazisták sportnapjának megszervezése... a templomkertben elültetett tölgyfa... a felállított emlékkereszt... a templomtakarítás... másodfelügyelő asszonyunk nagyvonalú ajándéka, az ezeréves Luther-rózsás üveglap... a tanártársakkal előadott rádiójáték feledhetetlen humora... a találkozások... Olyan sok minden történt, hogy még ujjbegyre szedni is nehéz. ■

Emlékmű helyett óvoda

Evangelikus kezdeményezésre épült „a felekezeti korlátokon felülálló, magyar testvériség alapja”

„Igen szépek és felemelők a hősök emlékére készült turulmadaras emlékoszlopok és szobrok, de szerintem még fenségesebb a hősök emlékét élő alkotásban megörökíteni” – fogalmazott 1936-ban egy igen különleges és előremutató emlékmű átadásán Vértesi Zoltán evangélikus lelkész. A Baranya megyei Magyarbólyban járva olyan élő emlékművel találkoztunk, amely nemzedékeken keresztül hirdeti a múlt helyett – a jövőt.

A mikor emlékművekre gondolunk, akkor elsőként szobor, obeliszk, kopjafa vagy akár a tér egy meghatározott pontja jut az eszünkbe. Körbe tudjuk járni, sokszor már távolról felismerjük, hogy melyik történelmi eseményre vagy személyre hívja fel a figyelmünket. Az ilyen alkotások célja az emlékezés és emlékeztetés, jó esetben nemzedékeken átívelve. Magyarbólyban azonban a múlt század harmincas éveiben sajátos módját választották az emlékműállításnak.

Nemzetiségek és felekezetek békességben

Az első világháborúban elesett hősökre itt ugyanis korántsem bronzöntvény vagy faragott kő, hanem egy épület emlékeztet a település mai központjában: az „állami kisdedóvó” és gyermekotthon. De mielőtt belemélyednénk e különleges

emlékmű történetébe, ismerkedjünk meg magával a településsel.

A község önmagában is sok izgalmas történetet rejt. A település lakói az ókortól egészen a Rákóczi-szabadságharcig pezsgő életet éltek, birtokosai Bólyaiak, a Kórógyiak voltak, utóbbiak ferences rendi kolostort is alapítottak itt. A törökök idején Magyarbóly elnéptelenedett, majd szerbek, később Tolna megyei svábok települtek be. A község ekkor a környék evangélikusságának központja volt.

Az 1936. évi XXVII. törvénycikk értelmében – amely „a telepítésről és más földbirtokpolitikai intézkedésekről” rendelkezett –, az állami telepítési akció keretében a nyírségi Vajáról református családokat költöztettek Magyarbólyba, így próbálták a sváb többséget számarányában visszaszorítani. A település ekkor többnemzetiségűvé, vegyes felekezetűvé vált, de a lakók még ma is örömmel mesélnek: ez sosem jelentette azt, hogy ne

alkottak volna együtt szoros közösséget. Bár ünnepeit mindenki a saját templomában tartotta – Magyarbólyban római és görögkatolikus, református és evangélikus templom is van –, a búcsúk vagy más rendezvények alkalmával egybeforrott a közösség. Nemzetiségek és felekezetek éltek egymással békességben itt, építve településüket és ápolva nemzetiségi hagyományaikat.

Nincs is jobb példa minderre, mint amit az első világháború idejéről az evangélikus gyülekezet mai felügyelője, Peterdi Dániel mesél: „Egy szerb testvérünk mindig büszkén emlegette, hogy alakulatuknál a környékről csak ketten voltak a háborúban: ő meg egy lánycsóki sváb. Ő ugyanis bár szerb volt, mégis – ugyanúgy, mint sváb ismerőse –, egyben magyarnak is tartotta magát.”

Baranyai evangélikus központ

Az evangélikusság Magyarbólyban először 1820-ban vásárolt magának önálló ingatlant, egy kisebb házat, amelyet imaházként és iskolaként használtak. Pár évvel később az ágostai hitvallásúaknak már önálló temetőjük volt, és hitoktatót is foglalkoztattak. Az istentiszteleti szolgálatot ekkor még a bonyhádi lelkész látta el. 1846-ban vált önálló gyülekezeté Magyarbóly. A település első lelkésze a későbbi templomépítő, Roykó Károly lett.

A közösség a hívek adakozásából, valamint földesúri és külföldi támogatásból 1854-ben templomépítésbe kezdett, a munkálatokat pedig 1858-ra be is fejezték. A templomban az utolsó vacsorát ábrázoló oltárkép Madarász Viktor festőművész alkotása, míg az orgonát a híres bécsi Hesse orgonaépítő cég készítette. 1865-ben a gyülekezet iskolája már kicsi volt, ezért a helyi evangélikusság nagyobb épületet emeltetett.

Roykó Károly lelkész gyülekezetépítő szolgálatát halála után, 1905-ben Vértesi Zoltán vette át. Ő 1940-ig volt Ma-

Üdvözlet Magyarbólyból. Kisdedóvó, a hősök emlékére.

A kisdedóvó épülete napjainkban

gyarbóly pásztorja; az istentiszteletek és bibliórák mellett nőegyletet, olvasókört, énekkart is szervezett, ezzel is erősítve a hitéletet. Vértesi vallotta, hogy lelkész-ként nemcsak a szorosan vett gyülekezettel, hanem a környezettel, azaz a településsel is foglalkoznia kell, így aktívan részt vett a községet érintő fontos döntések alakításában.

„Ideáljaim voltak: a krisztusi hit és szeretet, reám bízott népem erkölcsi és anyagi java, a magyar egység és kultúra megalapozása és terjesztése az egész vonalon. Főként pedig – e nemzetiségi vidéken – egyik életcélomat, álmaim álmát képezte egy kisdedóvó felépítése, annyiival is inkább, mert gyermek volt elég, kiket a szegény, egész nap napszámában dolgozó szülők kellőképpen gondozni s rájuk felügyel-

ni nem tudtak. Nem lehet leírnom azokat a súlyos akadályokat, melyekkel hosszú évek óta e nemes cél érdekében meg kellett küzdenem, és merem állítani, ha nem a kegyelmes és Gondviselő Isten akarata lett volna, én magam ezt megvalósítani nem tudtam volna” – olvasható Vértesi nyomtatásban megjelent munkájában (*Magyarbóly ev. egyházközség és filiái története*, Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda, 1940).

A kötetben az óvodával külön fejezet foglalkozik, egyik szakaszának címe: „Kisdedóvó, mint az elesett hősök emléke.” Itt olvashatjuk: „A megszállás alóli felszabadulás után, jó nagy költséggel, egyre-másra állították fel itt a környéken is a turulmadaras, kőből faragott és nem mindig sikerült hősi szobrokat és emlékműve-

ket. Községünk is gyűjtött e célra [...], de sajnos a gyűjtött összeg az összeomlás után elértéktelenedett. Ekkor jutottam e gondolatra, hogy a kisdedóvót és a hősök emlékoszlopát egybekapcsolva, egy, az országban – tudtommal – még nem létező élő alkotást, egy »kisdedóvót, a háborúban elesett hősök emlékére« építsünk, melynek az volna a jelentősége, hogy az elesett hősök utódaikban élnek, és az óvoda falába elhelyezett, a hősök neveit megőrző emléktáblánál »unokáink leborulnak, és áldó imádság mellett mondják el szent neveiket.«

Utódaikban újjászületnek

Az építkezés a volt uradalmi parkban 1931. február 5-én kezdődött, és ugyanazon év július 1-jén fejeződött be. Az óvoda termei elkészültek, igyekeztek őket a kor legjobb eszközeivel felszerelni. A berendezések beszerzésére azonban nem volt már elég pénz, ezért bár az intézmény a nevelés előtt megnyitotta kapuit, az óvodát hivatalosan csak öt évvel később, 1936. május 31-én avatták fel. Az óvoda arra a helyre épült – mondta Vértesi lelkész az avatóbeszédében –, ahol, mint a még élő tanúktól megtudta, „1872-ben a világnak egyik legnagyobb regényírója és mesemondója, a magyar Jókai Mór mint a dárdai kerület országgyűlési képviselője mondta el egykor programbeszédét”. Az óvodával kapcsolatban kiemelte: „...mint a magyar nemzeti nevelés és a felekezeti korlátokon felülálló, magyar testvériség alapja, azt a gondolatot fejezi ki, hogy az elesett hősök utódaikban újjászületnek és tovább élnek.”

A máig óvodaként működő épületnél tartják a községi megemlékezéseket napjainkban is. A települést a 20. század derekán sem kerülték el a történelmi megpróbáltatások, így már nemcsak az első, hanem a második világháborúra és a kitelepítésre emlékeztető tábla is olvasható az élő emlékmű falán.

Milyen jó lenne, ha napjainkban, amikor a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóján újabb és újabb, könnyen felismerhető emlékműveket állítunk, eszünkbe jutna a magyarbólyi példa, amely előremutat, és nemcsak jellé, hanem jelképpé is válik! Vajon épül-e ma az emlékezés és a megújulás jegyében óvoda vagy más, hasonlóan élő emlékmű?

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Élet-halál kérdés

Tabudöntőgető rajzfilm a Coco

A Disney és a Pixar animációs alkotásaitól egyáltalán nem idegen a családi értékek középpontba állítása. Azonban elég szokatlan, hogy egy családi filmben olyan témákat is érintenek, mint az elmúlás és a gyász feldolgozása. Új filmjük, a Coco – amely a mexikói folklórban mélyen gyökerező történetet mesél el – pontosan erre vállalkozik.

A mexikói Santa Ceciliában élő fiatal Miguelnek mindene a zene, és az az álma, hogy ő is ugyanolyan nagy zenész lesz, mint az ükapja, Ernesto de la Cruz. Ám a családtagjai gyűlölik a zenét, és azt szeretnék, hogy ő is továbbvigye a családi hagyományt, és belőle is cipőkészítő legyen. Miguel szeretné megmutatni a világnak, hogy mit tud: elindulna a halottak napjára – *Día de los Muertos*, amely ott igazi fieszta, színes, mozgalmas népünnepély – meghirdetett tehetségkutató versenyen. Csak hogy nincsen gitárja, így betör De la Cruz mauzóleumába, és ellopja az ükapa hang-

Coco. Magyarul beszélő amerikai animációs film, 105 perc, 2017. Rendezte: Lee Unkrich.

szerét. Ezzel viszont életre hív egy ősi átkot, és átkerül a holtak birodalmába, ahol napkeltéig meg kell találnia rég elhunyt családtagjait, hogy elnyerje az áldásukat, különben örökre ott ragad. Küldetésében segítségére lesz Dante, a kóbor kutya és Hector, a csavargó csontváz.

A Coco sok szempontból tabudöntőgetőnek számít a rajzfilmek között. A nyugati kultúrkörben óvatosan kerül a halál témáját és mindent, ami hozzá kapcsolódik. A gyerekeknek szóló művekre ez hatványozottan igaz: mintha nem is létezne a halál, a gyász. Pedig az elmúlás is az élet szerves része, éppen ezért meg kell tanulnunk feldolgozni, ha elveszítünk valakit, akit szeretünk.

A Laika stúdió 2016-os filmje, a *Kubo és a varázshúrok* jó lépést tett ebbe

az irányba, most pedig a Pixar alkotása foglalkozik komolyan ezzel a kérdéssel. De a Coco más témákat is érint, olyanokat, amelyek fiatal és felnőtt számára egyaránt fontosak: az egyéniség felvállalása, a családi értékek és hagyományok tisztelete és mindeközben az egyensúly megtalálása. Mindezt egy szerethető karakterekkel operáló történeten keresztül mutatják be, amely egyszerre vicces és megható.

A látványvilág – különösen a holtak birodalmáé – vibráló, színpompás és paradox módon élettel teli. A zenének – a fülbemászó aláfestő dallamokkal és dalokkal – különösen fontos szerep jut a filmben.

A Coco című film bátran ajánlható kicsiknek és nagyoknak egyaránt. De a legkisebb gyerekeket inkább ne vigyük el a moziba, ugyanis a történet helyenként bonyolult lehet a számukra, és a sok csontváz látványa az érzékenyebbeket megijesztheti.

■ ILLISZ BALÁZS GERGELY

Minden tárgy külön történet

Tárlatvezetők a felújított evangélikus múzeumból

Az Evangélikus Országos Múzeum 1977 óta működik a budapesti Deák téren az Insula Lutherana részeként. Több éven át zajló felújítás, építkezés után 2016. november 11-én megújult terekkel, új állandó kiállítással nyitotta meg kapuit ismét a látogatók előtt. Az évforduló apropóján kérdeztünk meg egy régen itt dolgozó idősebb és egy mostanában belépett fiatal tárlatvezetőt az eddigi tapasztalataikról.

– **Mióta dolgozik az Evangélikus Országos Múzeumban?**

Veperdi Éva: 2005-től voltam tárlatvezető a múzeum átépítés előtti bezárásáig, és részese lehettem az újranitásnak is.

Borókay Zsófia: Egészen friss munkatárs vagyok, idén október elseje óta dolgozom a múzeumban.

– **Mit várt a megújult múzeumtól?**

V. É.: Inkább kíváncsi voltam, ugyanis abban a szerencsében volt részem, hogy a „rég” múzeum bezárása előtt kollégáimmal részt vehettem egy „múzeumtúrán”, amelynek célja a legújabb kiállítási módok megismerése volt Európában. Kíváncsian

vártam, hogy a sok újszerű bemutatási forma közül melyek valósulnak meg, és hogyan alakul át a múzeum belső tere.

B. Zs.: Egy új kiállítástól a látogató mindig elvárja, hogy korszerű legyen, alkalmazza a legújabb digitális technikákat, valamint kiállítási koncepciókat. Az evangélikus múzeum ezt maradéktalanul betölti, mindemellett, hogy az általa képviselt értékek nem változtak. A magyarországi evangélikusság története, a hitünk alapján formálódó liturgikus tereink és a családban megélt vallásosság a kiállítás fő pillérei. Nagyon megragadó a hely szelleme, ezért hamar a szívembe zártam a kiállítást.

– **Milyen volt megismerni az új állandó kiállítást? Ez mennyiben jelentett mást vagy újat a régihez képest?**

V. É.: A régi kronologikus egyháztörténet volt, a mostani kiállítás a földszinten három nagy részre tagolódik, *Főtér, Templom, Ház*, amelyek elkülönülnek egymástól, ugyanakkor szorosan össze is függenek egymással. Most egy-egy tárgyhöz kapcsolódóan kell beavatni a látogatót érdeklődésének, illetve egyházi kötődésének mértékétől függő mélységben az evangélikus egyház történetébe, korszakaiba. A múzeum a pincszinttel bővült, ahol a negyedik, a múzeum többi részétől megjelenésben és témáját tekintve is eltérő rész, az *Óvóhely/ Emlékszoba* található. Érdekes volt sok, már ismert tárgyat egészen más koncepció szerint elrendezve „újra” felfedezni. Számomra újdonság volt az interaktivitás, a számos digitális alkalmazás, amelyek „együttműködve” a tárgyakkal könnyebben befogadhatóvá teszik az evangélikus örökséget. ▶

FOTÓ: MÁGYARI MÁRTON

Más stílusú tárlatvezetést igényel az új kiállítás. Fel kell oldani az emberekben még élő „mindent a szemnek, semmit a kéznek” elképzelést a múzeumlátogatásról. Élmény az idősebb látogatókkal nem tokolódóan megismertetni a digitális alkalmazásokat. Az egyik legemlékezetesebb helyzet számomra az volt, amikor egy néni szinte bocsánatkérő idegenkedéssel fogadta az érintőképernyős alkalmazásokat, a látogatás végén már élvezettel próbálkozott mindegyikkel, és azzal távozott: köszöni, hogy részese lehetett ennek a világnak is. Az új kiállítást sokkal több csoport keresi fel, mint a régit. A korosztály a hittanosoktól kezdve az iskolásokon, gyülekezeteken át egészen a nyugdíjas-egyesületekig terjed, sőt egyre gyakrabban jelentkeznek idegenvezetők is, akik a városban szervezett sétáikba foglalják bele a múzeumot.

B. Zs.: A kiállítást megismerni hosszú folyamat, én még a kezdetén járok. Számos témát érint, amelyek mind megérintenek, hogy elmerengjünk rajtuk. A díjnyertes digitális alkalmazások mellett a fő hangsúly mégis a tárgyakra helyeződik. Legtöbbjük önmagában, egyedül jelenik meg a tárlókban, jelezve, hogy min-

den tárgy az esztétikai értékén túl egy-egy külön történet, amelyet kibontani élvezetes és izgalmas feladat. A kiállítás aktív lá-

togatói részvételt igényel, a látogatóra bízva a felfedezés örömét. Ebből adódóan az első alkalommal valószínűleg nem táru

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

minden, ezért azt tudom javasolni, ide érdemes visszatérni, mert biztos, hogy minden látogatás tud újat mondani.

– Milyen reakciókkal, kérdésekkel szembesült eddig a látogatók részéről? Mi vonzza őket a legjobban? Mi kelti fel leginkább az érdeklődésüket?

V. É.: Látogatóink többsége gratulál az új kiállításhoz, elragadtatással nyilatkoznak róla, Isten áldását kéri további munkánkhoz. A külvilág felé „üzen” a múzeum a spalettákon lévő, a római kőtáblák írásmódjában készült idézetekkel. A táblák nyitott és csukott állapotban is olvashatók. Volt, aki csak azért jött be, hogy nemetszésének adjon hangot, mert nehezen tudta értelmezni. A legtöbben észreveszik, hogy üzenet van rajtuk. Egy igen érdeklődő nyugdíjascsoporthoz egyik tagja azt is megkérdezte, miért van fordítva az írás az egyik oldalon, sőt akadt látogató, aki büszkén újságolta, hogy minden idézetet elolvasott. Még hittanos gyermekek között is voltak, akik felfedezték, hogy írás van a táblákon. A fiatalokat legjobban a digitális alkalmazások vonzzák. Közöttük az *album amicorum*, az orgona és az evangélikus templomokat bemutató alkalmazás a legnépszerűbb. Az idősebb, illetve az egyházhoz kötődő látogatók számára a Luther-végrendelet, a gyülekezetek alakulását ábrázoló térkép, az *album amicorum*, a forgó tárlók fényképei, a III/III-as ügyosztály dossziéja, a virtuális templomtúra és a Sztehlo–Keken-emlékszoba a legérdekesebb.

B. Zs.: Általánosságban elmondható, hogy a látogatók nagy lelkesedéssel fogadják a múzeum interaktív jellegét, azt, hogy itt sok minden megfogható, kipróbálható, felfedezhető, de talán nem mondok újat azzal, hogy minden csoport egyedül. Egy kárpátaljai református iskola diákjai például azt emelték ki, milyen érdekes volt hallani, hogy egy számukra kevésbé ismert felekezettel mennyi közös pont köti össze őket. Mások elmerengenek a *Hölgyválasz* vitrin előtt, és kicsit beleképzelik magukat a 19. század szalonjaiba. Vannak, akik a Luther-végrendelet előtt állnak hosszasan. Megint mások sokáig kalandoznak az evangélikus templomok építészeti örökségében. És még folytathatnám a sort.

– Melyek a leggyakrabban feltett kérdések?

V. É.: Külföldiek az evangélikus egyház történetéről, liturgiájáról, a felekezetek közötti különbségekről, a Deák téri templomról, gyülekezetéről és alkalmáról

FOTÓK: KISS TAMÁS

kérdeznek, valamint arról, hogy milyen volt az egyházak és az egyes személyek helyzete, lehetősége az elmúlt rendszerben. A hazai látogatók közül elsősorban az egyházhoz kötődők, vidéki gyülekezetekből hozzánk látogatók kérdeznek, leggyakrabban a Deák téri templomról, gyülekezetéről. A vidékiek sokszor mesélnek, párhuzamokat keresnek saját gyülekezetükkel, örülnek, akik rokonokat fedeztek fel a fényképeken, vagy keresik a gyülekezetükből származó oltári edényeket.

B. Zs.: Én még nem szembesültem kétszer ugyanazzal a kérdéssel, de kíváncsi vagyok az újabbakat. [*Mosolyog.*]

– Van-e kedvenc tárgya?

V. É.: Több is. A régi kiállításból a celledömölki börtűs kehely, a magyar ötvösművészet remeke, valamint a Telekiné Róth Johanna-festmény. Valójában nem is maga a kép, hanem a nemes gondolkozású nő, a szegények és elhagyottak pártfogója, egyházunk buzgó híve és jótékonyágban fáradhatatlan képviselője. Róth Johanna iránti érdeklődésemet édesanyámnak köszönhetem, aki ugyancsak tárlatvezető volt a múzeumban. Együtt látogattunk el Szirákra egy vasárnapon. Az istentiszteleten keresztelő is volt, méghozzá hármas. Egy pár éves kislányt és szüleit keresztelték egy időben. Talán kevesen tudják, hogy a sziráki evangélikus templomnak eredetileg két egyforma keresztelőmedencé-

je volt, az egyiket a múzeumnak adományozták. Én pedig tanúja lehettem a másik „szolgálatának”. Lelkes idős hölgyek megmutatták nekünk a Teleki-sírboldot is, és mesélték hányatott sorsát. Örömmel olvastam nemrég a Nemzeti Múzeum honlapján, hogy a sírbolt felújítása ez év októberében befejeződött. [*Telekiek megszépült nyughelye címmel magazinunk november 19-i számában is olvasható cikk a sikeres renoválásról.* – *A szerk.*] Új kiállítás: az orgona, amelynek szeretetét édesapám plántálta el bennem, aki mellett gyermekkoromban sokat ültem az orgonapadon, sőt még fúj-tathattam is az akkor még nem elektromos árammal működő hangszert. Amikor a múzeum preparált orgonáját mutatom be a látogatóknak, sokszor gondolok arra, hogy biztosan tetszene édesapámnak ez a digitális megoldás. Nagyon szeretem még a Sándy Gyula helyőrségi templomterve alapján készített makettet, amelyet látogatóink is igen kedvelnek.

B. Zs.: Talán meglepő, de nem tárgyat, hanem helyet mondanék. Számomra egészen különleges, hogy az úgynevezett hangzuhanynál egy csöndes zugban, a Belváros zaját hátrahagyva le lehet ülni, és az egyházi évhez kapcsolódó énekeket, korálokat, idővel majd áhítatokat is lehet hallgatni. Úgy érzem, ez testesíti meg legjobban, mit is képvisel a múzeum.

■ DR. HARMATI BÉLA LÁSZLÓ

Miért lett szent a gagyi?

Igénytelenység az egyházban

Fröccsöntött gyertya villódzó müláanggal, fóliával bevont oltárterítők, művirágok. Az igénytelenné válás sziklaszilárd mérföldkövei, amelyek beköltöztek templomainkba és gondolkodásmódunkba, elhitetve, hogy nekünk ez is tökéletesen megfelel. Mikor hagytuk, hogy az igénytelenség felüsse a fejét a kereszténységben? Egyáltalán meg lehet-e különböztetni a puritán egyszerűséget a szent „gagyitól”? Két lelkész nézetei egy témáról.

Kovács Barbara: Protestánsok számára egy monumentális, aranyozott szobrokkal díszített, cirádás katedrálisba belépni talán egy kicsit meghökkentő. Mire ez a nagy pompa, fényűzés? Nem felesleges pénzkidobás ilyesmire költeni, amikor azt a pénzt a szegényeknek is lehetne adni? Különben is, csak elvonja a figyelmet a lényegről. Azonban gyakran elfelejtjük, hogy amikor ezeket a díszes katedrálisokat építették, a mestereket és a művészeket egyetlen eszme vezérelte: Istennek a legjobbat kell adni. Kerül, amibe kerül, de Istennek nem építhetünk középszerű házat! Az egész életüket rászánták, hogy a legnagyobb művet megalkossák. A városba térők számára messziről szemet kell szúrnia, hogy az aprólékosan díszített, karcsú tornyok is-

ten házát jelölik. Mindenkinek látnia kell, hogy ő a legnagyobb, leghatalmasabb, ezért neki mindenből a legjobb jár. Mint ahogyan már az *Ószövetségben* is tudták, hogy Istennek csak hibátlan állapotot lehet áldozni, nem lehet elé vinni hibás, sánta bányákát, amelyek már senkinek sem kellenek.

Ma mégis azt gondoljuk, hogy Isten házában „elég jó” lesz az olcsóbb gyertya, az olcsóbb bor és az olcsóbb terítő is. Az igénytelenség ugyanis a takarékoság álrühájába bújva férközött be gyülekezeteinkbe. Mivel a legtöbb közösségben amúgy is spórolni kell a nehéz pénzügyi helyzet miatt, ezért az olcsó megoldásokkal szép lassan lemondunk arról, hogy Istennek továbbra is a legjobbat adjuk. A pénzmegtakarítás önmagában való cél

lett, amelynek érdekében az igényességből is hajlandók vagyunk engedni. Azért, hogy pénzügyileg jobban kijöjjünk, hajlamosak vagyunk kimondani az igényesség halálos ítéletét: „Nekünk így is jó lesz.” Ez a mondat csendben elülteti bennünk a destruktív gondolatokat: „Egy gyülekezetbe ez is tökéletesen megfelel; különben is, ennyi embernek úgysis minek? Az időseket már úgysem érdekli!” Ezek a gondolatok eredményezik azt, hogy olyan plakátokkal hívogatjuk az embereket az alkalmainkra, amelyeken még rajta vannak a Word hibaaláhúzásai; hogy a gyülekezeti honlapok egy része még mindig inkább elrettentő, mint hívogató; illetve hogy az otthoni lomtalanításkor azok a bútorok, könyvek, amelyek már senkinek sem kellenek, átvándorolnak a gyülekezeti terembe „adomány” címen.

Ezek az elszomorító jelenségek két okból fakadhatnak. Az egyik, hogy a puritánságot összekeverjük az igénytelenséggel. Nem akarunk a fogyasztói társadalom habzsolásával, örökös elégedetlenségével azonosulni, ezért a világtól való távolságtartásunkat így fejezzük ki. Nagyon tisztelem a minimalista, egyszerűsége törekvő életvitelt, amelyben a fogyasztás és a költségek csökkentése áll a középpontban. Ugyanakkor ez a szemlélet nem azonosítható a rossz minőségű, olcsó, gagyi megoldásokkal, hanem épp ellenkezőleg: vegyünk kevesebbet, birtokoljunk kevesebbet – de az a kevés, amink van, kifogástalan minőségű legyen!

A másik ok pedig az, hogy gyülekezeteink nagy többségéből hiányzik a miszsiói szemlélet, és ez a külsőségekben is megmutatkozik. A kisebbrendűségi érzésünket jelzi a hozzáállásunk: mi „csak” egy gyülekezet vagyunk, annak a kevés tagnak, aki hozzánk jár, megfelel így is. Csakhogy szem elől tévesztjük, hogy nem az egyháztagokról van szó. Lehet, hogy ők már megszokták ezt a honlapot, ezt az oltárterítőt, ezeket a plakátokat, de mi van azokkal, akik most szeretnének először betérni hozzánk? Számukra mit közvetítettünk? Nemcsak magunkra kell gondolnunk, hanem azokra a testvére-

inkre is, akik még kint vannak, de szeretnénk őket behívni.

Ha azt akarjuk üzenni számukra, hogy az evangélikusság kevesebb is beéri, és nekik a gagyi is megfelel, akkor maradhat minden a régiben, bár valószínűleg ez egyikünknek sem célja. Ha viszont azt gondoljuk, hogy Istennek a legjobb jár mindenkől, és ezt szeretnénk a kívülállóknak is elmondani, akkor felejtjük el a fröccsöntött műanyagot.

Farkas Ervin: Igénytelenség az egyházban? Valóban van. De én ezt egy picit más aspektusból közelítem meg.

Vidéken, kicsi, előregedő falvakban is szolgálva láttam már fóliázott oltárterítőt, művirágot az oltáron. Sőt volt szerencsém félliteres műanyag flakonba átfejtett házi bort találni az úrvacsorai fehér terítő alatt. Odaillik? Elsőre jómagam is megrökönyödtem. Kezdő lelkész vajon szóvá tehet-e ilyet? Nem lesz az kioktatás azok számára, akik ott ülnek a templomban, és az átlagéletkoruk az enyémenek háromszorosa? A korábbi lelkészek miért nem szóltak? Mert biztos nem az én tiszteletemre került oda a fólia és a műanyag flakon. A gyülekezet „vénei” között a megszokás az úr, akkor is, ha új lelkész érkezik. És persze tudom én: ott van a másik oldal, hogy talán még jó szándékkal is volt az, aki mindezt felajánlotta. Megsérthető-e a jó szándékában? Mert szerintem nem!

A „nekünk már így is jó lesz” hallatán mégis mintha karcolták volna a szí-

vem. A spórolás álcája alatt valóban be-lopta magát az igénytelenség a templompadok közé. De szerintem azért, mert a templompadokba kiüresedő és megfáradt szívek ülnek be. Ha egyszer alább adunk valamiből, akkor onnan már ne-héz lesz visszatörni az igényeket, főleg ha évtizedekig hagyjuk magunkat a leszálló ágon.

Elsőre talán furcsa, talán meghökken-tő, aztán megszokod, és akkor már nem akarsz változtatni rajta. De hol van/volt ilyenkor a felkiáltó hang: „Testvérek! Ez így nem jó!”

Az anyagi gondok mellett én óriási problémának érzem a fiatalabb réteg hiányát a templomainkban. Generációk maradtak ki, lettek „másnapai keresztyé-nyek” a régi „vicc” értelmében. Ők még talán meg is szólíthatók, részben. De a templom körül lassan elfogy a falu is, és akkor kit lehet megszólítani? A fejfákat a temetőben? A pergő vakolatú kapualjakat? A bedőlt kerítéseket? Vagy akkor majd a kövek tényleg szólni fognak helyettünk?

Ha nincs új nemzedék, aki még várná és részben generálná az impulzust, akkor lassan alábbhagynak a gyülekezet törekvései. A gyönyörű tradíció egyszer csak kényelmes tradíció lesz. És szerintem a kényelem a hit gyilkosa. Nincs mozgás, nincs lendület, nincs akarás a komfortzónából való kimozdulásra, nincs külső kényszer, amely nyomna, csak a hátradőlés és az elkeseredés: „Nekünk már így is jó lesz.”

A falvakat járva, időseket látogatva, háznál úrvacsorai alkalmakon szolgálva sokat mesélnek nekem a régmúltról a nénik, bácsik. Arról, milyen volt a „lévita kántortanítók” idejében. Hetente „vallásos esték” voltak, külön férfikar és asszonykórus, evangélikus elemi iskola, ahonnan a tanár úr a nap végén hazakísérte a menetoszlopba rendeződött diákokat. És ahogy mesélik, lassan a nosztalgia mellett felüti a fejét a vágy: bárcsak most is így lenne... És olyan szívesen mondanám, hogy lehetne... De nem tudom mondani, mert egyedül a lelkész mindezekhez ma már kevés.

A vidék elnéptelenedése a gyülekezeti önkéntesek hiányát is magával hozza. És minden a lelkészre marad, a presbiterre, aki azért presbiter, mert már az apja is az volt. (Tisztelet persze a kivételnek!) És akkor jön a művirág az oltárra, mert nincs, aki szombat este frisset vágjon. És, ugye, „nekünk már ez is jó lesz”. Hiszen makacs módon kapaszkodunk a régi nosztalgiánkba és a kényelmes tradíciónkba, amelyet persze külső folyamatok is gyilkolnak, de mi sem kiáltottunk fel soha, hogy ez így nem jó.

Én ebben a lelkészi felelősséget is látom. Sokadik itt szolgáló lelkész vagyok az elmúlt években, miért csak az én szememet böki a műanyag flakon? Mert nem a házi borral van baj. Az szerintem egy gyönyörű szokás, hogy a gyülekezeti tag a maga borát hozza. De miért marad az oltáron az úrvacsorai jegyek mellett? Én vettem egy kis üvegkancsót a helyzet megoldására. Nem nagy erőbefektetés, és csak ötszáz forint volt. Másnak tényleg nem bökte a szemét? Vagy az van, amire gondolkodok? Tetszik tudni, hogy a lelkész is belefárad vagy belekényelmesedik a szolgálatába. Lendületét veszíti az évek és a sikertelen kísérletezés, a demoralizáló helyzet miatt, azért, mert egyedül marad. Hol a fraternitás?

És lendületét veszítve már ő sem szól... Csak éppen „vétkesek közt cinkos, aki néma”.

Igénytelenség az egyházban? Valóban van. De nem a szövegek szintjén, hanem a hitélményekben és a gyülekezeti életben kellene a „megújulás lendülete”. Mert egy impulzív közösség, egy tenni akaró közösség nem hagyja a művirágot és a fóliát az oltáron. De ez már lelkészi és valahol közegyházi felelősség is! És ezt kifejtetni talán már messzebbre mutatna... ■

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Felszabadultan együtt az úrvacsorai közösségben

Interjú Szabó Lajos professzorral

„Az úrvacsora szentségének a megélése óriási esély és óriási ajándék!” – fogalmaz Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora, a Gyakorlati Teológiai Tanszék vezetője. Nemrégiben jelent meg a Luther Kiadó gondozásában Az úrvacsora szentsége című kötet, ebből az alkalomból beszélgettünk a professzorral, a könyv szerkesztőjével a szentségről és az úrvacsora felszabadító, örömet adó erejéről.

– **Miért szentség az úrvacsora?**

– Már a címadással is azt szerettük volna erősíteni, hogy az evangélikus közgondolkodásban egyre jobban elterjedjen, hogy a szentség az egyház kiemelt értéke. Két szentségünk van: a keresztség és az úrvacsora. Szentségnek azt tekintjük, amit Jézus Krisztus szava indított el, másrészt látható jele van. A szentség harmadik kritériuma, hogy az üdvösség

ígérete fűződik hozzá. Jézus az utolsó vacsorájában arra utal, hogy az ember életében az úrvacsora olyan esély, amely egyben előkép is, ugyanis Isten országában ennek a teljes beteljesedése történik majd meg.

– **Az úrvacsora bár az emberi élet egyik legnagyobb öröme lehetne, mégis, az egyházban sokszor félelem társul mellé...**

– Részünk van az úrvacsora örömeiben! Nem a szorongó, bűnbánó, sötét színbe öltözött úrvacsora képét akarunk bemutatni, hanem azt, hogy felszabadultan vagyunk együtt az úrvacsorai közösségben. A szentség örömet jelent! Jézus a legszentebbet, önmagát kínálja fel a mi szabadulásunkra és üdvösségünkre. Az egész munka háttérben ott volt az az elképzelés, hogy görcsoldó, félelmet oldó, túlzott visszafogottságot oldó legyen ez a kiadvány.

– **A kötetben az úrvacsora mellett a bűnbánat fontosságára is nagy hangsúly esik.**

– Azt is szeretnénk ezzel a kötettel kifejezni, hogy Isten elé oda lehet állni,

ki lehet mondani a bűneinket, meg lehet azokat bánnunk, de tudnunk kell: Isten kegyelme mindenek fölött való! Az úrvacsora szentségének a megélése óriási esély és óriási ajándék! Nagyon komolyan vesszük az úrvacsorát megelőző bűnbánati részt és azt az ígéretet, hogy az úrvacsorában bűneink bocsánatát kapjuk. A könyvben számos lutheri idézet szerepel, valamint klasszikus teológusoktól hozott idézetek fejezik ki ezt az üzenetet. A szerzőktől ugyanakkor azt kértem: olyan írásokat küldjenek, amelyek megerősítik az olvasókat, és bátorságot adnak az úrvacsoravételhez.

- Ilyen értelemben már a közösségi gyónási kérdések is lehetnek felszabadítóak?

- A bűnbánati részben, a gyónási kérdéseknél egy őszinte, bizalmi háttérből szólok meg az Úristen előtt. Amikor a közös gyónásban kimondok egy igent, akkor abban az akkori egész életem összes problémája benne van. Nem tudok mindent egyesével felsorolni, de Isten előtt el tudom helyezni. Ha a sok kint, fájdalmat odacipelem az Úr elé, akkor az úrvacsora szentségében részesülve, „az oltártól visszafelé jövet” hoztam el azt az örömet, amelyet az Úristen ad nekem! Jó, ha tudom, hogy bűnös vagyok, de annál nagyobb örömforrás nincs, mint hogy az Úristen bűnbocsánatot ad! Az úrvacsorában ez a bűnemet megbocsátó kegyelem érkezik az életembe.

- Az úrvacsora szentsége című kötetnek talán a három legmeghatározóbb fo-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

galma a közösség, az átélhetőség és a megtapasztalhatóság...

- Nagyon fontos, hogy a keresztyén egyház olyan hely legyen, ahol jó értelemben vett élményt talál az, aki a gyülekezetbe megérkezik. Válgjunk olyan közösségé, ahol az ember hétről hétre jelen kíván lenni, mert ott az élete megerősödik. Ma azért megy valaki templomba, mert jó a templomban lennie. Az Istenközelség átélhetőségének, megtapasztalhatóságának az istentiszteleti közösség a legnagyobb forrása. Kihat és erőt ad a következő hétre. Ez az átélhetőség és erővétel leginkább az úrvacsorai oltárnál történik meg. A közösség vonatkozásában érdekes, amit több szerzőtől is olvashatunk: hogy nem tudom, ki térdel mellettem az úrvacsorai közösségben. Az úrvacsora az a szentség, amely a nagyon távolit nagyon közelivé tudja hozni. Ez az az esemény, amelyben Isten, én és a másik ember átélhető és megtapasztalható közösséggé formálódik.

- Rektor úrnak melyek a meghatározó úrvacsorai élményei?

- Felszabadító élményem volt, amikor Zimbabwében közel hatezer ember közösségében vehettem úrvacsorát. Ott a szentség vételét mosolygás, tánc, egymás megölelése követte. Nem búskomoran mentek ki a templomból a hívek, hanem felszabadultan. Ma Magyarországon örömteli változás, hogy a fiatalabbak és a megújuló gyülekezetek már ilyen módon tekintenek az úrvacsorára. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordu-

lóján Vadosfán szolgáltam. Hét faluból jöttek össze a hívek, nagyon sokan. Megható együttlét volt. A régi liturgia szerint tartottuk az istentiszteletet. A bűnbánati résznél is érződött a gyülekezet mély átélése. Az úrvacsorát követően pedig megjelent az a felszabadult érzés, amely az istentisztelet után meg is fogalmazódott: mindenki arról kezdett el beszélni, mekkora erőt ad, hogy ebben a hitben élhet, hogy a közösség, az istenhit és a szentséggel élés örömeivel mehet haza.

- Közel hatvan szerző nyolcvan írása található a kiváló illusztrációkkal gazdagított kötetben. Kiknek szól ez a kiadvány?

- A kötet legfőbb célja, hogy a gyülekezeti tagok segítségére legyen. Ez nem egy szakmai kiadvány, hanem az a lényege, hogy bárki, aki a kezébe veszi, bátortást kapjon ahhoz, hogy az úrvacsorával közelebbi kapcsolatba kerüljön. Olyan írások szerepelnek, amelyekből érezhetjük, hogy Isten hívó szava része az életünknek. Elég széles skálán mozognak az írások. Több teológiai, lelkiismereti irányzat képviselőjétől lehet izgalmas írásokat olvasni, ami nagyon sokszínűvé teszi a kötetet. Alapvető célunk, hogy úgy gondoljunk az úrvacsorai közösségre, mint egy új esélyre a világban. Örömlénk, ha felnőttképzési segédanyagként gyülekezeti szinten is használatba kerülne ez a kiadvány, ugyanis a benne olvasható teológiai alapvetések, meditációk kiválóak a gyülekezeti beszélgetésekhez is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Az úrvacsora szentsége – Meditációk és imádságok az úrvacsoráról. Szerkesztette Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2017. Ára 1750 forint.

Mikszáth a protestáns gimnáziumban

„Jó tehetség, de kissé hanyag”

A Mikszáth ősök nemzedékeken át evangélikus lelkészek voltak, csak az író nagyapja és apja tért el a hagyománytól. A család evangélikussága abban is megnyilvánult, hogy Kálmánt, a későbbi író, a rimaszombati egyesült protestáns gimnáziumba írták be tízéves korában. A VI. osztály tanmenetében 1862–63-ban – egyebek mellett – a következő állt: „Vallás-tan: Egyetemes egyháztörténelem; a magyarhoni reformatio története 2 óra.” A reformáció ötszáz éves jubileuma további kutatásra készített bennünket a rimaszombati evangélikus háttérről.

Bár a rimaszombati (ma Szlovákia, Rimavská Sobota) – „hélvét hitvalású” – gimnázium több mint háromszáz éves múltra tekintett vissza, a 19. század közepén csak úgy tudott eleget tenni a kor oktatási követelményeinek, ha egy másik protestáns középiskolával egyesülve biztosítja az oktatók megfelelő létszámát. A tárgyalások után a választás az osztrák (Ozdány) evangélikus gimnáziumra esett, és az 1853-ban kimondott öszszevonástól kezdve viselte a rimaszombati középiskola az egyesült protestáns gimnázium nevet.

Mikszáth a kedvenc rimaszombati tanáráról szóló, *Fábry János* című tárcájában (a *Vasárnapi Újság* 1908. évi 6. számában jelent meg) felelevenítette, hogy amikor beírták a középiskolába, a vizsgáztató tanár megkérdezte az édesanyjától:

„– Mit akarnak belőle nevelni?

– Alkalmasint gazda lesz idővel az apja mellett.

– Igen helyes – mondá. – Akadémiai tag úgysem lehet, azt már látom, hát isten neki, hadd maradjon itt az első osztályba.”

Mikszáth János 18 éves új. hitv.	Magyar Uch. Brac. Nógrád.
Mikszáth Kálmán 18 éves új. hitv.	Magyar Szklabonyo Nógrád.
Mikszáth Miklós 19 éves új. hitv.	C. Magyar Pálházi

Selmebányán is Mikszáth – részlet az evangélikus líceum anyakönyvéből

Ami a diák Mikszáth – érdekes, hogy a gimnázium osztályozókönyveinek lapjain és az említett Fábry János tanár feljegyzéseiben Mixáth, Mixádt, Mikszádt, Mixádt alakban fordul elő a neve – előmenetelét illeti, az osztályzatok és a bejegyzések árulkodók. Visszatérő minősítés a „közepes tanuló”. Az első és a második osztályban kifejezetten szenvedett. Ennek az volt az oka – az író később maga is vallott erről –, hogy szülőfalujában a szklabonyai (ma Szlovákia, Sklabiňa, magyar neve Mikszáthfalva) rektor nem állt a tudomány magaslatán, a rimaszombati gimnáziumban pedig magasak voltak a követelmények. Magyar nyelvi osztályzatai azonban évről évre javultak. Dicsérték az előadását, az írályát (stílusát).

Rejtő István *Mikszáth és a rimaszombati algimnázium* című tanulmányából megtudhatjuk (megjelent *Mikszáthiáda* című kötetében 1992-ben), hogy a harmadik osztály elvégzésekor az osztályozókönyvben magyar nyelvből így minősítették a fiút: „dolgozatai jók – szépek: nyelve erőteljes”. A történelmet lassan szerette meg, később azonban kedvelt tantárgya lett. A reál tantárgyakért viszont nem lelkesedett. Vallásból ilyen megjegyzéseket találunk: „szép igyekezettel” (I. osztály); „dicséretes haladás folytonos szorgalom mellett” (III. osztály); „jeles igyekezet és siker” (IV. osztály); „dicséretes” (VI. osztály). Az „Észrevételek” rovatban ez olvasható: „jó tehetség, de kissé hanyag” (IV. osztály). Ez a megjegyzés már messzire mutat.

Amikor Mikszáth 1857-ben a rimaszombati egyesült protestáns gimnáziumba lépett, a tanári kar tagjai a következők voltak: Fábry János (a „természetiek tanára”), Baksay István „szaktanár” (földrajz, történelem, mennyiségtan), Miklovics György, Severlay Károly, Szeremley Károly, Terray Károly tanárok, Gáborhelyi Endre segédtanár és Tóth József rajztanár.

Szintén az említett Rejtő-tanulmányban olvassuk: „...a rimaszombati iskola szelleme sajátos szint jelentett az abszolútizmus Magyarországon. A haladó nemzeti gondolkodás szigete volt ez az iskola a nemzeti elnyomás tengerében. A nemzeti tradíciókat táplálták az ifjú nemzedékbe a magyar irodalom nagyjainak megszólaltatásával és a múlt történelmének felidézésével.”

Ezt erősítette meg maga Mikszáth is: „Fagyos világ volt ez akkor. Minden melegség bennszorult az ilyen intézetekben. Ezek voltak még a végvárok, amelyekben magyar levegőt lehetett szívni. Ezek a férfiak, akik akkor itt tanítottak, nem afféle tanügyi bácsik voltak (ahogy most képzelné az ember), hanem az utolsó generálisok, akik titokban hadsereget nevelnek, ügyes politikusok, akik óvatosan, nagy furfanggal belecsepegtetik a rideg, száraz tananyagba azokat az édes érzéseket, melyekből a hazaszeretet lomposodik ki [...]. A tanár és a tanuló közti

viszonyban nem volt semmi fesz, semmi pedantéria, semmi más távolság, csak a tisztelet, mely az okosabbnak és az érdekesebbnek kijár” – olvassuk már említett, a *Vasárnapi Újságban* megjelent írásában.

Fábri Anna a Mikszáth-kötetében – az *Arcok és Vallomások* sorozat egyik darabja – így ír a rimaszombati évekről: „Nem tartozott a legjobb tanulók közé, nehezen viselte a szigorú fegyelmet, a kötöttségeket, de mindig szeretettel emlékezett meg tanáiról, akiket nemcsak jó oktatóknak, de kiváló egyéniségeknek is tartott. A rimaszombati iskolára oly jellemző hazafias szellem és érzület maradandóan befolyásolta Mikszáthot, egész életét áthatotta.”

Amit a rimaszombati gimnázium tanáiról tudhatunk: Fábry János 1848-ban, tizennyolc éves korában honvéd tüzér lett, majd térparancsnoksági segédtsz. A szabadságharc leverése után, 1850 ősztől az osztrák evangélikus gimnázium tanára volt. Az egyesüléskor nagy szeretettel tanította szaktárgyait, különösen a botanikát. A természet titkaiba a közeli erdőben és mezőkön tett kirándulások alkalmával avatta be a diákjait. Áldozatos, tudomány szerető munkájának eredményeként értékes természet-tudományi gyűjteménnyel gazdagította az iskola szertárát, 1882-ben pedig megalapította a megyei múzeumot.

Baksay Istvánt 1844-ben hívták meg a rimaszombati gimnáziumba igazgató-tanárnak. Ötvenhárom éven át egyfolytában tanított. A történelem jeles professzora volt, előadásai lenyűgözték diákjait. Miklovics Györgyöt 1839-ben a makói evangélikus gimnázium igazgató-tanárává választották, és tíz éven át egymaga vezette az ötosztályú iskolát. 1849-ben visszavonult. 1856-ban azonban a rimaszombati egyesült algimnáziumban visszatért a tanári pályához. Severlay Károly apja a pozsonyi evangélikus főiskola hittudományi karának tanára volt. A szabadságharcban ő is fegyverrel harcolt, majd a bukás után három évig nevelősködött. Az egyesüléskor lett a rimaszombati iskola tantestületének a tagja. Szeremley Károly apja evangélikus lelkész volt Gelejen. A fiú a szabadságharcban tüzerként vett részt. 1851-ben a sárospataki egyház segédpapjává választották. Egy évvel később rövid ideig Tompa Mihály mellett segédlelkészkedett Hanván (ma Szlovákia, Chanava). 1853-ban került a rimaszombati iskolába.

Terray Károly édesapja Rozslozsnya (Hámosfalva; Rozložná) község evangéli-

kus lelkésze volt. Fiának irodalmi terveire vall, hogy az *Athenaeum* folyóirat 1838-as évfolyamában verse jelent meg. De érdeklődése inkább a filozófia felé vonzotta. Az 1840-es évek elején külföldi tanulmányútra indult. 1843-ban meghívták a losonci (Lučenec) evangélikus gimnáziumba tanárnak. 1849-ben az iskola porrá égésekor az ő vagyona is elpusztult. A következő évben elfogadta az osztrák evangélikus gimnázium igazgató-tanári állását, majd az egyesülés után a rimaszombati iskolában oktatta a diákokat.

A rimaszombati tanári karról Rejtő István így ír: „...nagyobb része fiatal erőkből állott. 1857-ben a harmincévesek generációjához tartoztak. E tény arra figyelmeztet, hogy e réteg tagjai a reformkor gyermekei voltak, gondolkozásukban a nemzeti feléledés világa mély és kitörülhetetlen nyomokat vésett. Iskolás éveik légkörét az 1840-es évek hangulata töltötte meg, férfikoruk küszöbén olyan élmény és megrázkódtatás érte őket, amely a történelem folyamán csak kevés nemzedéknek adatott meg: 18-20 éves fejjel tanúi lehettek a szabadságharcnak. De nemcsak tanúi, hanem tevékeny részesei is voltak a forradalmi harcoknak.”

Visszatérve Mikszáthra, a nebulóra: ötödikes korában már verseket írt, és többször elnyerte az önképzőkör díját. Beleszeretett az olvasásba. *Legkedvesebb könyveim* címmel írta később: „Az első

Mikszáth Kálmán diákkorában

könyv, mely elementáris erővel ragadott el, a Jókai: *Törökvilág Magyarországon* volt; lihegve rohantam végig a lapokon, s azontúl rabja lettem az olvasmányoknak. Kritika nélkül olvastam mindent, ami a kezembe akadt, jót, rosszat vegyesen...”

Amikor Fábry tanár úr Teleki László haláláról íratott prózát vagy verset, Mikszáth eredeti ötlettel állt elő – „Teleki mennybemenetelét” írta meg –, de attól tartott, hogy megróják érte. Idézzük ismét *Fábry János* című írását: „Fábry tanár úr nemhogy összeszidott volna a versért, pedig el voltam rá készülve, hanem beszaladt a szomszéd osztályba a nagy hasú Miklovics tanár úrért, hogy jöjjön az is meghallgatni, s mikor még egyszer felolvastam, csak annyit jegyzett meg dicséretül: »No, amice fráter, te sem fogsz ágyban meghalni.« Csodálkozott is, mikor vagy huszonöt év múlva mint mameluk képviselőt látott viszont. »Olyan rebellis fiú volt uramöcsém, hogy bizony sohase hittem volna.«”

Lássuk végül – Rejtő István tanulmányából megtudhatjuk ezt is –, hogy „vallástánból” a tanmenet mit tartalmazott, illetve milyen tankönyveket használtak a rimaszombati egyesült protestáns gimnáziumban Mikszáth diákkorában. Az I. osztályban (1857–58): „Vallástan: a) ág. hitv. evang. Ziegenbein–Székács tankönyv szerint bevezetés a ker. vallástánba; szentírás ismertetése. Egyházzajítás története. Egyházi énekek. Heti 2 óra. b) helv. hitv. evang. A ker. vallás első alaptételei. Tankönyv: Útmutatás a ker. vallásra. Sárospatak, 1851. Egyházi énekek. Heti 2 óra.” A III. osztályban (1859–60): „Vallástan (ág. h.) Ziegenbein–Székács kz. választan és hittan. Egyháztörténet. Ének. – (helv. h.) Heidelbergi nagy káté; biblia-olvasás; ének.” Érdemes egy pillantást vetnünk az V. osztály (1861–62) tanmenetére, mert egyebek mellett ezt olvashatjuk: „Magyar ny. (3 óra) szónoklat- és költészetelm. és gyakorlatilag, irályi gyakorlatok, szavalás.” A VI. osztályban (1862–63): „Vallástan: Egyetemes egyháztörténelem; a magyarhoni reformatio története 2 óra.”

Mikszáth Kálmán 1863 nyarán fejezte be a rimaszombati egyesült protestáns gimnázium hatodik osztályát, s mivel az iskola csupán az alsó hat osztállyal működött, tanulmányainak folytatására Selmebányára küldték a szülei.

De ez már egy másik fejezet.

■ KÓ ANDRÁS

Két jegesmedvecsalád

Zsófi összehúzott szemmel nézte a karácsonyi ajándékokat. Ami azt illeti, nagyon sok mindent kapott, rengeteg játékot, könyvet, édességet, vicces kis figurát, divatos felsőt, menő nadrágot, és ez jó volt. Csak az bosszantotta, hogy a közeli mama meg a dédi ugyanazt a fajta játéksomagot vették meg: a jegesmedvecsaládot. Igaz, hogy mindkettőjüknek elvitte a játékkatalógust, hogy lássák, ezek a játékok a legmenőbbek, és minden vágya, hogy ilyeneket kapjon. Azt is beikszelte, melyik van már meg neki, nehogy éppen ugyanazt vegyék meg.

Mert azt már réges-régen tudta, hogy nem a Jézuska hozza az ajándékot, hiszen ő nagyon sok évvel ezelőtt járt a földön, mi több, karácsonykor még csak kisbaba volt. Olyan, mint Zsófi unokatestvére, Kriszti, aki csak alszik, bög, eszik és pelenkás. Szóval, egész biztos nem hoz semmit, legfeljebb kér. Folyton kér. Azt mondják, ha sír, akkor kér. És folyton bömböl. Bög, ha éhes, ha álmos, ha unatkozik, ha fáj valamije. Szörnyű.

Ezért is jó, hogy nincs testvére, mert az is állandóan nyafogna, apu meg anyu

vele foglalkoznának, és akkor Zsófival mi is lenne?! Ezt egyszer elmagyarázták neki, amikor még kicsi volt és buta, és azt gondolta, jót lehetne játszani egy testvérral. De most már tudja, hogy az csak fölösleges osztozás lenne, és akkor nem kaphatna meg mindent, amire vágyik. Ezért hát jó is az, hogy egyedül neki hoznak ajándékot. Mindenki csak őneki. Apa és anya, közeli mama és a messzi lakó nagyszülők, dédi, keresztanyu és keresztapu.

Mondjuk, tényleg sok mindent kapott, csak ez a két egyforma játék bosszantja. Be lehet vajon cserélni? Az nem lenne rossz. De ezek az öregek nem őrizték meg a blokkot, csak bámulnak rá szomorúan, hogy ilyen csalódott. Van valami rossz érzése az embernek a tekintetüktől. Biztosan bántja őket, hogy ilyen ügyetlenek voltak, így elrontották ezt a szép esetét. Mert sokkal jobb lett volna, ha egyikük mondjuk a fókásat választotta volna, ami még nincs meg. Vagy a mormotásat, amire azt mondták, nagyon drága, de az ember nem spórolhat a karácsonyon, ezt anya és apa is megmondták. Az ünnep legyen igazán ünnep. Na, mindegy. Majd meglesz a

többi válogatásjáték is. Az egész gyűjthető szett. Neki biztos, hogy meglesz. Legfeljebb a félévi jó jegyekért is azt kéri. Ez nem is olyan rossz ötlet.

Kicsit meg is vigasztalódott ettől, de azért eltolta maga elől a két egyforma dobozt.

Másnap játszott a számítógépén, rendezgette az ajándékait, tévézett is, de nem találta a helyét, unatkozni kezdett. Épp a legjobbjor jött át a szomszédból Dzseni.

Zsófi nem rajongott Dzseniért, inkább csak úgy megtúrta. Az iskolában szóba se állt vele, mert dundi volt, fura ruhákban járt a testvéreivel együtt, akiből majdnem minden osztályba jutott egy-kettő. Meg egyáltalán: Zsófi néha meg sem tudta különböztetni őket egymástól. Nem mintha annyira hasonlítottak volna egymásra, inkább azért, mert hol az egyik, hol a másik vett fel egy-egy pulóvert, nadrágot, és ezt nem lehetett követni. Az iskolában Zsófi nem is nagyon köszönt Dzseninek. Ott megvoltak a saját barátnői. Velük töltötte minden idejét.

Dzseni viszont rajongott Zsófiért. Mindig olyan szemmel nézett rá, mint egy há-

lás kutya. Ha ájtott, mindig udvariasan köszönt, és megkérdezte, nem zavar-e. És ha megkínálták valami teljesen átlagos keksszel, akkor is szép hangosan megköszönte, és egyet vett belőle, és örömmel el is ropogtatta azonnal. A körmei olyan rövidre voltak vágva, mint az ovisoknak, és sose festette ki őket, még nyáron sem. Zsófi sose ment át a szomszédába, de néha az emeleti ablakon át hallotta, hogy milyen nagy nevetgélés, ricsajozás van Dzseniéknél. Vacsoránál meg mindig énekeltek az asztalnál. Azt még ősszel is hallani lehetett, mert olyan vékony ablakok voltak, vagy annyira sokan daloltak.

Mindegy is, Dzseni most itt volt, és anya rögtön lehívta hozzá Zsófit. Anyának valahogy imponált Dzseni. A jólneveltsége, udvariassága, csendessége mosolyt csal anya arcára. Azt mondta, olyan szolid és kedves ez a kislány. Zsófi nem nagyon értette, hogy tetszhet anyának két ennyire ellentétes dolog, mint az ő sziporkázása és a szomszéd kislány szelidsége, az ő izlése és Dzseni igénytelenül összeválogatott ruhái. Az ő szórakoztató harsánysága és a másik gyerek csendje.

Dzseni rajongó kutyaszemei Zsófiira szegeződtek.

– Szia! Kijössz játszani? – kérdezte vágyakozva.

– Dehogyan megyek. Tiszta vacak idő van. Minden csupa lucok. Utálom a havat.

– Építhetnék hóembert – ajánlotta Dzseni.

– Fázik a kezem. Inkább játsszunk benn – zárta le Zsófi. – Megnézheted az új játékaimat.

– Jó – egyezett bele a szomszéd kislány, és már vette is le a cipőjét. Sose felejtette el, Zsófinak ez is olyan kellemetlen volt.

– Siess már! – szólt rá Dzsenire Zsófi, és futni kezdett felfelé a lépcsőn.

Ott állt a karácsonyfa az emeleten. Csupa csillogó dísz volt rajta, mind arany és fehér.

– Hú, mint a reklámújságokban – ámult Dzseni.

– Mi? – fordult meg egy pillanatra Zsófi. – Ja, a fa? Szép, ugye? Anya idén új díszeket vett. Na, gyere be – húzta maga után a szomszéd gyereket. – Nézd, ezt a mama hozta, ezt a nagyiék, ezt anyuék, keresztanyu... Látod, erről beszéltem: itt az állatkeres játék, és most már megvan a jegesmedvecsalád is.

Dzseni csak bámult. Ujja hegyével végigsimította a két kis fehér maci há-

tát, aztán a jegesmedveszülőket is. A többi „kincsré” nem is figyelt. Áhítással nézte őket.

– Jó, mi? – kérdezte nevetve Zsófi. – Neked ilyen nincs, ugye?

Dzseni csak a fejét rázta, de mosolyogva.

– Nincs, de képzeld, a nővéremék most jelentették be karácsonyeste, hogy kisbabát várnak. Pontosabban nem is egyet, hanem kettőt. Ikreket. Két kis tündérkét. Annyira örülök nekik! Tudod, nálunk már nincs otthon kisbaba, és én olyan sokat gondolkodtam ezen, hogy a testvéreim még dajkálhattak minket az öcsémmel, nekem meg senki sem jutott már. És amikor a tanító néni két kis csokit adott mindenkinek, hogy az egyiket adjuk olyannak, akinek nincs, én mind a kettőt odaadtam valakinek, és titokban azt kértem Istentől, hogy bár Jézusnak lesz születésnapja, nem nekem, de ajándékozzon meg engem is olyannal, akit dajkálhatnak. És tudod, annyira boldog vagyok!

Zsófi csak a szája szélét harapdálta. A két csokiból, amiket Dzseni emlegetett, ő az egyiket a barátnőjének adta, az meg a sajátját öneki, így jót nevettek, és mindket-

ten két csokit ettek nyugodt szívvel azon a napon. De most... Most valahogy elszégyellte magát. És meg is lepődött. Hogy ez a Dzseni miket tud! Hogy Istentől ajándékot kért Jézus születésnapjára! Ő meg itt áll térdig a játékok között, és olyan szegénynek érzi magát. El is pityeredett, mire anya rögtön feljött az emeletre.

– Jaj, Dzseni, ne haragudj. Úgy látszik, Zsófikánk megbetegedett. Nagyon kimerítették szegényt az ünnepek. Feküdj le, drágám, mindjárt jövök, csak kikísérem Dzsenit – fordult a lányához, és már tolt is az ajtó felé a szomszéd kislányt.

Az csodálkozva nézett hol az egyikükre, hol másikukra, aztán felhúzta a cipőjét, és udvariasan elbúcsúzott.

Zsófi még mindig szepegett a szobájában. Anya megölelte, és a tenyerét a homlokára szorítva vizsgálta, nem lázas-e.

– Mi a baj, édesem? – kérdezte aggódva. – Talán a gyomrod rontottad el? Vagy a fejed fáj?

– Nem, anya – motyogta Zsófi. – Nem is tudom. – A fejét anyja vállára hajtotta, és nagyon magányosnak érezte magát. – Csak valahogy... kedvem lett elajándékozni az egyik jegesmedvecsaládot. Dzseninek.

■ FÜLLER TÍMEA

Istentisztelet a Luther-kápolnában

FOTÓ: KISS TAMÁS

Zsúfolásig megtelt a pestszentimrei kastélydombi Luther-kápolna december 10., advent második vasárnapja délutánján. Még nem a templomszentelés alkalmá volt ez, csupán a gyülekezet új lelki otthonának birtokbavétele. A leánygyülekezet hetven éve dédelgetett álma vált valóra, amikor felharsant az *Erős vár a mi Istenünk* a Krizsán András tervezte „magtártemplom” falai között. Gáncs Péter püspök arról szólt igehirdetésében, hogy a magnak, az Isten igéjének nem szabad a magtárban maradnia – vetőmagként vagy éltető kenyérként kell hasznosulnia. A gyermekáldás miatt a szolgálatból ideiglenesen kimaradó Horváth-Csitári Boglárka helyett a püspök által megbízott dr. Solt-Szárak Csenge lelkészjelölt végzi majd az istentiszteleteket, bibliaórákat.

■ GYÖRI GÁBOR

Világimnap előkészítő konferencia. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) Női Bizottsága 2018. január 27-én, szombaton 10 órakor tartja világimnap előkészítő konferenciáját a MEÖT-székházban (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.). A 2018. évi világimnapon a suriname-i asszonyok a teremtett világ iránti felelősségünkre, a környezetvédelem fontosságára hívják fel a figyelmet a *Teremtés könyvének* 1–31. igeversei alapján. A liturgia címe is ez: „Mindaz, amit Isten alkotott, nagyon jó!” A felkészülést segítő anyagok már letölthetők a vilagimnap.hu oldalról. Regisztrálni a weboldalon keresztül lehet.

Meghívó kerületi közgyűlésre. A Déli Evangélikus Egyházkerület közgyűlése 2018. január 13-án 10 órai kezdettel ülést tart a pestszentimrei Luther-kápolnában (Budapest XVIII. kerület, Nemes u. 62.). Erre az alkalomra a közgyűlési tagokat és minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk. Erős vár a mi Istenünk!

RADOSNÉ LENGYEL ANNA *egyházkerületi felügyelő,*
GÁNC S PÉTER *püspök*

Téli leállás az országos irodában. Tájékoztatjuk kedves Testvéreinket és tisztelt Partnereinket, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának (1085 Budapest, Üllői út 24.) szokásos téli leállítására 2017. december 27. (szerda) és 2018. január 5. (péntek) között kerül sor. Az iroda ez alatt a két hét alatt zárva tart, az ügyintézés szünetel. Az első munkanap 2018. január 8., hétfő.

Krámer György országos irodaigazgató

A Kelenföldi Evangélikus Templomépítő Alapítvány hálásan mond köszönetet mindazoknak, akik a 2016. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány számára ajánlották fel. A 103 337 forintot a kelenföldi evangélikus gyülekezet szerezte szolgálatának adjuk.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 06-1/322-8439, 06-20/522-5690.

Kötőszó
Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

→

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.
Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Vízkereszt ünnepe – 1Thessz 5,1-11

A lelkiismereti szabadságról

A régi elmúlt. A találkozás Jézussal megváltoztat. Néha nagy döntésekkel jár együtt. Most azokhoz szeretnék szólni, akik a lelkiismeretük szavára hallgatva változtattak az életükön. Különösen is azokra gondolok, akik felmondtak a munkahelyükön. De olyan testvéreket is magam előtt látok, akik szeretetlen párkapcsolatukból szabadultak, szakítás vagy válás vagy házassági válás után vannak.

A thesszalonikai gyülekezet tagjai hasonló helyzetben vannak. Pál apostol vigasztalása nekik szól. A régi életmóddal felhagytak. A régi világnak vége, és várják Jézus eljövételét. A köztes idő hosszúra nyúlik. Pál apostol útmutatást ad levelében az új élet, a munka és a „nőügyek” (mondjuk úgy: párkapcsolati kérdések) területén.

Aki lelkiismereti okokból felmond, az nem tudja még, hogy el tud-e helyezkedni máshol. Nem tudja, hogy miből tudja eltartani a családját. Látszólag kiszolgáltatott helyzetbe kerül, de a belső bizonyossága erős. Szeretetből cselekszik, mert a rábízott feladatot lelkiismeretének megfelelően szeretné ellátni, de felismerte, hogy az adott kötelekben, az adott hatalomnak alávetve ez többé már nem lehetséges. Csak remélni tudja, hogy lesz olyan munkahely, ahol majd ez sikerül.

Az élet igehirdetése. Pál apostol három szombatot töltött Thesszalonikában, és máris menekülnie kellett a hatóságok elől, mert azzal vádolták, hogy a császár teljhatalmát megkérdőjelezve Jézusról mint királyról beszél. Jézus eljövételét és ezzel együtt a jelen világ és hatalmi berendezkedésének végét hirdette. A városiak látták, hogyan dolgozik, és hogyan beszél. Látták, hogy keze munkájából megél, és nem tart szeretőt. Annak ellenére sem kiszolgáltatott, hogy nem épít ki lekötélező viszonyt a helyi patronusokkal.

Új életstílus. Azzal, hogy a jövő reménységére irányította a figyelmet, lehetővé tette, hogy a Jézusban hívó első kis gyülekezet Thesszalonikában kibírja az új élettel járó megpróbáltatásokat. Ezek az emberek nem vettek többet részt az államvallás kultuszi eseményeiben: az orgiákon, ahol a jó üzletek köttetnek, és a hasznos kapcsolatrendszer kiépül. Ezek az emberek megszentelt életet éltek, többé nem tartottak szeretőket, hanem megbecsülték a feleségüket. A szaloniki gyülekezet tagjai elmaradtak a patronusok szolgálatából, és inkább kétkezi hivatás után néztek, mint Pál apostol. A Jézust várók új életformája elviselhetetlen volt, mert új fénybe helyezte a megszokott életvezetést. A kettő közti minőségi különbség megmutatta, hogy a szaloniki polgárok valójában milyen sötétségben élnek.

Új remény. A szalonikiak pedig inkább a tükröt akarták összetörni, a kis keresztény gyülekezetet kivetni magukból. Talán meg kellene kötni mégis azokat az elvtelen kompromisszumokat? – hangzik a kétely szava. Ez a fiatal kis gyülekezet a mártírjait gyászolja, és kezd elveszteni a reményét, amikor Pál levele megérkezik. „Mert

Isten nem haragra rendelt minket, hanem hogy elnyerjük az üdvösséget a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki meghalt értünk, hogy akár ébren vagyunk, akár alszunk, vele együtt éljünk. Vigasztaljátok tehát egymást, és építse egyik a másikat, ahogyan teszitek is.” (9–11. v.)

HALBERSTADTI MESTER: PÁL ÉS LEVELEINEK CIMZETTJEI

A régi elmúlt, az új elkezdődött. Az első keresztények története erőt ad nekünk, és keresztény kortársaink történeteiből is épülhetünk. Nekem sokat jelentett egyházunk menekültszolgálatának alkalmi, amikor az új élet reménységét ünnepeltük. David és Annie kongói menekültek, mindketten lelkiismereti parancsmegtagadók. Egy magyar menekülttáborban ismerkedtek meg egymással, és házasságot kötöttek. A fél világot átutazva érkeztek meg hozzánk a reménység útján, hogy bizonyágtételük által gazdagodhassunk. Új életet kezdtek, megmenekültek.

■ ROMÁNNÉ BOLBA MÁRTA

Imádkozzunk! *Mi Atyánk, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod. Vigasztald azokat, akik sokat kockáztattak, amikor hallgattak a lelkiismeretük hangjára. Bátorítsd népedet, mert nem szeretnénk másnak szolgálni, csak neked: lélekben és igazságban. Hadd lássuk meg reménységedet! Ámen.*

Mindenféle néphez

Az *Evangelikus Élet* hűséges olvasói megszokhatták már, hogy vízkereszt ünnepéhez közeledve mindig helyet kér a lapban az Evangelikus Külmisziói Egyesület. Nem véletlenül, hiszen évről évre szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy küldetésünk – az evangélium megszólaltatása és megélése – nem csupán szűk környezetünkben, hanem országhatárokat átlépve is feladatunk. Mint minden esztendőben, idén is meghirdetjük húsvétig tartó adománygyűjtő akciónkat ezzel a címmel: *Vízkereszt a külmiszió ünnepe*.

Sokak számára már ismert, hogy egyesületünk elsősorban Afrika kilátástalan helyzetben élő özvegyasszonyait, nehéz sorsú gyermekeit támogatja. Kenya fővárosának, Nairobinak az egyik nyomornegyedében negyven árvat segítünk azzal, hogy napi rendszerességgel élelemhez jut-

fizetnek a szüleik azért, hogy a gyermekek színvonalas képzésben részesülhessenek. Angelika és András feladták biztos magyar egzisztenciájukat, hogy önkéntesként, szűkös anyagi keretek között jó módú, talán még el is kényeztetett diákok között szolgáljanak. Megszoktuk, hogy a külmiszió a hátrányos helyzetben élők megsegítéséről, helyzetbe hozásáról szól. Itt, a gazdagok között mi lehet Krisztus népének küldetése? Ugyanaz, mint a szegények között. A küldetésünk ugyanis mindenki felé ugyanaz: hirdetni az evangéliumot, hogy aki hisz, „*el ne vesszen, hanem örök élete legyen*”. (Jn 3,16)

Vízkereszt jelképei a napkeleti tudósok, akiket királyoknak nevez a néphagyomány, hangsúlyozva gazdagságukat. Megrendítő, ahogyan ott térdelnek a kopt istállóban, a jászol előtt, mert felis-

hatnak. Harmincöt általános és középiskolás diákot pedig azért támogatunk, hogy egzisztenciát teremthessenek maguknak saját országukban, és ne váljanak, kecsegtető álmokat hajtva, Európa menekültáborainak kiszolgáltatott lakóivá.

Ebben az esztendőben azonban Dél-Ázsiára fordítjuk tekintetünket. Egy keresztények által alapított iskolára, ahol már fél esztendeje szolgál egy magyar házaspár: Jó András és Angelika. (Az országot – kérésükre – nem nevesítjük.)

Ennek az intézménynek a tanulói körántsem szegények, sőt komoly tandíjat

merték, hogy a Szabadító nélkül elveszett emberek. Dél-Ázsiának, a világ bármely pontján élő kiváltságos, gazdag családoknak és a nyomornegyedekben tengődőknek ugyanarra van szükségük: a Megváltóra, Krisztusra. Missziói reménységünk, ideai akciónk jelmondata a zsolttáros szavaiban talált megfogalmazásra: „*A föld határáig mindenkinek eszébe jut az Úr, és megtérnek hozzá, leborul előtte mindenféle nép.*” (Zsolt 22,28)

■ B. PINTÉR MÁRTA,
az Evangelikus Külmisziói Egyesület
lelkészi elnöke

Mennyei Édesatyánk! Hálás szívvel állunk meg most egy új év kezdetén, hiszen mindeddig megtartottál bennünket, és megtartottad egyházadat a világ minden részén. Hálásak vagyunk a biztonságért és szabadságért, amellyel téged nyugodtan dicsérhetünk és megvallhatunk embertársaink felé. Egyben bocsánatodért esedezünk, amikor megvalljuk, hogy nem tettünk meg minden tőlünk telhetőt az evangélium ügyének és országod terjedésének érdekében. Talán éppen a külső üldözés hiánya tesz bennünket missziói téren kényelmessé és embertársaink ügye iránt érzéketlenné. Újíts meg bennünket, Urunk, hogy alkalmas eszközök lehessünk a kezdedben!

Adj nekünk hússzívet, hogy meg tudjunk indulni a világban látható gyűlölet, széthúzás, háborúk, katasztrófák, betegségek és szenvedés láttán. Erősítsd meg minden testvérünket, akinek a hite miatt veszélyben van az élete, börtönben van, vagy bármely más módon üldözést kénytelen elszenvedni. Újíts meg bennünket, Urunk, hogy alkalmas eszközök lehessünk a kezdedben!

Áldd meg egyházadat élő hittel, hiszen a hit tőled való ajándék. Hadd tanulhassunk afrikai, ázsiai, dél-amerikai testvéreinktől lelkesedést és áldozathozatalt. Erősítsd meg néped minden tagját elhívásában, az áldások és az ajándékok továbbadásának a felelősségében és személyes küldetésében. Újíts meg bennünket, Urunk, hogy alkalmas eszközök lehessünk a kezdedben!

Adj lelki egységet néped körében, hiszen a tőled jövő egység a legnagyobb tanúságtétel embertársaink felé. Újíts meg bennünket, Urunk, hogy alkalmas eszközök lehessünk a kezdedben!

Küldd el Szentlelkedet a magyar gyülekezetekhez is, hogy felébredjenek, és tudatosodjon bennük a világmisszió iránti felelősségük, amely a föld végső határáig terjed. Add, hogy legyenek elhívott missziói munkatársak, a kiküldésben kitartó gyülekezetek és vezetők, a misszió tudománya iránt érdeklődő lelkipásztorok. Az idehaza és külföldön jelenleg is a misszióban munkálkodó testvéreket és szervezeteiket áldd meg az elkövetkező időszakban is tőled jövő látással, elhivatottsággal, alkalmas körülményekkel. Újíts meg bennünket, Urunk, hogy alkalmas eszközök lehessünk a kezdedben! Ámen.

FOTÓK: JÓ ANDRÁS

Újra a régi küldetésben

Misszionáriusként szolgál a Jó házaspár

Dél-Ázsia egyik keresztény alapítású iskolájában szolgál 2017 júliusa óta Jó András és Angelika. Döntésük – hogy biztonságos magyarországi életüket egy bizonytalan önkéntes munkáért feladják – sokakat meglepett. Különösen azért, mert most már családként, két gyermekkel indultak az új szolgálatba. A miértről kérdeztük Angelikát.

– Mik az előzményei a kiküldetésüknek?

– Férjemmel együtt mindketten angol-hittan szakos gimnáziumi tanárok vagyunk. András a református teológiát végezte el, én az evangélikus teológián szereztem diplomát. 1999 és 2002 között egy ázsiai nemzetközi iskolában tanítottunk misszionárius tanárként. Kiküldésünk a Magyarországi és az Amerikai Református Egyház, illetve az Evangélikus Külmisziói Egyesület részvételével létrejött partneri megállapodás keretében valósult meg. Hazatérésünk után is lelkesen segítettük különböző külmisziós szervezetek munkáját, és komolyan fontolgattuk a visszatérést. Tizenöt év elteltével végre engedtünk Isten hívásának, és visszatértünk Ázsiába, immár tizenegy és tizenhárom éves gyermekeinkkel.

– Hol és milyen keretek között végzik a munkájukat?

– Egy nagy múltú keresztény intézményben, amely 1901 óta szolgálja az itteni egyházat. Mintegy hétszáz diák és száz tanár él ebben az Egyenlítőhöz nagyon közel fekvő, mégis kellemes hegyi környezetben. Az angol mint idegen nyelv oktatásában, illetve a gimnáziumi hittan tanításában veszünk részt. Nagy kihívás és megtiszteltetés ez számunkra, hiszen iskolánk Ázsia egyik legrangosabb angol tannyelvű bentlakásos iskolája. Az órákon kívül sok közösségi program szervezése vagy felügyelete is a feladatunk.

Keresztényként az iskolai és kollégiumi áhítatokon és a vasárnapi istentiszteleten is örömmel vállalunk szolgálatokat. Önkéntes szolgálat keretében, jelenleg egy évre szól a megbízatásunk, de nyitottak vagyunk a folytatásra. Az iskola szolgálati lakást, szerény zsebpénzt, étkezést, orvosi ellátást és a gyerekeknek ingyenes oktatást biztosít. Ezt kiegészíti az otthoni testvérek anyagi támogatása, amelyet az Evangélikus Külmisziói Egyesület juttat el hozzánk.

– Ezek szerint a tizenöt évvel ezelőtt már megismert helyszínre tértek vissza. Mennyire változott meg az ország? Nagy szerepük van még a hagyományoknak?

– A város még zsúfoltabb, zajosabb és szennyezettebb lett előző kiküldetésünk óta. Az emberek még mindig hagyományos ruhákban járnak, de manapság már kényelmesebb, praktikusabb nyugati darabokkal kombinálják. A fő „kiegészítő” pedig itt is a mobiltelefon, amely állandóan ott van mindenkinek a kezében. Az életkörülmények egy kicsivel kényelmesebbek, például van internet, de sajnos ma is gyakori a többnapos áramszünet. A mi szempontunkból a fő változás azonban az, hogy a nemzeti érzelmű, radikális vezetés következményeként külföldiek ma már alig-alig kapnak hosszú távra vízumot ebbe az országba. Ezen nem is csodálkozunk, hiszen sajnos sok kárt okoztak az agresszív, a helyi kultúrára és vallásra érzéketlen misszió-

náriusok. Talán amiatt, hogy korábban itt dolgoztunk, talán amiatt, hogy az iskolánk mindig is a vallási párbeszéd és a tolerancia jegyében végezte a hitoktatást, mi a vízumot egy évre megkaptuk. Viszont nagyon bölcsnek és óvatosnak kell lennünk munkánk során, sokkal inkább, mint korábban. Azonban hisszük, hogy életünkkel, szeretetteljes, elfogadó, párbeszédre kész attitűddel lehet az igazságot képviselni.

– Hogyan készültek a karácsony ünneplésére ebben a multikulturális környezetben?

– A tanulók háromnegyedének más a vallási háttere, így számukra az iskolai karácsonyi alkalom jelenti az egyedüli lehetőséget arra, hogy Isten közénk érkezését ünnepeljék. Éppen ezért már hetekkel a karácsonyi istentisztelet előtt elkezdtünk imádkozni az alkalomért. A tervezésnél szempont volt, hogy a tiszta, biblikus tanítás, ne pedig a hagyományok és főleg ne a nyugati fogyasztói társadalomra jellemző elemek kerüljenek előtérbe, bár a hangulat megteremtése is fontos többünknek. Az iskolalelkész az ígihirdetésében a hinduizmusból vett kifejezéssel világított rá arra, hogy Isten emberi formát öltött, úgynevezett Avatar lett. Az ajándékozás legszebb formája pedig az volt, hogy a tanári kar az iskola takarítónőit, karbantartóit és a többi alkalmazottat családjaikkal együtt megvendégelte. Két saját gyermekünk számára idén kimaradt a karácsonyfa és a hó, de így ők is az ünnep lényegére figyelhettek.

– Vajon megváltozott-e a keresztény ember küldetése ebben a modern világban? Szükség van-e egyáltalán a külmiszióra?

– Küldetésünk ma is lélektől lélekig történik. A tanulókkal beszélgetve azt látjuk, számukra is az a fő kérdés, hogy miként küzdhetnek a bűn ellen, és hogy miként kerülhetnek közelebb Istenhez. Minden ember megváltásra szorul, akármilyen évet írunk és akárhol élünk. Krisztus szabadításának örömhíre ugyanolyan aktuális, és ugyanolyan katartikus erővel formálja át ma is az életeteket. A világ vonzásában élő fiatalok nap mint nap láthatják, hogy keresztény közösségünk milyen értékek mentén él meg örömet és sokféle krízist, amelyben bőven volt részünk az elmúlt fél évben. Az elvégzendő feladat olyan, hogy csapatmunkára van szükség. A hívó tanárok csodálatos ökumenikus közösséget alkotnak, közös imával, együttesen végezzük a magvetés szolgálatát.

■ BPM

Krisztusért járva követségben

A mikor felkérést kaptam a könyvajánló megírására, első gondolatom az volt: hogyan írjak ajánlót olyan könyvhöz, amelyet még nem olvastam végig? Hiszen felelősséggel nyilatkozni olyan dologról lehet, amit pontosan ismerünk. Aztán eszembe jutott, hogy a könyvet ugyan még nem olvastam végig, de több évtizeden keresztül volt lehetőségem arra, hogy hétről hétre többször is hallgassam Széll Bulcsú, Bulcsú bácsi igehirdetéseit... Kisgyerekkoromtól kezdve – csupán néhány év kihagyással – egészen kispesti szolgálatának végéig a lelkészem volt, személyiségével és igehirdetéseivel az egyik legmeghatározóbb személyé vált az életemben.

Hosszú lelkési szolgálata során bizonyára sok minden változott igeszolgálatában, de néhány jellemzője elejétől a végéig megmaradt. Az igével szembeni alázat és a Szentírás tekintélyének komolyan vétele, a Krisztus-központúság a személyes megszólítás szándéka, a céltudatos, szóvirágoktól mentes üzenetátadás jellemezték a prédikációit.

Bulcsú bácsi számára nem csupán munkaköri kötelesség, hanem életforma volt az igehirdetés. Amikor súlyos betegsége miatt már sokszor gyenge volt, mégis vállalt igeszolgálatot, azt tapasztalták meg a hallgatói, hogy óriási erőt kapott felülről arra az időre, amíg az igét magyarázta, és Megváltójáról tett bizonyosságot. A szolgálathoz való viszonya, lelkesítő stílusa és az élete hitelesítette mindazt, amit hirdetett.

Ilyen tapasztalatok után, úgy gondolom, látatlanul is ajánlhatom a Széll Bulcsú igehirdetéseiből összeállított kötetet, amelynek a címe is nagyon beszédes és jellemző: *Krisztusért járva követségben*. Az egyházi év minden vasárnapjára és ünnepére találunk benne igemagyarázatot. Szeretettel ajánlom azoknak, akik már halották élőben némelyiket; jó emlékezni és újra felidézni volt lelkészünk szolgálatát és személyét; de azok számára is ajánlom, akik soha nem hallották őt.

Hálás vagyok azoknak, akik összeállították ezt a könyvet, mert olyan értéket öröztek meg és adtak a kezünkbe, amely

Krisztusért járva követségben

Széll Bulcsú evangélikus lelkész igehirdetése

Krisztusért járva követségben. Széll Bulcsú evangélikus lelkész igehirdetése. Kispesti Evangélikus Egyházközség, Budapest, 2017. Ára 2000 forint.

nem avul el, és a Szentlélek eszköze lehet abban, hogy Bulcsú bácsi szolgálata ezen keresztül is folytatódjon.

■ HERKELY JÁNOS

Erő a hitből

Születésének százhuszadik évfordulója alkalmából emlékeztek Járosi Andorra december 5-én a budapesti Holokauszt Emlékközpontban. Ez alkalommal avatták fel az embermentő kolozsvári evangélikus lelkész emléktábláját.

Szita Szabolcs, az emlékközpont igazgatója a köszöntőjében arról beszélt, hogy Járosi Andorból „áradt a szeretet”. Úgy látja, azért van szükség arra a szeretetre, amely Járosi Andorból is áradt, mert „ez győzheti le a gyűlöletet”, és azért is rendeznek ilyen megemlékezéseket, hogy „győzzön a tolerancia, a szeretet”.

Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője elmondta: a táblaavatás Járosi Andor emlékére „emlékeztető gesztus”, valamint „szép egybeesés” a reformáció kezdetének öt-századik évfordulójával. Járosi Andorból sugárzott a hit, és „talán a kegyelembe ve-

tett bizakodás áradt belőle”, ebből származott a magabiztossága, hogy nem tartva a rendszer veszélyeitől, a saját értékrendjét követte – mondta. Hozzátette: az egykori lelkész nem félt a körülményektől, azt tekintette természetesnek, ami leginkább megfelelt a lelkiismeretének, ami a Szentírásban írva van. Pröhle Gergely hangsúlyozta: ma emlékezünk az evangélikus lelkészre, a kiváló értelmiségire, irodalmárra, az embermentőre, a kommunizmus áldo-

Járosi Andor (Újsándorfalva, 1897. december 5. – Magyitogorszk, 1944. december 26.) tiltakozott a zsidók elhurcolása ellen, hamis keresztleveleket állított ki nekik, lakásában pedig több zsidót is bújtatott, miközben az evangélikus párókián német katonák laktak. Járosi Andor a magyitogorszki fogolytáborban halt meg 1944 karácsonyán. A Járosi házaspár 1999-ben a Világ Igaza kitüntetésben részesült.

zatára, „de leginkább arra a hívő emberre, aki azáltal lett olyan, amiért most becsüljük, mert a kegyelembe vetett hite erőt adott ehhez”.

Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke azt mondta: Járosi Andornak mély hite és „tisztas embersége” határozta meg az életét. Saját egzisztenciáját, életét, sőt családját biztonságát kockáztatva bújtatott zsidókat, hamis keresztleveleket állított ki nekik, mégis biztonságban érezte az életét, „mert Isten kezébe helyezte azt”. Végül „ő maga is áldozattá vált” – idézte fel a püspök.

■ Forrás: MTI

Legyünk Isten bátor eszközei!

Sajgó Szabolcs előadása a budavári evangélikus szabadegyetemen

Isten akarja a keresztények egységét, s ezért olyan helyzetbe kell hoznunk magunkat, hogy tudjunk a Lélek eszközei lenni – ezzel a sokrétű, mélyen filozofikus és cselekvésre sarkalló mondattal lehet talán leginkább összefoglalni, mit gondol a felekezetek közötti párbeszéd távlatairól Sajgó Szabolcs. A jezsuita szerzetes, a Párbeszéd Házának igazgatója december 11-én a budavári evangélikus szabadegyetem idei utolsó vendége volt.

Fabiny Tamás elnök-püspök az alkalom bevezetőjeként áhítatában Mt 9,33-nak a *Parasztbiblia* stílusában átírt parafrázisával mutatott rá arra, hogy bár sokan és sokféleképpen közelednek Jézushoz, ő mindig egyformán, ugyanazzal a szeretettel és kegyelemmel tekint minden emberre. Vagyis ha Krisztus felől vizsgáljuk a dolgot, akkor az ökumené az egyetlen lehetséges út.

Sajgó Szabolcs az előadásának elején leszögezte: a keresztényeket megosztó legfőbb tény az, hogy nem tudunk egységben járni az Úr asztalához. A felekezetek lehetséges közeledésének alapfeltételeit sorolva az előadó azt mondta: fontos, hogy – egymás értékeit tisztelve – ne a múlt határozza meg a párbeszédet, hanem a jövőbe tekintés. Így elléphetünk attól, ami elválaszt, és figyelmünket arra irányíthatjuk, ami összeköt. Különbözőségünket Isten adta, akinek minden teremtménye egyszeri és megismételhetetlen, így minden egységre irányuló dialógusunknak is egyedinek kell lennie – állapította meg az előadó.

Az evangéliumokból nyilvánvalóan kiderül: Jézus akarja, hogy minden létező egységre jusson. Az egységet adottságként kell elfogadnunk, hiszen Isten számára egyik vagyunk, s ez ellen nem tehetünk semmit. Feladatunk ezt az adottságot felismerni, elfogadni és megélni. Fel kell ismernünk, hogy az egyház Krisztusban való egységünk – mondta az előadó. Amikor az ember megkapja a keresztséget, akkor valami egészen új kezdődik, a közösségben közös tapasztalatok gyűlnek, és – Isten akaratából – olyan egység jön létre, amelyet ember nem sorvaszthat el. A keresztséggel szabadságot nyerünk, s ahogy növekszünk Krisztusban, növekszik a szabadságunk is. Ez azért különösen fontos – mondta Sajgó Szabolcs –, mert csak a szabadságban tudunk igazán szeretni.

Ha komolyan gondoljuk az egységet, akkor találjuk meg Istent mindenki. Ha

FOTÓ: BALICZA MÁTÉ

jól figyelünk, nem is kell nagyon keresni, hiszen mindenki ott van – fejtette ki. Krisztus megígérte Isten országát, s ha felé fordítjuk a lelkünket, akkor látni fogjuk, hogy már itt van, amit a Megváltó ígért.

Isten mindig több annál, mint amit el tudunk mondani róla. Csak a magunk véges módján tudjuk keresni őt, de így is érdemes, hiszen mindig új és új rétegeit lelhetjük meg. Csak az valódi párbeszéd, amely kölcsönösen gazdagító, s ez feltétlenül igaz a felekezetek közötti dialógusra is. A közös Istent kereső párbeszéd a szeretet egy magasabb szintjére emeli a résztvevőket. Az egység hiánya olyan tetszalott állapot, amelyből a végtelenül türelmes Jézus az életre hív.

Krisztus tudat alatt dolgozik – állította az előadó. Az Urat különféle utakon, eltérő rituálékat használva, különböző teológiai rendszereket létrehozva kereső hívők hatnak egymásra, formálják egymást, és szinte észre sem veszik, hogy a mélyben Isten munkál, alakít. És aki megtalálja a közös Krisztust – legyen nem hívő, muszlim vagy buddhista –, annak a rítusai új értelmet, tartalmat nyerne.

SAJGÓ SZABOLCS

elvédül tiéd

elvéreztél a kereszten
tettük ezt veled mi
a tiéd
varratlan köntösöd
koncként megszággattuk
– hogy egy maradjon
sorsot vetni rá sem voltunk képesek
nem tellett tőlünk annyi sem
mint a katonáktól egykoron
az egymás közti út porát
magunkról mind leráztuk itt is ott is
sátántól való rajtunk nem maradt
látva mindez hogy lehetünk
szemed fénye továbbra is
– áruel titkod
képmásaid vagyunk
segíts leróni a közös tartozást
ötszáz év után a gyászunkat végre
együtt elvégezni segíts
nem mentegetve
magunkat s a szörnyű bűnt –
azt hogy saját igazunk
a tiédnél fontosabb lehetett
hogy magunkért haltunk inkább
mint teérted
s egymást kergettük halálba
bűneink helyett
segíts tenni mindenestül
ami tőled jön s csak azt
igaz bánatunknak tanúja ez lehet
tisztulva együtt így ünnepeljünk
– haldokolván Atyádtól ezt a kegyelmet
számunkra még kiesdedted
ünnepeljük együtt az ősi örömhírt
ötszáz éve ezt tisztábban fölmutattad
válaszul utálatos bűneinkre –
ünnepeljünk együtt
a dicsőség tiéd egyedül

Az ökumené megvalósulásához szükséges az egységet akarók bátorsága, de látunk kell, hogy valójában Isten akarja az egységünket, mi csupán eszközei lehetünk a jót teremtő akaratnak – mondta a budavári evangélikus szabadegyetemen tartott előadásában Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes.

■ I. L. L.

Mi történt október 31-én Wittenbergben – 2017-ben?

Makovitzky József naplójából

Miként arról az Evangélikus Élet utóbbi lapszámai is híven tanúskodnak, a jubileumi esztendő programsorozatának legjelentősebb eseményei Magyarországon is a reformáció „születésnapja”, október 31. köré sűrűsödtek. Olyannyira, hogy csupán egy képaláírás erejéig tudtunk utalni arra, hogy míg protestáns felekezeteink lelkesi vezetői természetesen egyházaikban szolgáltak, a nevezetes napon hazánk a legfőbb közjogi méltósággal képviseltette magát a Lutherstadt-Wittenbergben rendezett központi emlékünnepeken. A Németországban élő Makovitzky József nyugalmazott professzor személyében azonban olyan magyar is akadt a résztvevők között, aki naplófeljegyzéseit magazinunk rendelkezésére bocsátotta...

FOTÓ: HENDRIK SCHMIDT / DPA – ZENTRALEBILD

Október 13-án csengett a telefonom. A vonal másik végén bizonyos Henning úr jelentkezett, aki prof. dr. Heinrich Bedford-Strohmnek, a bajorországi evangélikus püspöknek és az EKD (Evangelische Kirche in Deutschland, azaz Németországi Protestáns Egyház) elnökének a jobbkeze. Közölte velem, hogy már úton van részemre egy meghívó az emléknapi ünnepi alkalmaira, Lutherstadt-Wittenbergbe...

Jézus Krisztus ünnepe

A délután három órára kitűzött központi ünnepi istentisztelet kezdetét a vártemplom harangjainak fenséges zúgása jelezte. (Az istentiszteletet több tévéállomás élő adásban közvetítette.)

Otto Dienelel *Erős vár a mi Istenünk* című orgonaművét a hívek és a meghívottak is fellálva hallgatták. Ezalatt vonultak be a közreműködők. Elöl két sekrestyés:

egyikük Bibliával, másikuk az úgynevezett hildesheimi megbékélési keresztel. Őket követte a wittenbergi Luther-Melanchthon Gimnázium két tanulója – Eva-Dorothea Pohl és Anna Herzer –, majd Christian Beuchel szuperintendens, Matthias Pohl, a presbitérium elnöke, Margot Käßmann, az EKD reformációi emlékévének nagykövete, Olav Fykse Tveit evangélikus lelkész, az Egyházak Világtanácsának (EVT) főtákar, Ilse Junkermann püspök asszony, végül Heinrich Bedford-Strohm, az EKD elnöke.

A püspök asszony üdvözlő szavaiban felhangzott az ünnepi istentisztelet mottója: „Am Anfang war das Wort” („Kezdetben volt az Ige”), amely ismét a Biblia jelentőségét idézte. Az üdvözlés után a 46. zsoltárt felváltva énekelte a lipcsei Tamás-templom kórusa és a gyülekezet. Imádság után az alkalom másik vezető szolgálattevője, Christian Beuchel szu-

perintendens beszélt a 95 tézisről. Luther tézisei közül az elsőt, a negyvenharmadikat és a hatvankettediket fel is olvasták, a kórus pedig egy, két, majd három szólamban énekelte az *Am Anfang war das Wort* című éneket.

A presbitérium elnöke, Michael Pohl Pál apostol *Rómaiakhoz írt levelének* 3. szakaszából olvasott igét, majd Christian Beuchel szuperintendens szólott ismét, hangsúlyozva, hogy Luther nem akart új egyházat létrehozni, nem akart egyházszakadást, hanem az „eredeti állapotot” szeretne volna helyreállítani. Ezután Ilse Junkermann beszélt az évszázados üldözésekről, a vallásháborúkról... A püspök asszony imádkozott az ökumenéért, majd kijelentette, hogy ez a nap Jézus Krisztus ünnepe.

Christian Beuchel újból utalt a tiszta isteni evangélium jelentőségére. Imádsága után következett – Devid Striesow neves német színész felolvasásában – Luther monológja, amely érzékeltette az egykori szerzetes útját a reformációhoz, belső vívódását, hitének megújulását.

Ismét a szuperintendens következett, aki ezúttal azt emelte ki, hogy Luther eljutott a szavak újraértelmezéséhez, s a Biblia németre fordításával lehetővé tette, hogy széles tömegek értsék meg az üzenetét.

Ezután az e napra előírt evangéliumi igét (*Máté evangéliuma* 5. fejezetéből a 3. versőtől a 10.-ig) Margot Käßmann olvasta fel – angolul. Ugyancsak a nagykövet felolvasásában hangzott el az *Apostoli hitvallás*.

Németország, a felebarát

Az EKD elnöke a *Rómaiakhoz írt levél* 8,26 versét választotta igehirdetésének alapigéjéül. Heinrich Bedford-Strohm kiemelte Luther bátorságát, majd hangsúlyozta, hogy Németországnak belső megújulásra van szüksége, csak akkor tud eleget tenni keresztény felebaráti kötelességeinek. Erre szólította fel a huszonkétmillió né-

FOTÓ: IMAGO / EPD

met protestánst az EKD elnöke, aláhúzza az ökumené fontosságát. „Ez a nap legyen a köszönetnyilvánítás napja, azért is, mert innen indult ki a keresztény vallás megújulása. Nekünk, keresztényeknek kötelességünk az emberi szeretet gyakorlása, kisugárzása” – fogalmazott a bajor püspök.

A püspöki igehirdetés után Christian Beuchel a 95 tézis másolatát nyújtotta át dr. Olav Fykse Tveitnek, az EVT főtítkárnak, Ilse Junkermann pedig a hildesheimi megbékélési keresztet adta át a Német Katolikus Püspöki Konferencia elnökének, Reinhard Marx bíborosnak. Őt külön is köszöntötte az EKD elnöke, majd együtt nyújtották át a megbékélési keresztet Frank-Walter Steinmeier köztársasági elnöknek (*felső képünk*), kérve, hogy ennek nevében tartsa meg Európát és Németországot...

A szimbolikus gesztusok sora Ferenc pápa meghívásával folytatódott. „Sok szeretettel hívunk és várunk téged, hogy ve-

led együtt menjünk végig az ökumené útján” – üzent az EKD elnöke. A Biblia fontosságáról ejtve néhány szót, Margot Käßmann átadott egy Bibliát a wittenbergi Luther-Melanchthon Gimnázium leánytanulójának, kérve, hogy őrizze meg és adják át hitűket a további nemzedékeknek. Végül Olav Fykse Tveit, az ötszázmillió protestánst reprezentáló EVT főtítkára szólított fel az ökumené megvalósítására.

Az ünnepi istentiszteletet a jelenlévők megáldása zárta. Mialatt a hívek és a meghívott vendégek kivonultak a templomból, Christian Stein prelúdium és fúgája szólalt fel, amelyet a szerző az *Erős vár a mi Istenünk* dallamára komponált.

Hívók szép egysége

Az ünnepi istentisztelet végeztével a résztvevőket busszal szállították át a wittenbergi Stadthaushoz, amely tulajdonképpen a városháza reprezentatív kulturális centruma. Itt került sor a minden

tekintetben kiválóan előkészített ünnepi fogadásra.

A rendezvény 17 órakor filmösszeállítással kezdődött, amely – a délután folyamán vetített két másik epizódhoz hasonlóan – a Szász-Anhalt tartományban fellelhető Luther-emlékhelyeket mutatta be. A Berliini Szimfonikus Zenekar előadásában felcsendült Mendelssohn-Bartholdy *Reformáció szimfóniájának* első tétele, majd Reiner Haseloff, a tartomány miniszterelnöke üdvözölte a meghívottakat, köztük Áder Jánost, Magyarország köztársasági elnökét, Frank-Walter Steinmeiert, a Németországi Szövetségi Köztársaság elnökét, Wolfgang Schäublét, a német parlament elnökét és Angela Merkel német kancellárt. Monika Grütters professzor a német kormány által támogatott munkákról és a reformációval kapcsolatos központi rendezvényekről számolt be.

A második filmbejátszás után a Tobias Löbner által vezényelte Halle an der Saale-i madrigálkórus énekelt. A harmadik filmösszeállítás után következett a magyar köztársasági elnök beszéde. Áder János hangsúlyozta a két ország sok évszázados jó kapcsolatát. Felidézte azt is, amikor Philipp Melanchthon, a reformáció Európa-szerte ismert „külgyminisztere” 1537-ben levelet írt Nádasdy Tamásnak, Magyarország nádorának, biztatva őt egy protestáns iskola felállítására. Szólt azokról a magyarországi hallgatókról, „studentus hungarus”-okról, akik a 16–17. században tanultak „Wittenbergában” a Leucoreának nevezett egyetemen. Az államfő a magyar történelem fontos dátumaként említette az 1568. évi tordai országgyűlést, amely kimondta a lelkiismeret szabadságát. Beszédét Bocskai István gondolatával fejezte be: az erdélyi fejedelem a végrendeletében a hívőket „az egymás között való szép egységre” biztatta.

A külföldi vendégek közül egyedülként előadó magyar államfő után lépett a pulpitushoz Angela Merkel. Beszédében a német kancellár a tolerancia fontosságát hangsúlyozta. „A tolerancia Európa lelke és minden demokratikus társadalomnak az alaptörvénye. [...] Az állam kötelessége az emberi méltóság figyelembevétele és védelme. Ehhez tartozik a vallásszabadság is” – mondta.

Az ünnepi megemlékezés végén Mendelssohn-Bartholdy *Reformáció szimfóniájának* 4. tétele hangzott el, majd fogadás zárta az október 31-i ünnepnap esemény sorát Wittenbergben. ■

FOTÓ: SZIGETVÁRI ZSOLT / MTI

Áder János köztársasági elnök beír a wittenbergi városháza aranykönyvébe

Isten országának utazó nagykövete

In memoriam dr. Pósfay György

Pósfay György 1921. június 18-án Budapesten született. Sopronban, az evangélikus hittudományi karon végezte teológiai tanulmányait; 1943-ban szentelte lelkésszé Raffay Sándor püspök. Először Szegeden, az ostrom után pedig Budapesten szolgált mint segédlelkész.

1947-ben Ordass Lajos püspök ösztöndíjjal Svédországba küldte. Először Uppsalában, majd Lundban tanult. Magyar nyelvű istentiszteleteket tartott az odakerült magyaroknak. 1947-ben mint magyar delegátus vett részt a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) megalakuló gyűlésén Lundban. 1948-ban jelen volt Amszterdamban az Egyházak Világtanácsának alakuló gyűlésén is. Itt kapta a hírt Ordass Lajos bebörtönzéséről. A püspök sürgönyben értesítette: „Folytasd tanulmányaidat...” Így maradt külföldön.

Miután svédországi ösztöndíja lejárt, egy szemesztert az amerikai Augustana College teológiáján töltött, megismerkedett az ottani magyar gyülekezetekkel, és elfogadta a clevelandi Első Magyar Evangélikus Egyház meghívását. Leffler Andor lelkész mellett dolgozott három évig. Innen az Amerikai Evangélikus Egyház Venezuelába küldte, hogy szedje össze a kivándorolt magyar és más nemzetiségű protestánsokat, és szervezzen egyházközséget. Így épült fel a Feltámadás-templom négy lelkésszel, magyar, svéd, német, angol, lett és spanyol nyelvű igehirdetői szolgálattal. Pósfay György 1952-től 1971-ig működött Caracasban, egész Venezuelában tartott istentiszteleteket, valamint Kolumbiában, Ecuadorban, Peruban és alkalmanként a többi dél amerikai országban is.

Argentínában, Buenos Airesben találkozott jövődi feleségével, Koppányi Emesével. Leskó Béla, az ottani evangélikus teológia rektora eskette őket. Két lányuk, Éva és Klára Caracasban született.

1971-ben a Lutheránus Világszövetség meghívta latin-amerikai referensnek a genfi központba. Kilenc évig látogatta a gyülekezeteket, egyházi szervezeteket, iskolákat. Konferenciákat rendezett, segített, épített, ahol csak tudott. 1980-tól 1986-ig, nyugdíjba vonulásáig az LVSZ missziói referensként dolgozott.

1986. július 1-jével vette át Terray Lászlótól az Evangélikus Rádiómisszió magyar nyelvű adásának szerkesztését. A magyarországi rendszerváltást követően, 1992 januárjában adta át ezt a feladatot Gáncs Péter nagytarcsai lelkésznek. Több ízben tartott szemináriumot a budapesti és a kolozsvári teológián.

Huszonöt évig szolgált a genfi és lausanne-i magyar protestánsok lelkészeként. 1991-ben doktori címet szerzett a budapesti Evangélikus Teológiai Akadémián. Doktori értekezése könyv formájában is megjelent 1997-ben *A földön élő egész egyház* címmel. Ebben arra kereste és adta meg a

választ, hogy mit tanított Luther Márton az egyház egyetemességéről. 2009 októberében Károli Gáspár-, valamint Ordass Lajos-díjban részesült.

Életének kilencvenhetedik évében, november 7-én Genfben tért haza Teremtőjéhez. Temetése november 22-én volt a Deák téri evangélikus templomban Gáncs Péter püspök szolgálatával. A szertartás keretében a genfi protestáns gyülekezet nevében Koncz Hunor lelkész, a johannita lovagársak nevében pedig a rend kancellárja, Szilágyi Mihály búcsúzott. Az igehirdetés alapigéjét a gyászjelentésen olvasható evangéliumi mondat adta: „Jól van, jó és hű szolgálóm, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára.” (Mt 25,21) Az igehirdető felidézte Pátkai Róbert Angliában szolgált nyugdíjas evangélikus püspöknek a *Koinonia* folyóiratban 2001-ben megjelent köszöntését, amelyben „egyházunk utazó nagykövetének” nevezte az akkor nyolcvanesztendő Pósfay Györgyöt. De a lutheri, ökumenikus és missziói elkötelezettségű lelkészre és teológusra ennél több is bízott, hiszen nemcsak egyházunknak, hanem Isten országának odaszánt életű nagyköveteként hirdette küldő Urának evangéliumát szerte a nagyvilágban.

A temetés, ahogyan erről a gyászoló család hitet tett már a temetési értesítőben is, valóban igazi hálaadó istentisztelet volt Pósfay György „megajándékozott és ajándékozó életéért”. Köszönjük mindazt, amit Istentől rajta keresztül kaphattunk.

■ GÁNCZ PÉTER

„Hát te nem szeretnél a mennyországba jutni?”

Szinte felfoghatatlan, hogy a szerető Isten törődik velünk, porszem emberekkel. Mindezt megérteni nem lehet, csak hittel elfogadni és hálás szívvel élni a kegyelemmel, hiszen ha akarna, egyetlen leheletével elpusztíthatna minket, de nem teszi. Törődik gondunkkal-bajunkkal, érdekli a sorsunk. Miért? Azért, mert gyermekeiként szeret minket. Nincs az életnek olyan terhe, nehézsége, amelylyel ne lehetne hozzá fordulni, és ő soha nem utasít el minket.

A Bibliában ezt olvassuk: „Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,10)

Sokféleképpen lehet elveszett az ember. Lehet fizikailag, amikor nem tudja, hol van, hogyan kellene „hazamennie”. Persze olyan is van, amikor az „elveszett” nem is tud arról, hogy valójában milyen állapotban is van, hiszen vagy nem jött még rá arra, hogy eltévesztette az irányt, vagy egyszerűen nincs abban az állapotban, hogy erre rájöhhessen. Egyik se igazán kívánatos állapot, gondoljunk például egy elcsatangolt kicsi gyermekre vagy egy elkóborolt idős, beteg emberre...

Aztán lehet lelkileg is elveszett az ember, amikor úgy érzi, hogy teljesen magára maradt a gondjával-bajával, és nincs senki, aki megértené, nincs senki, akire támaszkodhatna. Ez se kellemes állapot, s ha nem jön a segítség, akkor depresszióban vagy öngyilkosságban végződhet...

Végül, de nem utolsósorban szellemi értelemben is lehet elveszett az ember. Isten nélkül élve az életet, azaz istentelenül, s bizony sokan ezt se észlelik. Természetesen a hiányt, az űrt érzik, fáj a „magány”, általában keresik is a megoldást, pótszerek után futnak, de az igazi bajt nem diagnosztizálják. Legtöbbször arról se tudnak, hogy van egy szerető Isten, aki már réges-régen törődik velük, keresi és hazavárja őket, sőt több mint kétezer évvel ezelőtt a Fiát is ideküldte erre a földre, hogy végre megmutassa nekik a hazafelé vezető utat.

Ebben a „kereső munkában” persze legtöbbször minket, embereket használ eszközként. Úgy tapasztalom, hogy mi általában nagy dolgokat szeretnénk tenni érte, pedig Urunk a legtöbbször apróságokat vár

tőlünk, hiszen nem mi keressük meg az elveszetteket, hanem ő maga, minket csak eszközöknek használ ebben a munkában.

Burma első misszionáriusáról, Judson Adoniramról jegyezték fel a következő történetet. Egyik nap hajójával egy kis falu közelében kötött ki, és a partra lépett. A közelben meglátott egy asszonyt. Oda ment hozzá, kezét nyújtott neki, és megkérdezte: „Hogy van?” Ebben a pillanatban már vissza is hívták a hajóra, és egy áldáskívánással elvált az asszonytól. Az asszony még nem tapasztalt férfi részéről

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

ilyen gyöngédséget. „Láttam egyet Istennek fiai közül” – mondta, és senki rá nem bírta többé, hogy a bálványokat imádjá...

Lehet, hogy tőlünk is csak ennyit vár Isten?! Valakitől kedvesen megkérdeznél: „Hogy van?”, és bátorítólag rámosolyogni?! Nem nagy dolog, de lehet, hogy életmentő.

A minap egy nagymamával beszélgettem. Egyik kisunokájáról mesélt. A kicsi lány barátkozó, nyitott személyiség, s akivel csak lehet, szóba elegyedik. Vasárnap reggel imaházba igyekezett a család. Ahogy közeledtek az imaház kapujához, a leányzó előreszaladt, s összefutott egy utcán sétáló felnőtellel. Rögtön megszólította: „Ugye te is az imaházba jössz?” A megszólított döbbenetben válaszolt. „Nem, én nem megyek imaházba.” A kis cserfes erre már megállt, és döbbenetben kérdezte: „Hogyhogy, te nem szereted az Úr Jézust?” A kérdőre vont felnőtt nem igazán

tudta, hogy mit is válaszoljon az őszinte gyermeki kérdésre, s a beállt csendet a kisleány csengő hangja törte meg: „Hát, te nem szeretnél a mennyországba jutni? Az pedig baj, mert akkor a pokolba fogsz jutni!” Ezzel, mint aki jól végezte dolgát, beزالadt az imaházba.

A folytatást senki nem tudja, pontosabban csak Isten tudja, de abban biztos vagyok, hogy a találkozás nem múlt el nyomtalanul a mit sem sejtő járókelő életében, ugyanis a kérdést biztosan elvitte magával: „Hát te nem szeretnél a mennyországba jutni?” S abban is biztos vagyok, hogy a legtöbb ember igenel válaszolna erre a kérdésre, mert azért a mennyország mégiscsak jobb, mint a pokol. Csak éppen valahogy úgy gondolkodnak, mint ahogy egy másik kis „cserfi” válaszolt nagyszüleinek, amikor azok fi-

noman figyelmeztetni próbálták helytelen magatartására: „Hát, nem tudom, hogy anya ehhez a viselkedéshez mit fog szólni!” Erre ő csak ennyit mondott magabiztosan: „Majdcsak kimagyarázom magam valahogy!”

Hát, lehet, hogy ez a módszer egyszerűen célravezető, legalábbis egy megfigyelhető anyai szívnél, de Istennél biztosan nem működik, hiszen ő azért öltött testet Jézus Krisztusban azon a bizonyos első karácsonyestén, hogy nekünk halála és feltámadása által szabad utunk lehessen hozzá, a menny dicsőségébe. De ez az ajándék csak akkor lehet a miénk, ha elfogadjuk, s cserébe odaadjuk neki a szívünket, az életünket, hiszen „az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet”.

■ KULCSÁR ANIKÓ

Forrás: Antenna – a Magyar Evangéliumi Rádió Alapítvány kiadványa, 2016/5.

Bizottságokban is zajló ökumené

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) december 6-án tartotta éves rendes közgyűlését. A tanács elnöke – Steinbach József református püspök – nyitóáhitatában az idei ökumenikus imahét központi igéjét vette alapul: „Mert Krisztus szeretete szorongat minket, mivel azt tartjuk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor mindenki meghalt...” (2Kor 5,14)

Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a MEÖT főtájtára a jelentésében a bizottságok munkáját értékelte. A MEÖT tudományos szakfolyóirata, a *Theologiai Szemle* a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója alkalmából egy háromnyelvű (angol, német, magyar) lapot adott ki, másjusban pedig a szerkesztőség reformációi „minikonferenciát” szervezett.

A közgyűléshez kapcsolódóan előadást tartott Fülöp Attila egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért

felelős helyettes államtitkár *Egyház és állam kapcsolata* címmel. A helyettes államtitkár kiemelte, hogy az elmúlt években ezeröttszáz templom, plébánia, parókia felújítása történt meg, és nyolcvankilenc új templom vagy kápolna építésére került sor. Hangsúlyozta, hogy az egyházak közösségszervező és nemzetiségi megtartóerőt is jelentenek.

A MEÖT-bizottságok elnökeinek éves beszámolóit után a főtájtár megállapította, hogy a bizottságok a hozzájuk tartozó feladatokat sikeresen végrehajtották. Végül a közgyűlés meghallgatta a pénzügyi tájékoztatót, és elfogadta a 2018. évi költségvetést, valamint a jövő évi programokat. Szerepel a tervek között több konferencia, és jövőre újra lesz reformációi gálaest az Uránia Nemzeti Filmszínházban – már az időpontja is ismert: 2018. október 21., vasárnap.

■ Forrás: MEÖT

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, Fiad, Jézus Krisztus nevében mint gyermekeid fordulunk hozzád, akiket ismersz, és akiket támogatsz igéddel. Hálát adunk gyülekezetünkért, ahol megélhetjük, hogy egy család tagjai vagyunk, ahol egyszerre lehetünk fel szabadult gyermekek és felelősen gondolkodó felnőttek. Hálát adunk gyermekeinkért, testvéreinkért és szüleinkért, akik közé születünk, és akikkel együtt növekedhetünk.

Imádkozunk a szétszakadt családokért, amelyeknek háború vagy természeti katasztrófa elől kell menekülniük. Imádkozunk azokért, akik a jobb élet reményében keltek útra, s abban reménykednek, hogy egyszer egy igazságosabb, szerethetőbb világban élhetnek majd. Add meg a számukra is a tapasztalatot, hogy velünk vándorló Úr vagy!

Óvd és őrizd meg az árva gyermekeket, éreztesd velük gondoskodó szeretetedet! Öleld magadhoz, Urunk, azokat a házaspárokat, akik gyermeket szeretnének, de valamiért nem érkezik meg hozzájuk a gyermekáldás. Adj békességet és türelmet az életükbe! Köszönjük, hogy adtál lehetőségeket a kezünkbe, amelyekkel segíthetjük az új élet születését.

Irgalmazz, Istenünk, azoknak, akik eldobják magzatukat vagy eladják gyermeküket! Segíts, hogy felfedezzék: minden élet tőled származó ajándék. Tehetetlenségükben vezesd őket közösségeinkbe! Vigasztald és szeresd nagyon azokat az édesanyákat és édesapákat, akik elveszítették gyermeküket, akik a gyász és a fájdalom mélységéből kiáltanak ma hozzád.

Tégy tudatos kereszténnyé bennünket! Add meg közösségeinknek, hogy a gyógyulás és a befogadás otthonai lehessenek. Segíts, hogy beszélni tudjunk a családon belüli erőszakról, a megalázásokról, dönts le a tabukat, s nyisd meg a szíveket, Urunk! Jézus Krisztusért kérünk, hallgass meg minket! Ámen!

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN

- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: Kiss TAMÁS felvételeiből

Vízkereszt ünnepe után 1. vasárnap – Ef 6,1–4

Csoportmunka

Közösségi parancs. Vannak szülők, akiket nem lehet tisztelni. A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség nevelőintézetis táboraiban találkoztam ilyen esettel. A parancsolat azonban egy egész közösséghez szól. Tiszteld apádat és anyádat, hogy ennek a népnek jó dolga legyen, és hosszú ideig éljen a földön, ne hasonuljon meg, ne essen szét. Az egyes ember esendő, a parancsok megtartása nem garantálja a hosszú életet. De a család, a közösség, a nép, az emberiség fennmaradásának feltétele a negyedik parancsolat megtartása, az elődök tisztelete.

A Tízparancsolat kiegészítése: a gyermek szempontja. Az ószövetségi törvény azonban egyoldalú. Csak a gyermekektől várja el a tiszteletet a szülők iránt. Az Újszövetség kiegészíti a törvényt, a szülőket is felszólítja: „...ne ingereljétek gyermekeiteket...” Más szóval: ne frusztráljátok őket. Frusztrálja a gyermeket, ha teljesíthetetlen követelmény elé állítjuk. Elveszíti a lelkesedését, az önbizalmát, dacos lesz. Frusztrálja, ha nincsenek tekintettel az alapvető igényeire. Szüksége van biztonságra, táplálékra, pihenésre, simogatásra, figyelemre. Frusztrálja, ha a szülők veszekedésekor a gyermek hangja nem hallatszik, mert nem elég erős az érdekérvényesítő képessége. Vagy amikor mindig csak a szülők akarata érvényesül, a gyerekek nem lehetnek kívánságai, választásai. „Nehogy már a gyerek mondja meg, mi legyen a program. Azt mi, szülők jobban tudjuk!” Vagy amikor a gyermek ötleteit, fantáziáját mindig visszanyesik, nem engedik kibontakozni. Mindezt csak azért, mert a gyermek kötelessége az engedelmesség.

Csoportmunka. Nehéz összehangolni egy családon belül az igényeket, vágyakat, elképzeléseket, akaratokat. Megtalálni az egyensúlyt, hogy a család minden tagját figyelembe vegyék. A modern pedagógia kifejezései a „kooperatív tanulás”, a „csoportmunka”, a „projektmódszer”: nem a tanár magyaráz, és az engedelmes gyerekek végrehajtják az utasításokat, hanem csoportokban dolgozva a gyerekeknek együtt kell rájönniük a feladat megoldására. Egymásra vannak utalva, a jó együttműködés vezet el a közös sikerhez. Az Újszövetség ilyen csoportmunkát vár tőlünk. Közös projektünk, hogy családuknak, közösségeinknek, népünknek, az emberiségnek jó dolga legyen, és hosszú ideig élhessen a földön.

Jézus példája. „...gyermekeiteket [...] neveljétek az Úr tanítása szerint...” Jézus kifejezetten a gyermeknevelésre nem adott tanítást. Lehet, hogy csak az evangélisták nem jegyezték fel, mert nem ez volt a legfontosabb számukra. Azonban az Úr Jézus alázata, erőszakmentessége, önfeláldozása minden közösségi együttműködés

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

kulcsa. A másik ember figyelembevétel, különösen a kicsinyké, a hierarchiában alul lévőké. Jézus engedelmissége nem vak engedelmisség, amely a fennálló rendet védelmezi, és mindig az erősek pártján áll, hanem „látó” engedelmisség, amely meglátja, hogy mit kíván a szeretet az adott helyzetben. Jézus meglátta a félrehúzódo sorvadt kezű embert, és középre hívta; látta a meggörnyedt asszony helyzetét; meghallotta a dadogó, elnémított ember hangját; komolyan vette az anyák vágását, hogy gyermekeiket a közelébe vigyék, és ő megérintse őket. Ezzel a „látó” engedelmisséggel, egymásra való figyelemmel kell részt vennünk a csoportmunkában, hogy családuknak, közösségeinknek, népünknek és az emberiségnek jó dolga legyen, és hosszú életű legyen a földön.

■ KÉZDY PÉTER

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk! Ajándékozz meg Lelkeddel, hogy önmagunk felől egymás felé forduljunk. Figyelemmel legyünk azokra, akikkel együtt élünk. Legyen szemünk és fülünk észrevenni és meghallani embertársunkat, és legyen fantáziánk felismerni azt, ami közösségünket szolgálja. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 7.) Fülöp találkozott Nátánaéllal, és így szólt hozzá: Megtaláltuk azt, akiről Mózes írt a törvényben, akiről a próféták is írtak: a názareti Jézust, József fiát. Jn 1,45 (5Móz 18,18; Mt 3,13–17; Róm 12,1–3[4–8]; Zsolt 96) Jó dolog rátalálni valakire vagy valamire. Főleg akkor, ha egy régen várt ígéret megérkezését fedezzük fel. Fülöp bizonyágtétele a legegyszerűbb missziói igehirdetés. Megtalálta a Megváltót, a próféciák megtestesült valóságát, és ezt hírül adja. Éppen ez az, amit ránk bíz Urunk. Nem több, de nem is kevesebb: ez éppen elég. A megismerés lehetősége ott van Nátánaél előtt is. De ez már az ő dolga. Nem a szimpatikusság a meghatározó – hiszen „nem volt neki szép alakja” –, hanem az, hogy ki is ő valójában, mert ez a lényeg. Isten országa ilyen egyszerűségben jön kö-zénk. József, az ács fiában.

Hétfő (január 8.) Ha elszáll [az ember] lelke, visszatér a földbe, és azonnal semmivé válnak tervei. Zsolt 146,4 (Mt 6,27; Ap-Csel 10,37–48; Jn 3,1–21) „Ne bízzatok az előkelőkben, egy emberben sem, mert nem tud megtartani” – hangzik a zsoltáros énekének előző verse. Isten megtartó hatalmáról énekel. Az egyetlenről, aki megtarthat, akibe lehet kapaszkodni, akire lehet támaszkodni. A teremtmény – bármilyen hatalmat sugároz is – soha nem lesz azonos szinten Teremtőjével. A halál a bűneink büntetése, de Isten kegyelme mégis körülölel. Életünk idejét használjuk ki a hozzá tartozás örömeivel és reménységével. Reménységünk alapja Krisztus keresztese, amely az örök életbe visz.

Kedd (január 9.) [Isten] nem hagyta magát bizonyág nélkül, mert jótévők volt, a mennyből esőt adott nektek és termést hozó időket, bőven adott nektek eledelt és szívbeli örömet. Ap-Csel 14,17 (Zsolt 104,13; 1Kor 2,11–16; Jn 3,22–36) Pál a pogányoknak hirdeti Isten evangéliumát, sőt ezenkívül meggyógyít egy sántát is. Mivel a pogányok saját isteneik megtestesítőjének vélik őket Barnabással, áldozatot akarnak bemutatni nekik. Pál Isten kinyilatkoztatását mutatja meg számukra. Isten ajándéka az eső, a napsütés mellett maga az élő Evangélium is, akit mi csak hirdethetünk. Észre vesszük-e egyáltalán Isten megjelenését az életünkben, mindennapjainkban, hogy el ne tántorodjunk, és meg ne csapjon minket a nagyravágyás kísértése? Személyes és gyülekezeti életünk kísértése is az, hogy Isten helyét próbáljuk átvenni vagy helyettesíteni. Talán Isten ajándékainak helyén kezelése józaníthat ki minket, és Jézusnak a kísértővel szemben való megállása adhat példát, hogy el ne bukjunk.

Szerda (január 10.) Hálát adok neked, Uram, mert bár haragudtál rám, elmúlt a haragod, és megvigasztaltál. Ézs 12,1 (1Thessz 5,9; Róm 8,26–30; 5Móz 1,1–18) A fogságból szabadulását átélő nép éneke hangzik. Hányszor, de hányszor hangzott a panaszének ugyanúgy, mint a mi szánkrol is számtalanszor! Benne van-e ebben a mondatban a szégyenérzet a múltunkért, hitetlenségünkért? Hiszen legmélyebb pillanatainkban eljutunk a hitetlenségig, Isten számonkéréséig, talán nemlétének megfogalmazásáig. De amikor szabadítását ünnepeljük, tudunk-e mély bűnbánattal felé fordulni?

Csütörtök (január 11.) Pedig a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta. Mi meg azt gondoltuk, hogy Isten csapása sújtotta és kínozza. Ézs 53,4 (2Kor 5,21; Ef 1,3–10; 5Móz 1,19–33) Hadd legyen itt személyes! A teológuspassióknak sokáig *Ézsaiás könyvének* 53. fejezete volt a vége. Hiszen a kereszt evangéliuma így válik teljessé. És hiába „játszottuk el” Jézus szenvedéstörténetét bármilyen feldolgozásban újra és újra, a kimondott szavak csak azzal váltak hitelessé és élővé, ha mindez személyessé lett. Az én betegségeimet viselte, és az én fájdalmaimat hordozta. Ha ez nincs meg, ha ezt nem hiszem, akkor kívülálló vagyok, aki nem látja a lényegét.

Péntek (január 12.) A reménységben örvendeztetek, a nyomorúságban legyetek kitartók, az imádkozásban állhatatosak. Róm 12,12 (Ézs 25,8; Kol 2,1–7; 5Móz 1,34–46) A heti ige – „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai” (Róm 8,14) – a fiúság kereteit határozza meg. Ez a mai pedig mindennek a megélt valóságát. Mert aki Isten gyermeke, az ebben a reményben él. Nem a világban megélt nyomorúság határozza meg, hanem állandó és közvetlen kapcsolatot tart fenn az Atyával. Miért kellene másképp élnünk, ha ezt az ajándékot megkaptuk?

Szombat (január 13.) Most töredékes az ismeretem, akkor pedig úgy fogok ismerni, ahogyan engem is megismert Isten. 1Kor 13,12 (Ézs 55,9; Mt 6,6–13; 5Móz 2,1–15) A szeretet himnuszának a zárógondolataihoz tartozó mondatunk tesz koronát erre a hétre. Hiszen mindaz, amit megéltünk és megélünk napról napra, a töredékességében is ajándék. Képzeljük el azt, hogy ez még tökéletesebb is lesz. Mai, egyre jobban tökéletesedő fényképezőgépeinkkel hány és hány homályos és életlen képet készítünk. Bár az élményt felelevenítik, mégis töröljük őket, mert nem tökéletesek. Ismeretünk is ilyen. Akkor majd azonban minden pixelünk a helyére kerül, és énekelhetjük a világ világosságának fényében a Bárány énekét.

■ KOCZOR GYÖRGY

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

2018

*A 2018. esztendő igéjével kívánunk
minden kedves olvasónknak
áldott új esztendőt!*

Isten mondja:

*„Én adok majd a szomjazónak
az élet vizének forrásából ingyen.”*

(Jel 21,6c)

*Az Evangélikus Élet szerkesztősége és
a Luther Kiadó munkatársai*

AJÁNDÉKOZZ DIGITÁLIS EVANGÉLIKUS ÉLET-ELŐFIZETÉST!

**NYITVATARTÁS: ÉJJEL-NAPPAL,
AZ ÜNNEPEK ALATT IS!**

